

REVISORS ANVENDELSE AF VÆSENTLIGHEDSNIVEAU

Med særligt fokus på regnskabsmæssige skøn

Aalborg Universitet, Cand. Merc. Aud
Kandidatafhandling
Afleveringsdato: 2. januar 2022

Forfattere og studie nr.:
Mikkel Glenn Lauritsen 20147574
Morten Buus Pedersen 20147524

Vejleder: Hans B. Vistisen

Antal anslag: 195.937 (svarende til 81,6 normalsider)

Forord

Kandidatafhandlingen med titlen “Revisors anvendelse af væsentlighedsniveau - med særligt fokus på regnskabsmæssige skøn” er skrevet i forbindelse med afslutningen af forfatterens Cand. Merc. Aud. studie på Aalborg Universitet. Vi skal, som studerende, besvare en teoretisk problemstilling i kandidatafhandlingen, som efterfølgende skal mundtligt eksamineres. Kandidatafhandlingen er udarbejdet i periode september til december 2021.

Formålet med kandidatafhandlingen er at udarbejde et selvstændigt speciale, som er relevant og aktuelt for revisors virke, herunder at kunne demonstrere færdigheder og viden inden for afhandlingens afgrænsede område.

Afhandlingen omhandler revisors anvendelse af væsentlighedsniveau generelt samt fastsættelse heraf. Specialet har særligt fokus på revisionen af regnskabsmæssige skøn og anvendelse af væsentlighedsniveau herpå, da regnskabsmæssige skøn ofte er en mere kompleks del af revisionen, som ikke altid kan sættes to facitstreger under.

Afhandlingen henvender sig primært til revisorer og andre personer, som har interesse indenfor regnskab og revision. Det er i afhandlingen forudsat, at læser har en forudgående viden indenfor området, idet der vil blive anvendt terminologier og begreber, som forudsættes at være kendte af læser, hvorfor disse ikke er uddybet.

Endeligt skal der lyde en stor tak til vejleder Hans B. Vistisen, som har bidraget med inspiration og vejledning igennem hele skriveprocessen.

God læselyst.

Mikkel Glenn Lauritsen & Morten Buus Pedersen

Abstract

The auditor's independent Auditor's Report of a company's financial statements is a seal of quality of the financial statements, which shows that an independent auditor believes that the financial statements give a true and fair view of the Company's income statement, balance sheet, statement of changes in equity and notes on the balance sheet date, as well as whether the financial statements are in accordance with the actual framework used.

A part of the Company's balance sheet total is often recognized and measured as an estimated value, as its value is based on expectations for the future. With the new ISA 540R, valid for annual accounts from 2020 onwards, there has been a greater focus on accounting estimates in the annual accounts, and ISA 540R sets up higher demands on the auditor's work when auditing accounting estimates.

This thesis will examine how the auditor audits these accounting estimates and whether the audit is consistent with the expectations from accounting users. In addition, this thesis will examine how the auditor determines its materiality level and whether the accounting users' expectations of the auditor's application of the materiality level are consistent with the auditor's actual application. In continuation of this, the thesis will try to find answers to how transparency in the auditor's work can be increased in order to reduce the gap in expectation between the auditor and the users of the Annual Report.

To investigate the above, five state-authorized public accountants from three different Danish auditing firms and five accounting users have been interviewed and questioned about the above issues. The respondents consisted of 3 company CEO/CFO/Chief Accountant and 2 bank advisors. The interviews showed that the accounting users are aware that the auditor uses a materiality level, but the auditors assess that the accounting user's expectation of its size is significantly below what is actually applied. The auditors did not want to disclose the level of materiality. Meanwhile there were various opinions about this among the accounting users. Additionally, the interviews with the auditors and the bank advisers showed that the Annual Report should generally contain more information regarding the assumptions for the accounting estimates. The auditors and the users of the Annual Report generally agree that the level of reporting from the auditor is sufficient.

In order to increase transparency of the auditor's audits a proposed action is to introduce stricter disclosure requirements regarding estimates in the Annual Report. This will allow the accounting users greater insight into the accounting estimates exercised by the local management, as well as giving a better understanding of the assumptions the auditor has audited.

Furthermore, assessments concerning the potential implementation of "Key Audit Matters" were discussed. In relation to this topic, it has been discussed whether or not it is deemed appropriate that the auditor publishes the materiality level in the audit opinion, in order to reduce the potential gap in expectations between the auditor and the accounting user.

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Indledning og problemstilling	5
1.1 Problemformulering	6
1.2 Afgrænsning	6
1.3 Metode	7
1.3.1 Specialets struktur	7
1.3.2 Slutningsformer	8
1.3.3 Dataindsamling	9
Kapitel 2 Regnskabsmæssig behandling med fokus på regnskabsmæssige skøn	13
2.1 Ledelsens regnskabsaflæggelse	13
2.2 Den regnskabsmæssige begrebsramme	14
2.3 Regnskabsmæssige krav ved regnskabsaflæggelse	16
2.3.1 Krav om noteoplysning	17
2.3.2 Væsentlighedsniveau ved regnskabsaflæggelse	18
2.4 Definition på et regnskabsmæssigt skøn	19
2.4.1 Eksempler på regnskabsmæssige skøn	19
2.5 Delkonklusion på regnskabsmæssig behandling af regnskabsmæssige skøn	23
Kapitel 3 Revision - med fokus på regnskabsmæssige skøn	24
3.1 Revision af årsregnskabet - generelt	24
3.2 God revisorskik	27
3.3 Revisionsrisikomodel	28
3.4 Revisionspåtegningens ordlyd kontra forventninger	30
3.5 Definition af væsentlighed	33
3.6 Fastsættelse af væsentlighedsniveau	35
3.6.1 Væsentlighed for regnskabet som helhed	35
3.6.2 Væsentlighed ved udførelse	37
3.6.3 Niveau for klart ubetydelige fejlinformationer	38
3.6.4 Særlige overvejelser og udfordringer ved fastsættelse af væsentlighedsniveau ..	39
3.7 Revisorloven - regnskabsmæssige skøn	40
3.8 Introduktion til den nye ISA 540 (revised)	41
3.8.1 Interne kontroller	41
3.8.2 Risikovurdering	43
3.8.3 Delkonklusion - ISA 540 (revised)	44
3.9 Revisors rapportering	45

3.9.1 Rapportering til offentligheden	45
3.9.2 Rapportering til bestyrelsen	46
3.9.3 Rapportering til den daglige ledelse	47
3.10 Delkonklusion, revision - med fokus på regnskabsmæssige skøn	47
Kapitel 4 Forventninger til revisors arbejde og interviewundersøgelse	49
4.1 Forventningskløften	49
4.1.1 Forventning til revisors væsentlighedsniveau ved regnskabsmæssige skøn	51
4.2 Interviewundersøgelse	52
4.2.1 Dataindsamling og præsentation af deltagere	52
4.2.2 Fastsættelse af væsentlighedsniveauet i praksis	55
4.2.3 Gennemsigtighed i revisors arbejde og anvendelse af væsentlighed	58
4.2.4 Regnskabsmæssige skøn i årsregnskabet og revision heraf	61
4.2.5 Rapportering fra revisor til regnskabsbruger	66
Kapitel 5 Vurdering og diskussion om regnskabsbrugernes informationsbehov	68
5.1 Forventning til revisors arbejde - offentliggørelse af væsentlighedsniveau	69
5.2 Manglende gennemsigtighed i revisors revision af skønsposter	72
5.2.1 Implementering af IFRS-krav til præsentation	72
5.2.2 Key Audit Matters	73
Kapitel 6 Konklusion	74
Kapitel 7 Perspektivering	77
Kapitel 8 Litteraturliste	79
Kapitel 9 Bilagsoversigt	82
Bilag 1	82
Bilag 2	86
Bilag 3	90
Bilag 4	93
Bilag 5	97
Bilag 6	100
Bilag 7	104
Bilag 8	106
Bilag 9	110
Bilag 10	114

Kapitel 1 Indledning og problemstilling

Når revisor afgiver sin revisionspåtegning uden modifikationer, vurderer revisor, at årsregnskabet er uden væsentlige fejlinformationer, men hvornår er en fejlinformation væsentlig og hvad betyder det?

Ordet væsentlig betyder at være en ting i første og egentlige væsen og er derfor yderst vigtig.¹

Væsentlighed er med i alt hvad revisor foretager sig, lige fra planlægningen og udførelsen af revisionen til færdiggørelsen og konklusionen. Derfor er det vigtigt for revisor at få fastlagt et væsentlighedsniveau. Uden et væsentlighedsniveau ville revisor skulle kontrollere samtlige bilag for at opnå fuldstændig sikkerhed, hvilket vil være meget omkostningstungt for både revisor og den reviderede virksomhed. Derudover vil der desuden være risiko for at revisor overser en eller flere fejl, og derfor må det være i alles interesse, at der anvendes et væsentlighedsniveau ved revisionen.

I revisionspåtegningen konkluderer revisor, at årsregnskab giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. statusdagen. Retvisende billede betyder, at årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation, og dermed underforstået, at årsregnskabet ikke er retvisende såfremt der havde været en væsentlig fejlinformation.

Når revisor planlægger, udfører og færdiggøre sin revision sker det på baggrund af det væsentlighedsniveau, som revisor har fastsat. Revisor planlægger at revidere de regnskabsposter, som er væsentlige og/eller risikofyldte.

Et område revisor ofte støder på i regnskabsposter som er vurderet væsentlige og risikofyldte er regnskabsmæssige skøn, da der ofte er en usikkerhed forbundet med indregning og måling af aktiver og forpligtelser indeholdende regnskabsmæssige skøn. Regnskabsmæssige skøn er vanskelige at revidere, da de ofte er præget af skønsmæssig usikkerhed, kompleksitet og subjektive vurderinger. Derfor kan et regnskabsmæssigt skøn være forskelligt afhængig af hvem der udøver det regnskabsmæssige skøn. Skønnet skal være neutralt, dvs. hverken være optimistisk eller pessimistisk, hvilket må antages at være den gennemsnitlige regnskabsbrugers vurdering.

På baggrund heraf skal revisor vurdere, om der er tale om en fejlinformation i årsrapporten, hvilket kan være svært, da det kan variere afhængig af hvem der udøver dette, da der, alt andet lige, altid vil være en form for subjektivitet i skønnet.

Med baggrund i ovenstående er det fundet interessant at undersøge om der er en forventningskløft mellem regnskabsbruger og revisor i forbindelse med revisors fastlæggelse af væsentlighedsniveau og den efterfølgende revision af regnskabsmæssige skøn, samt undersøge hvilke muligheder der er for at øge gennemsigtigheden i revisors revision. Dette leder os frem til følgende problemformulering.

¹ <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=v%C3%A6sentlig>, set d. 10/11-2021

1.1 Problemformulering

Er regnskabsbrugers forventning til revisors arbejde i forbindelse med revision af regnskabsmæssige skøn sammenfaldende med revisors faktiske arbejde under hensyntagen til revisors anvendelse af væsentlighedsniveauer? Hvilke tiltag kan der tages for at øge gennemsigtigheden ved revisors anvendelse af væsentlighedsniveauer?

Problemformuleringen giver anledning til følgende underspørgsmål, som er oplistet nedenfor og vil blive gennemgået og analyseret igennem afhandlingen.

1. Hvad er et regnskabsmæssigt skøn i forbindelse med aflæggelse af årsregnskab?
2. Hvordan fastsættes revisors væsentlighedsniveau ved revision af et årsregnskab?
3. Hvad er forventningskløften mellem regnskabsbruger og revisor?
4. Hvilke tiltag kan der tages for at mindske forventningskløften og øge gennemsigtigheden for revisors anvendelse af begrebet væsentlighed?
5. Bør revisor offentliggøre sit væsentlighedsniveau i revisionspåtegningen?

1.2 Afgrænsning

Nærværende afsnit har til formål at afgrænse specialets indhold og omfang, således det kun behandler forhold, som er relevant for besvarelsen af specialets problemformulering.

Der tages i specialet udgangspunkt i ISA 320 og ISA 540R, hvilket er de internationale revisionsstandards, som er relateret til væsentlighedsniveau og regnskabsmæssige skøn. Øvrige ISA standarder vil blive behandlet og anvendt, hvor det er vurderet relevant for specialets problemformulering.

Specialets problemformulering omhandler væsentlighed og revision af regnskabsmæssige skøn. Dette betyder, at specialet ikke fokuserer på andre erklæringstyper end revision. Ligeledes indgår regnskaber, som følger reglerne i regnskabsklasse A heller ikke i nærværende speciale.

Specialet afgrænser sig fra koncernrevisioner, herunder de særlige overvejelser der skal gøres i relation til allokering af væsentlighedsniveau på komponentrevisors arbejde. Dermed afgrænses der fra ISA 600 - Særlige overvejelser - revision af koncernregnskaber (herunder komponentrevisors arbejde).

Specialet afgrænser sig fra overvejelser vedrørende going concern. Going concern begrebet indeholder pr. definition ofte en grad af skøn. Er revisor uenig med ledelsen omkring going concern forudsætningen vil det altid være et gennemgribende forhold, som også modificerer revisionspåtegningen (afkræftende konklusion), medmindre det blot er en betydelig usikkerhed. Der er en særskilt ISA standard omkring going concern, nemlig ISA 570 - Fortsat drift (Going concern), denne afgrænses der fra.

Dataindsamlingen til besvarelse af specialets problemformulering er foretaget i september til december 2021. Materiale og data offentliggjort efter denne dato vil derfor ikke blive inddraget i specialet og derfor heller ikke afspejle sig i specialets konklusion. Der tages udgangspunkt i den på tidspunktet for skrivningen af specialet gældende lovgivning, derfor vil tidligere og historiske versioner af lovtekster ej heller blive anvendt.

1.3 Metode

Nærværende metodeafsnit har til formål at give læseren en indsigt i specialets opbygning og struktur, samt hvilke teorier og metoder der er anvendt til at besvare specialets problemstilling. Metodeafsnittet vil i sin enkelthed bidrage til forståelse af specialets opbygning, og sikre, at der er sammenhæng mellem valg af metode og det som specialet ønsker at undersøge.

1.3.1 Specialets struktur

Specialet er opdelt i flere kapitler, som hver især bidrager med at besvare specialets problemstilling. Specialets kapitel 2 til 3 skal ses som den teoretiske del. I denne del af specialet skabes den teoretiske viden, som er med til at forme analysen og vurderingerne. De enkelte kapitler i den teoretiske del af specialet er inkluderet således at specialets interviewundersøgelse kan blive så konkret og specifik som mulig. Der tages udgangspunkt i på forhånd kendte teorier, modeller og lovtekster.

På baggrund af den teoretiske del foretages der en analyse af specialets problemstilling. Dette foretages i kapitel 4, hvor der foretages en interviewundersøgelse. Respondenterne inddeles i to grupper. Én gruppe for revisorerne og én gruppe for regnskabsbrugerne. Regnskabsbrugerne består af bankfolk, direktører og en regnskabschef. Formålet med interviewene er at undersøge hvordan respondenterne svarer på de enkelte interviewspørgsmål og om der er sammenhæng mellem svarene i de enkelte grupper. Der foretages altså her en komparativ analyse, som har til formål at tydeliggøre ligheder og forskelle i de to grupper. Interviewspørgsmålene er stillet således de relaterer sig til specialets problemstilling.

Analysen skal danne grundlag for de efterfølgende vurderinger og løsningsforslag, som følger af specialets kapitel 5. I dette kapitel vil der være særligt fokus på hvilke tiltag der kan tages for at imødekomme regnskabsbrugerens informationsbehov, herunder at øge gennemsigtigheden til revisors arbejde.

Afslutningsvist følger en konklusion hvor specialets vigtigste iagttagelser og konklusioner bliver tilvejebragt. Konklusionsafsnittet efterfølges af en perspektivering relevant til emnet.

Nedenfor er specialets struktur illustreret:

Figur 1: Specialets struktur

Kilde: Egen tilvirkning

1.3.2 Slutningsformer

Produktionen af viden kan foregå på forskellige måder. Slutningsformer er måden hvorpå viden tilegnes².

Induktion og deduktion er to centrale slutningsformer³. Den viden vi tilegner os og fremfører skal kunne begrundes og derfor er det vigtigt, at have kendskab til disse slutningsformer.

Når den induktive tilgang anvendes tages der udgangspunkt i empirien for at opnå en generel viden herom. Formålet er dermed at udlede noget generelt ud fra en sammenfatning af observationer af enkelte hændelser. Den deduktive metode anvendes til at udlede konklusioner om et enkelt fænomen ud fra generelle teorier, love og hypoteser⁴.

I dette projekt anvendes der en kombination af induktion og deduktion, hvilket også kaldes abduktion. Abduktion tager udgangspunkt i, at der via den induktive og deduktive tilgang opstår problemstillinger, som man ønsker at forstå. Abduktion fokuserer på et "kvalificeret gæt". I nærværende projekt anvendes den deduktive metode indledningsvist, da der anven-

² Bog: Paradigmer i praksis, side 46

³ Bog: Paradigmer i praksis, side 47

⁴ Bog: Paradigmer i praksis, side 47

des generelle teorier og foruddefineret lovgivning til at analysere den valgte empiri. Den induktive metode anvendes i forbindelse med de udvalgte interviews. Der forsøges på baggrund af svarene fra de udvalgte respondenter at opnå en generel viden om specialets problemstilling. Afslutningsvist anvendes abduktionen til at komme med et kvalificeret gæt på et løsningsforslag til specialets problemstilling.

1.3.3 Dataindsamling

Der anvendes i specialet både kvalitative og kvantitative data. Den kvalitative tilgang til empiri relaterer sig til arbejdet med sætninger, ord og meninger. Den kvantitative data anvendes ofte til at skabe overblik over data, hvilket eksempelvis kan være tal og grafer⁵. I nærværende speciale anvendes både kvalitative og kvantitative data. Det kvalitative data anvendes i arbejdet med videnskabelige artikler, lovtekster og relevant teori. Kvantitative data anvendes i form af resultater fra interviewundersøgelsen. Ligeledes er dele af den sekundære litteratur kvantitativ data, hvor den sekundære kilde eksempelvis selv har undersøgt noget med talopstillinger.

Der skelnes ligeledes mellem hvem der har genereret den data der er anvendt i specialet. Der skelnes herunder mellem primære og sekundære data. Primære data er viden som videnskaber selv skaber med henblik på at belyse et konkret analyseformål, mens sekundære data er data som allerede er skabt af andre. Både primær og sekundær data kan indeholde kvalitative og kvantitative data⁶. Specialet anvender både primær og sekundær data. Den primære data består af interviews, hvor specialet selv tilegner og skaber sig ny viden. Mens det sekundære data består af anerkendt teori, videnskabelige artikler og øvrig indsamlet empiri.

Specialet er ligeledes særligt opmærksom på validiteten og reliabiliteten i den anvendte empiri. Reliabiliteten omhandler pålideligheden af data, herunder om det samme resultat vil opnås ved at gentage handlingerne⁷. I nærværende projekt er der i interviewundersøgelsen valgt 5 personer for hver kategori, hvilket er gjort for at øge reliabiliteten og dermed bedre at kunne tegne tendenser frem for hvis kun én person i hver gruppe var forespurgt. Validitet omhandler derimod gyldigheden, altså om det der undersøges også er det der ønskes undersøgt⁸. De anvendte teorier og videnskabelige artikler er nøje udvalgt, således de har så stor relevans til problemformuleringen som muligt. Ligeledes er der også stillet særlige krav til respondenterne i interviewundersøgelsen, se afsnit “1.3.3.1 Interviewundersøgelse”, for at sikre respondenternes troværdighed og kvaliteten af deres besvarelse.

1.3.3.1 Interviewundersøgelse

Dette afsnit har til formål at beskrive processen for de foretagne interviews i specialet. Interviewundersøgelsen skal bidrage med en ny og mere konkret analyse af specialets problemstilling. Ydermere anvendes interviewundersøgelsen til at analysere på nogle af de outputs, som den foregående teoretiske gennemgang har vist.

⁵ Bog: Videnskabsteori og projektarbejde for erhvervsøkonomer, side 65

⁶ Bog: Videnskabsteori og projektarbejde for erhvervsøkonomer, side 66

⁷ Bog: Paradigmer i praksis, side 55

⁸ Bog: Paradigmer i praksis, side 55

Deltagere

Da interviewundersøgelsen dels udføres som en komparativ analyse mellem revisorer og regnskabsbrugere er deltagerne opdelt i to grupper. Den ene gruppe er udelukkende bestående af revisorer (Gruppe 1). Den anden gruppe består af regnskabsbrugere, herunder en CEO, en CFO og en regnskabschef (Gruppe 2-1) og bankfolk (Gruppe 2-2). Der gøres i den forbindelse opmærksom på, at CEO, CFO og regnskabschef pr. definition ikke er regnskabsbruger af eget regnskab, men derimod regnskabsaflægger. Disse personer svarer derfor både som regnskabsaflægger af eget regnskab og regnskabsbruger af andres regnskaber, eksempelvis kunder og samarbejdspartnere. Dette vurderes ikke, at påvirke udfaldet af interviewundersøgelsen.

For at respondenterne kan bidrage med synspunkter og holdninger tilstræbes det, at finde respondenter med et højt fagligt niveau. For at sikre et højt fagligt niveau skal respondenterne opfylde nedenstående kriterier for at blive udvalgt til interview.

For revisorgruppen (Gruppe 1):

- Er statsautoriseret revisor
 - Ræsonnement: Dette er et kvalitetsstempel og sikrer dermed en høj faglig kvalitet i de svar vi modtager. En statsautoriseret revisor vil typisk have en mere nuanceret holdning til fastsættelsen af væsentlighedsniveauet og behandlingen af regnskabsmæssige skøn.
- Har mere end 10 års erfaring
 - Ræsonnement: I lighed med statsautoriseret er dette parameter ligeledes med til at sikre en høj faglig kvalitet. Ligeledes skal 10 års erfaring sikre, at vedkommende har prøvet en række forskellige problematikker indenfor emnet og dermed kan relatere dertil.
- Gruppen af revisorer skal komme fra forskellige størrelser af revisionsfirmaer
 - Ræsonnement: Dette er for at sikre en så repræsentativ undersøgelse som muligt. Der vil givetvis være forskel på hvordan man gør tingene i en stor international revisionsvirksomhed og hvordan man gør i en mindre lokal dansk revisionsvirksomhed.

For regnskabsbrugerne (Gruppe 2-1):

- Skal have en stillingsbetegnelse, hvor der pr. definition kan træffes selvstændige beslutninger
 - Ræsonnement: Dette krav er for at sikre, at vedkommende kan tage stilling til spørgsmålene i interviewundersøgelsen. Ligeledes er det forventningen, at når vedkommende må og kan træffe selvstændige beslutninger, så er det også fordi vedkommende har en grundlæggende høj faglighed og kvalitet.
- Skal have en stilling, hvor der vil opstå revisorkontakt
 - Ræsonnement: Dette for at sikre, at vedkommende er blevet præsenteret for begreberne væsentlighed og skøn før. Ligeledes for at sikre, at vedkommende er vant til at tænke i økonomiske og revisionsmæssige baner.

For regnskabsbrugerne (Gruppe 2-2):

- Skal have en stillingsbetegnelse, hvor der pr. definition kan træffes selvstændige beslutninger

- Ræsonnement: Dette krav er for at sikre, at vedkommende kan tage stilling til spørgsmålene i interviewundersøgelsen. Ligeledes er det forventningen, at når vedkommende må og kan træffe selvstændige beslutninger, så er det også fordi vedkommende har en grundlæggende høj faglighed og kvalitet.
- Skal beskæftige sig med erhvervskunder
 - Ræsonnement: Dette for at sikre, at vedkommende beskæftiger sig med virksomheder og ikke blot private.
- Skal beskæftige sig med kreditgivning
 - Ræsonnement: Dette for at sikre den største relevans til specialets problemstilling. Når vedkommende har med kreditgivning at gøre er vedkommende pr. definition regnskabsbruger, idet det er antagelsen, at vedkommende forholder sig til regnskabet før der gives kredit.

Der henvises til specialets kapitel “4.2.1 Dataindsamling og præsentation af deltagere”, hvor deltagerne i interviewundersøgelsen indledningsvist vil blive præsenteret.

Udførelse af interviews

Interviewene udføres som computerstøttede interviews⁹, hvor der sendes en mail med spørgsmål til de udvalgte respondenter.

Vi er opmærksomme på de fordele og ulemper der er ved at udføre et computerstøttet interview og særligt de fordele og ulemper der er, når spørgsmålene stilles på mail.

En af fordelene ved at sende spørgsmålene ud på mail er, at respondenterne har god tid til at overveje spørgsmålet nøje inden de svarer, hvor der ved et fysisk ikke er mulighed for samme betænkningstid. Ulemperne ved det computerstøttede interview er dog også indlysende¹⁰.

Når det foregår på mail er der naturligt ikke mulighed for at se respondentens kropssprog og mimik. Ligeledes er der en risiko for, at respondenterne misforstår vores spørgsmål, ligesom der er en risiko for vi, som interviewere, misforstår respondenternes svar. Der er altså krav om, at interviewer og responder skal være relativt dygtige til skriftlig kommunikation¹¹. Vi er særligt opmærksom på denne ulempe, derfor ringer vi ud til hver enkelt respondent forud for at vi sender mailen. Dette er for at give respondenterne en introduktion til specialets problemstilling og hvad der ønskes belyst via mail spørgsmålene. På denne måde sikres det, at vi har et fælles ståsted forud for interviewene. Ligeledes har respondenterne også mulighed for at stille indledende spørgsmål, hvis de er i tvivl om noget.

Der er ligeledes taget stilling til typen af spørgsmålene. Der anvendes både Ja/Nej spørgsmål og åbne spørgsmål. Ja/Nej spørgsmål anvendes for at kunne gøre svarene målbare og dermed nemmere kunne drage paralleller og sammenholde svarene i de forskellige grupper. Altså er formålet med Ja/Nej spørgsmål at kunne kvantificere dem og anvende dem statistisk. Ja/Nej spørgsmålene er dog altid fulgt op af et åbent spørgsmål¹². De åbne spørgsmål anvendes for at få et mere nuanceret svar, hvor respondenterne er nødt til at forklare sit svar valg¹³.

⁹ Bog: Interview, side 204

¹⁰ Bog: Interview, side 205

¹¹ Bog: Interview, side 205

¹² Bog: Paradigmer i praksis, side 213

¹³ Bog: Interview, side 189

Længden af interviewspørgsmålene vil blive holdt korte og konkrete og ligeledes vil mængden af interviewspørgsmål være så få og relevante som muligt. Dette er delt for at sikre, at spørgsmålene er nemme at læse og forstå og ligeledes for at sikre, at respondenternes fokus opretholdes gennem alle spørgsmålene. Vi ønsker ligeledes at udvise respekt for respondenternes tid, som alt andet lige har andre og stramme tidsplaner qua deres arbejde og stillinger.

1.3.3.2 Kildekritik

Der vil gennem hele specialet være et stort fokus på kildekritik. Ved anvendelse af sekundær data er udgangspunktet, at der tages kritisk stilling til udgivers formål med udgivelsen, samt eventuel subjektivitet og dermed manglende objektivitet. Alle artikler, rapporter og publikationer som anvendes, har gennemgået fortolkning og omskrivning, således de repræsenterer de firmaer eller personer, som har udgivet. Vi har, som forfattere, været opmærksomme på dette i forbindelse med udarbejdelsen af nærværende speciale. Dette skyldes et ønske om at opretholde en høj grad af objektivitet.

En stor del af specialet er baseret på gældende både national og international lovgivning og standarder. I den forbindelse er det afgørende at sikre, at de anvendte love og standarder er de nyeste inden for området, således specialets aktualitet og relevans bevares høj. Det vurderes, at anvendelsen af lovtekster og standarder må anses som værende objektive i sin form.

Kapitel 2 Regnskabsmæssig behandling med fokus på regnskabsmæssige skøn

Dette afsnit har til formål at give en baggrundsviden om hvem der aflægger en årsrapport og hvem der har ansvaret for indholdet heri. Herefter vil der blive beskrevet, hvilke krav der er til regnskabsaflæggelsen med særligt fokus på indregning og måling af regnskabsmæssige skøn. Der vil endvidere blive givet nogle eksempler på regnskabsmæssige skøn, og kort redegjort for hvilke overvejelser ledelsen bør gøre i forbindelse med udøvelse af regnskabsmæssige skøn.

2.1 Ledelsens regnskabsaflæggelse

Når der aflægges en årsrapport for en virksomhed er det ledelsens ansvar, at årsrapporten udarbejdes i overensstemmelse med lovgivningen og selskabets vedtægter jf. Årsregnskabslovens (ÅRL) § 8 og § 8 stk. 2.

Ledelsen i et selskab kan bestå af både en bestyrelse eller tilsynsråd og direktion eller alene en direktion afhængig af selskabsformen. For A/S'er gælder det, at der skal være en bestyrelse eller tilsynsråd med minimum 3 medlemmer samt en direktion med minimum 1 medlem. Flertallet i bestyrelsen må ikke også være en del af direktion ligesom at direktionen ikke må have formand- og næstformandsposten i bestyrelsen. For ApS'er skal ledelsen alene bestå af en direktion og det er derfor frivilligt om der etableres en bestyrelse eller tilsynsråd jf. SEL § 111.

Når selskabets ledelse har udarbejdet årsrapporten skal ledelsen underskrive og datere i en ledelsespåtegning, hvor de erklærer at:

- årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lovgivningen og eventuelle andre standards krav og selskabets vedtægter, og
- årsregnskabet og eventuelt koncernregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens og koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling og resultatet jf. ÅRL § 9

Bent Warming-Rasmussen har i sin PhD i 1990 lavet en undersøgelse omkring forventningen omkring valg af regnskabsprincip. Respondenterne blev bedt tage stilling til følgende udsagn: "Det må forventes, at den statsautoriserede revisor har retten til at fastlægge den regnskabsmæssige behandling af selskabets økonomiske transaktioner" ¹⁴

¹⁴ Bent Warming-Rasmussen (1990) - Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor.

Nedenfor er respondenternes svar opstillet:

Respondenterne:	Statsaut. revisorer	Direk- tører	Aktio- nærer	Arb.mark. journal.
svarfrekvens	69	72	75	50
uenige i %	(71)	(50)	(29)	(34)
gennemsn. svar	1.6	2.2	3.2	3.0
enige i %	(17)	(32)	(48)	(46)

(Rådata for var. 44: signifikant på niveau 0.005, se bilag V)

Tabel 1: Respondenternes holdning til revisors rettigheder

Kilde: Bent Warming-Rasmussen (1990) - Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor.

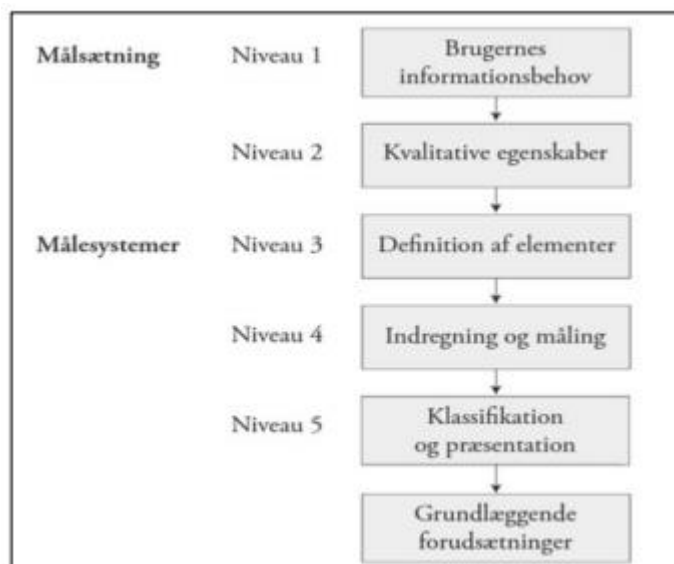
Det ses, at især aktionærerne og arbejdsmarkedsjournalisterne ofte er enige i, at revisorerne kan beslutte selskabets regnskabspraksis. De statsautoriserede revisorer derimod er meget uenige i denne påstand.

Påstanden er naturligvis forkert, da det er ledelsen alene der beslutter selskabets regnskabspraksis. Revisor har naturligvis mulighed for at rådgive selskabets ledelse herom, og det vil være meget naturligt at ledelsen rådfører sig hos revisor.

2.2 Den regnskabsmæssige begrebsramme

Når danske virksomheder skal aflægge årsrapporten, skal dette ske efter årsregnskabsloven eller alternativt IFRS. Årsregnskabsloven er løbende ændret og læner sig på flere områder op ad IFRS-standarderne.

Begrebsrammen er opdelt i to dele, som er *målsætning* og *målesystemer*. Dette er illustreret i nedenstående figur:

Figur 2: Begrebsramme

Kilde: Finansiell rapportering - teori og rapportering 4. udgave af Jens O. Elling side 197.

Målsætning bestående af niveau 1 og 2 indeholder regnskabsbrugernes informationsbehov samt de kvalitative skrav der er gældende når ledelsen skal aflægge årsrapporten i overensstemmelse med det retvisende billede.

Målesystemerne består af niveau 3, 4 og 5, som er kriterier og krav som årsrapporten skal opfylde og overholdes. Niveau 3 definerer de enkelte elementer i årsregnskabet; aktiver, passiver, indtægter og omkostninger:

- *Aktiver* defineres som “Ressourcer, som er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden”¹⁵
- *Passiver* defineres som “Eksisterende pligter for virksomheden opstået som resultat af tidligere begivenheder, og hvis indfrielse forventes at medføre afståelse af fremtidige økonomiske fordele”¹⁶
- *Indtægter* defineres som “Stigninger i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af tilgang eller værdistigning af aktiver eller fald i forpligtelser, som medfører stigninger i egenkapitalen. I indtægter indgår dog ikke indskud fra ejere”¹⁷
- *Omkostninger* defineres som “Fald i økonomiske fordele i regnskabsperioden i form af afgang eller værdiforringelse af aktiver eller stigning i forpligtelser, som medfører fald i egenkapitalen. I omkostninger indgår dog ikke udlodning eller uddelinger til ejere”¹⁸

Niveau 4 beskriver de kriterier der skal være opfyldt for at en begivenhed kan indregnes og måles i balancen og resultatopgørelsen. Indregningskriterierne er beskrevet i ÅRL § 33 og kræver at:

1. Det skal være sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde eller fragå virksomheden og
2. Posten skal kunne måles pålideligt til værdi eller kostpris

Målingen er den måleattribut regnskabsposten måles til. Det kan være dagsværdi, salgsværdi, nettorealiseringsværdi, kapitalværdi, genanskaffelsesværdi, historisk kostpris, amortiseret kostpris eller genindvindingsværdi.

Niveau 5 beskriver klassifikationen og præsentationen i regnskabet. Klassifikationen skal være relevant for regnskabsbrugeren og dække deres informationsbehov. Derudover skal transaktionerne og begivenhederne deles op i klasser, som de præsenteres i.

¹⁵ Årsregnskabsloven, bilag 1c

¹⁶ Årsregnskabsloven, bilag 1c

¹⁷ Årsregnskabsloven, bilag 1c

¹⁸ Årsregnskabsloven, bilag 1c

2.3 Regnskabsmæssige krav ved regnskabsaflæggelse

Når ledelsen aflægger regnskabet efter årsregnskabsloven, skal regnskabet give et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat. Derudover skal ledelsesberetningen have en retvisende redegørelse for de forhold beretningen omhandler jf. ÅRL §11.

Hvis bestemmelserne i ÅRL ikke er tilstrækkelige til at give et retvisende billede, skal ledelsen give yderligere oplysninger i årsregnskabet, således at det opfylder bestemmelsen om det retvisende billede jf. ÅRL §11 stk. 2.

Årsregnskabet skal give et retvisende billede efter den begrebsramme der er anvendt, som her beskrevet er det for danske virksomheder som hovedregel ÅRL (dog ikke regnskabsklasse D). Derudover skal ledelsen vælge hvilken regnskabspraksis der følges. F.eks. kan to virksomheder, som ejer 2 identiske ejendomme have to forskellige regnskabspraksis på området. Eksempelvis kan virksomhed A anvende ÅRL § 40 hvor investeringsejendommen indregnes til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Virksomhed B anvender ÅRL 38 til indregning og måling af investeringsejendommen, hvor der hvert år udarbejdes en dagsværdiberegning af ejendommen.

Som vi har set i de senere år med prisstigninger på ejendomsmarkedet, vil Virksomhed A's bogførte værdi være mindre end ved anskaffelsestidspunktet, mens Virksomhed B's bogførte værdi med stor sandsynlighed vil være højere end ved anskaffelsestidspunktet. Begge værdier er retvisende i forhold til den anvendte regnskabspraksis, selvom forskellen mellem de bogførte værdier kan afvige væsentligt.

Kvalitetskravene til årsregnskabet er at årsrapporten skal udarbejdes således at regnskabsbrugerne kan beslutte deres økonomiske beslutninger på baggrund heraf. Derudover skal oplysningerne være pålidelige og i overensstemmelse med hvad regnskabsbrugerne normalt forventer jf. ÅRL §12 stk. 1-3.

De grundlæggende forudsætninger for udarbejdelse af årsrapporten er, at den skal udarbejdes på en klar og overskuelig måde, og at alle relevante forhold skal medtages, medmindre de er ubetydelige. Vurderes flere ubetydelige forhold tilsammen at være betydelige skal de medtages jf. ÅRL §13 nr. 1-3.

Ved regnskabsaflæggelse er udgangspunktet, at driften forventes at fortsætte (going concern) medmindre at aktiviteten ikke skal eller kan fortsætte jf. ÅRL § 13 nr. 4.

Når ledelsen indregner og måler skal dette ske på et forsigtig grundlag. Det betyder, at regnskabsmæssige skøn skal være underbyggede og neutrale, samt at samtlige værdireguleringer skal indregnes uanset negativ eller positiv indvirkning jf. ÅRL §13 nr. 5. Alle transaktioner, begivenheder og værdiændringer skal indregnes når de indtræffer. Det vil sige, at der skal foretages korrekt periodisering jf. ÅRL § 13 nr. 6. I forlængelse heraf beskriver IAS 10 hvordan begivenheder efter regnskabsperioden skal behandles. Begivenhederne der sker efter statusdagen, men inden tidspunktet for offentliggørelse deles op i to kategorier; regulerende og ikke-regulerende begivenheder.

Regulerende begivenheder er begivenheder, hvor der kommer yderligere oplysninger omkring forhold eller situationer, som er kendte på statusdagen. Disse skal derfor indregnes i

årsregnskabet¹⁹. Dette kunne f.eks. være en retssag afsluttes omkring et tilgodehavende der er tabt. Det betyder, at hvis selskabet alene havde hensat 50% af tilgodehavendet skal dette reguleres til 100% hensættelse.

Ikke regulerende begivenheder er begivenheder, hvor der kommer yderligere oplysninger omkring forhold eller situationer, som ikke er kendte på statusdagen. Disse skal derfor ikke indregnes i årsregnskabet²⁰. Dette kunne f.eks. være en debitor der pludseligt og uventet går konkurs efter statusdagen. Hvis der ingen tidligere indikationer har været på nedskrivningsbehov skal dette ikke reguleres i regnskabet.

Ifølge IAS 10 er det et krav, at såfremt en efterfølgende begivenheder betyder, at selskabet ikke kan fortsætte driften, da kan årsrapporten ikke aflægges efter going-concern princippet. Det betyder f.eks. hvis den debitor der pludseligt og uventet går konkurs efter statusdagen, og selskabet er afhængig af denne betaling, da bliver dette en regulerende begivenhed.

Når ledelsen har valgt en indregningsmetode og målegrundlag, skal disse anvendes på alle forhold inden for samme kategori jf. ÅRL §13 nr. 7. Det betyder eksempelvis, at virksomheden ikke kan anvende kostpris for én ejendom og dagsværdi på anden ejendom med samme formål. Der kan dog være forskellig regnskabspraksis, hvis der er forskellige formål, hvis der er tale om f.eks. en investeringsejendom og en domicilejendom.

Alle transaktioner, begivenheder og værdireguleringer skal måles og indregnes enkeltvis. Det betyder, at de ikke må modregnes i hinanden og skal derfor vises brutto jf. ÅRL §13 nr. 8. Det betyder, f.eks. at hvis der er både igangværende arbejder og forudbetalinger skal disse præsentere brutto i årsregnskabet.

Primobalancen for det indeværende regnskabsår skal svare til ultimobalancen for seneste regnskabsår jf. ÅRL §13 nr. 9

Derudover skal der være kontinuitet i opstilling og klassifikation, konsolideringsmetoden (ved koncernregnskab), indregningsmetoden og målegrundlaget samt den valuta der anvendes. Det vil sige, at ledelsen ikke år for år kan vælge ny regnskabspraksis. Undtagelsen hertil er lovændring, ændring af regnskabsklasse som har nye regler eller såfremt at praksisændringen vurderes at give et mere retvisende billede jf. ÅRL § 13 stk. 2. F.eks. kan ledelsen vurdere, at selskabets årsregnskab bliver mere retvisende ved at indregne og måle ejendommene til dagsværdi i stedet for kostpris. Omvendt kan det være svært for ledelsen at begrunde, hvorfor kostpris giver et mere retvisende billede i stedet for dagsværdi.

2.3.1 Krav om noteoplysning

Som beskrevet i ÅRL §11 stk. 2 skal ledelsen afgive yderligere oplysninger såfremt disse er væsentlige for at opfylde det retvisende billede. Dette kunne eksempelvis være ved måling af et skatteaktiv, hvor målingen sker til den værdi der vurderes at kunne udnyttes inden for en kortere årrække. Det vil sige, at hvis en virksomhed indregner et skatteaktiv, som følge af tidligere års skattemæssige underskud på f.eks. 100 mio. kr. svarende til en værdi på 22 mio. kr. med en selskabsskatteprocent på 22%. Ledelsen vurderer, at selskabet inden for 3-5 år vil

¹⁹ IAS 10 – Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

²⁰ IAS 10 – Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

kunne udnytte 5 mio. kr. heraf. Denne måling er et skøn, og da denne, alt andet lige, er forbundet med usikkerhed skal ledelsen give yderligere oplysninger herom. Dette kunne eksempelvis være ved at indsætte en note omkring "usikkerhed ved indregning og måling", da dette må anses for at være væsentligt for regnskabsbrugerens forståelse af det retvisende billede af regnskabet. Alternativt kan ledelsen indsætte yderligere oplysninger under de enkelte noter til regnskabsposterne.

I forlængelse af kravet i ÅRL § 11 stk. 2 indeholder ÅRL § 99 nr. 2 også et krav til ledelsesberetningen. I ledelsesberetningen skal virksomheder endvidere beskrive den eventuelle usikkerhed der har været ved indregning eller måling af en regnskabspost. Det skal så vidt muligt angives med beløb. Dette sikrer, at ledelsesberetningen giver en retvisende redegørelse.

IFRS stiller ligeledes krav til hvordan det skal oplyses i regnskabet, når der er usikkerhed ved indregning og måling. Dette beskrives i IAS 1, som siger, at virksomheden skal give oplysninger omkring de væsentlige forudsætninger der har lagt til grund for det regnskabsmæssige skøn. Der er krav til at noterne for regnskabsposter med skønsmæssig usikkerhed, der skal gives detaljerede oplysninger omkring aktivernes og forpligtelsernes art og deres regnskabsmæssige værdi ved regnskabsafslutning.²¹ Oplysningskravene i IFRS-regnskabet vurderes dog at være mere omfattende, da der er nogle objektive oplysningskrav til regnskabet aflagt efter IFRS, som skal overholdes uanset væsentlighed af oplysningen.

2.3.2 Væsentlighedsniveau ved regnskabsaflæggelse

Som tidligere skrevet skal årsregnskabet overholde de grundlæggende forudsætninger for regnskabsaflæggelsen. Den første grundlæggende forudsætning jf. ÅRL § 13 stk. 1 nr. 3 er at alle relevante forhold skal medtages i årsregnskab således at virksomhedens årsregnskab giver et retvisende billede. Væsentlighedsbegrebet er ens i både ÅRL og IFRS²² og væsentlige oplysninger er defineret i IAS 7.

"Oplysninger er væsentlige, hvis udeladelse, fejlangivelse eller sløring af oplysningerne med rimelighed kan forventes at påvirke de beslutninger, som de primære brugere af årsregnskaber præsenteret til brug for offentligheden træffer på grundlag af disse årsregnskaber, som giver finansielle oplysninger om en bestemt regnskabsaflæggende virksomhed."²³

Væsentlighedsniveauet ved regnskabsaflæggelse er således afhængig af oplysningens art eller omfang, som den primære regnskabsbruger anser for værende væsentlig. Det er således regnskabsbrugernes informationsbehov der er styrende for væsentlighedsniveauet ved regnskabsaflæggelse.

²¹ IAS 1 afsnit 125

²² Karnov Group, 2020, note 160

²³ IAS 1 afsnit 7

2.4 Definition på et regnskabsmæssigt skøn

Et regnskabsmæssigt skøn kan være mange ting, og dækker over regnskabsposter, hvor ledelsen laver et skøn over den indregnede værdi. Et regnskabsmæssigt skøn kan f.eks. være måling af tilgodehavender fra salg. Tilgodehavender indregnes til amortiseret kostpris, hvilket svarer til den pålydende værdi fratrukket hensatte nedskrivninger. Det er derfor både et regnskabsmæssigt skøn, hvis ledelsen vurderer, at tilgodehavendet er kurs 100 værd, men det er også regnskabsmæssigt skøn, hvis ledelsen vurderer kursen til 40.

Udover nedskrivninger på tilgodehavender kan det også være følgende regnskabsposter, som indeholder regnskabsmæssige skøn (listen er ej udtømmende):

- Afskrivninger på anlægsaktiver
- Indregning af udskudt skat
- Nedskrivninger på anlægsaktiver
- Ukurans på varelager
- Udfald på retssager
- Værdiansættelse af udviklingsomkostninger
- Værdiansættelse af igangværende arbejder
- Værdiansættelse af investeringsejendomme
- m.fl.

Det ses af ovenstående liste, som ikke er udtømmende, at der ved hovedparten af danske regnskaber er regnskabsmæssig skøn involveret.

ÅRL har ikke en klar definition for regnskabsmæssige skøn, men FSR har udarbejdet en regnskabsvejledning for Klasse B- og C-virksomheder hvor de beskriver regnskabsmæssige skøn således:

“Regnskabsmæssige skøn er ledelsens vurdering af det mest sandsynlige økonomiske forløb eller udfald af fremtidige begivenheder og den virkning, disse forventes at få på posterne i årsregnskabet.”²⁴

De regnskabsmæssige skøn er et udtryk for ledelsens vurderinger ved indregning og måling af regnskabsposter, hvor ledelsen ikke har fuld viden eller sikkerhed for. Det er således på baggrund af de oplysninger der er tilgængelige på tidspunktet hvorpå ledelsen godkender årsrapporten. Det regnskabsmæssige skøn skal vurderes inden for selskabets anvendte regnskabspraksis.²⁵

2.4.1 Eksempler på regnskabsmæssige skøn

Nedenfor beskrives nogle eksempler på regnskabsmæssige skøn, som der ofte er i virksomheders årsregnskab.

²⁴ FSR's Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder, side 131

²⁵ FSR's Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder, side 131

Nedskrivningsbehov på tilgodehavende

En regnskabspost mange virksomheder har i sit årsregnskab er tilgodehavende, hvad enten det er fra salg, tilknyttede virksomheder eller andre tilgodehavender.

Tilgodehavendet indregnes i overensstemmelse med definitionen på et aktiv, som er beskrevet i afsnit ”2.2 Den regnskabsmæssige begrebsramme”. Målingen heraf sker i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis, som for tilgodehavender typisk er amortiseret kostpris. Amortiseret kostpris svarer sædvanligvis til tilgodehavende for pålydende værdi fratrukket nedskrivninger til imødegåelse af tab. For tilgodehavender der er omsætningsaktiver, sker første indregning efter ÅRL § 44 til kostpris og efterfølgende regulering til nettorealiseringsværdi jf. ÅRL § 46.

Ledelsen skal her vurdere om de forventer at alle tilgodehavender bliver realiseret og til hvilken kurs. Her skal ledelsen vurdere om der er individuelle forhold på tilgodehavenderne der betyder, at der bør nedskrives på tilgodehavendet. Dette kunne f.eks. være et større tilgodehavende hos en kunde, hvor der er en verserende retssag omkring dette tilgodehavende, hvor der er en usikkerhed om virksomheden for medhold.

Det antages, at den pålydende værdi er 20 mio. kr., men at debitoren alene mener, at der skulle faktureres 15 mio. kr. Derfor er parterne endt i en retssag, som skal beslutte hvilken part der har helt eller delvist ret. Retssagen forventes først at være afsluttet efter regnskabsaflæggelsen, hvorfor ledelsen skal udøve et regnskabsmæssigt skøn om, hvad de mener den retvisende værdi for tilgodehavendet er. Usikkerheden i dette tilfælde er i første omgang 5 mio. kr., men hvis retssagen er langt ude i fremtiden, kan usikkerheden potentielt være endnu højere, såfremt debitor ikke vil eller kan betale beløbet. Det vurderes, at forholdet er væsentligt for regnskabsbrugeren, hvorfor ledelsen skal give yderligere oplysning herom i årsregnskabet.

Derudover skal ledelsen tage stilling til på resten af tilgodehavenderne, hvor der ikke er individuelle forhold der giver indikation på nedskrivningsbehov. Det kan f.eks. være en handelsvirksomhed, hvor der ydes kredit til kunderne. Det kunne være mange forskellige kunder som alle skylder relativt små beløb, men tilsammen udgør et væsentligt tilgodehavende. Her vil ledelsen typisk kigge på historiske erfaringer omkring disse slags kunder, hvorefter der vil blive lavet en generel hensættelse til imødegåelse af tab.

Det antages her, at det samlede tilgodehavende er 20 mio. kr. og at der i de seneste regnskabsår har været et efterfølgende konstateret tab på ca. 5% af tilgodehavenderne pr. statusdagen. Her skal ledelsen udøve et regnskabsmæssigt skøn, som de vurderer er i overensstemmelse med historiske erfaringer, hvorfor de hensætter 1 mio. kr. til imødegåelse af tab. Selvom 1 mio. kr. vurderes at være væsentligt for regnskabsbrugeren, vurderes denne usikkerhed som værende lav, da ledelsen har historisk erfaring hermed, hvorfor ledelsen ikke skal give yderligere oplysninger i årsregnskabet.

Investeringsejendomme målt til dagsværdi

Et andet eksempel, som der kan mødes i årsregnskaberne, er investeringsejendomme, hvor der i mange tilfælde anvendes dagsværdi som måleattribut efter ÅRL § 38.

Definitionen på en investeringsejendom er en ejendom der ejes for at opnå et afkast i form af lejeindtægter og/eller kapitalgevinst ved salg.²⁶

Investeringsejendommen indregnes som et anlægsaktiv og i overensstemmelse med definitionen på et aktiv. Når investeringsejendommene efterfølgende måles til dagsværdi, sker dette på baggrund af et regnskabsmæssigt skøn.

Dette skøn kan eksempelvis ske på baggrund af 2 metoder; afkastbaseret model eller ekstern vurdering fra vurderingsmand²⁷. Den afkastbaserede model kan baseres efter to modeller, som er DCF-modellen eller normalindtjeningsmodellen²⁸.

Det antages i dette eksempel, at virksomheden har en investeringsejendom. Ejendommen er er privat beboelsesejendomme og er beliggende i Aalborg. Ledelsen skal udøve et regnskabsmæssigt skøn over ejendommens dagsværdi, hvor de bruger normalindtjeningsmetoden til udøvelse heraf.

Til brug for udøvelse af det regnskabsmæssige skøn skal ledelsen fastlægge investeringsejendommens normalindtjening, samt det individuelle forrentningskrav, som fastsættes på baggrund i aktuelle eksterne markedsrapporter, hvilket eksempelvis kan være Colliers markedsrapporter.

I nedenfor eksempel er den samlede dagsværdi af investeringsejendommene udgør 10,2 mio. kr. og er fastsat på baggrund af en normaliseret indtjening på 450 t.kr. og et afkastkrav på 4,5% med tillæg af depositum og forudbetalt husleje på i alt 200 t.kr.

Det regnskabsmæssige skøn sker på baggrund af en forventet indtjening i fremtiden, hvilket er forbundet med usikkerhed. Derudover er forrentningskravet også forbundet med usikkerhed. Derfor skal ledelsen give oplysning om de forhold der må vurderes som værende relevant for regnskabsbrugere efter ÅRL § 12 omkring de almindelige kvalitetskrav. Det betyder, at ledelsen skal oplyse om de forudsætninger der ligger til grund for dagsværdien. Væsentlige forudsætninger kunne her være forventet normaliseret indtjening, forrentningskrav, antal kvadratmeter, forventet tomgangsprocent eller andre væsentlige forudsætninger ledelsen har anvendt.

Derudover vil det være relevant at indsætte en følsomhedsanalyse, hvor der beskrives hvordan en ændring i forrentningskrav på f.eks. 0,25 procentpoint eller indtjening på x t.kr. vil påvirke dagsværdien af ejendommen(e). På den måde kan regnskabsbruger vurdere om de er enige i værdiansættelsen og evt. regne deres egen dagsværdi af ejendommen(e). Eksempel på følsomhedsanalyse er indsat nedenfor:

²⁶ IAS 40 afsnit 5

²⁷ Årsregnskabsloven § 37, stk. 1, pkt. 1-5

²⁸ https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/depechen/depechen-artikler-2020/vaerdiansaettelse-af-investeringsejendomme-til-dagsvaerdi?fbclid=IwAR0Q9oIDbtVI-Og9ZRB8PI5igtQ67oTjs_VDQ-hZ705mR-nrqF61B-i-vkY, set d. 30/12-2021

Følsomhedsanalyse ved opgørelse af dagsværdi på investeringsejendom

Dagsværdi af investeringsejendom						
Nettleje	Afkastprocent					
	DKK	4,00%	4,25%	4,50%	4,75%	5,00%
400.000	10.200.000	9.611.765	9.088.889	8.621.053	8.200.000	
425.000	10.825.000	10.200.000	9.644.444	9.147.368	8.700.000	
450.000	11.450.000	10.788.235	10.200.000	9.673.684	9.200.000	
475.000	12.075.000	11.376.471	10.755.556	10.200.000	9.700.000	
500.000	12.700.000	11.964.706	11.311.111	10.726.316	10.200.000	

Tabel 2: Følsomhedsberegning

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses ovenfor, kan mindre ændringer i forudsætninger betyde store ændringer på værdiansættelsen, og derfor gives disse oplysninger i årsregnskabet, da en udeladelse heraf kan være væsentlig for regnskabsbruger.

Udskudt skatteaktiv

Tredje eksempel på regnskabsmæssige skøn der ofte ses i årsregnskaber, er udskudte skatteaktiver.

Udskudte skatteaktiver indregnes i overensstemmelse med definitionen på et aktiv og ÅRL § 33 som siger at "når det er sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden og kan opgøres pålideligt." Det udskudte skatteaktiv indregnes altid som omsætningsaktiv, da det ikke er ment til varigt eje.

IAS 12 siger, at det skal indregnes til den værdi der forventes realiseret uanset om det er til modregning i udskudte skatteforpligtelser eller fremtidige indtægter. Såfremt at skatteaktivet indregnes som følge af forventede fremtidige skattepligtige indkomster skal der foreligge overbevisende dokumentation der understøtter forventningerne, hvis virksomheden aktuelt eller for nyligt har haft underskud²⁹.

Efter indregning skal det udskudt skatteaktiv indregnes til nettorealiseringsværdien efter ÅRL § 46. Derfor skal ledelsen, når denne udøver et regnskabsmæssigt skøn omkring værdien af det udskudte skatteaktiv overveje i hvilket omfang det udskudt skatteaktiv kan udnyttes og inden for hvilken tidshorisont det vurderes udnyttet. Derudover kan der være nogle begrænsningsregler omkring underskud, f.eks. hvis hele eller dele af underskuddet er kildeartsbestemt til f.eks. salg af fast ejendom. Normalt skal et skatteaktiv kunne forventes at blive udnyttet indenfor 3-5 år, ellers vurderes det ikke som sandsynligt at det vil kunne blive udnyttet. Hvis det er en etableret virksomhed med historisk pæn indtjening kan perioden være længere³⁰.

²⁹ IAS 12 afsnit 35

³⁰ https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/depechen/depechen-artikler-2017/regnskabsmaessig-behandling-af-et-udskudt-skatteaktiv?fbclid=IwAR0ZnT1w2ALAcQfsqz9tLpo3F-MyO2jntLUG5sB-3VqX8bD_rHTuk2_bzo, set d. 30/12-2021

Et eksempel kunne være, at en virksomhed tidligere har haft skattemæssige underskud på i alt 100 mio. kr. og har derfor et skatteaktiv på 22 mio. kr. med en selskabsskat på 22%. Ledelsen forventer på baggrund af godkendte budgetter et skattemæssigt resultat de kommende 5 år således:

indkomstår	mio. kr.	akk. mio. kr.	akk. skatteværdi mio. kr.
2022	6.000	6.000	1.320
2023	15.000	21.000	4.620
2024	4.000	25.000	5.500
2025	13.000	38.000	8.360
2026	7.000	45.000	9.900

Tabel 3: Udskudt skat – forventninger til skattemæssigt resultat

Kilde: Egen tilvirkning

Ledelsen skal udøve et skøn, som på baggrund af ovenstående vurderes at være mellem 5,5 - 9,9 mio. kr.

Uanset hvilket skøn ledelsen anser for det mest sandsynlige, og som bliver indregnet i årsregnskabet bør der være yderligere oplysninger herom i årsregnskabet, da det må anses for at være et relevant forhold i regnskabet, og det regnskabsmæssige skøn er forbundet med stor usikkerhed. Ledelsen bør beskrive denne usikkerhed og hvor meget skatteaktivet brutto udgør, således regnskabsbrugeren har mulighed for at vurdere det regnskabsmæssige skøn ledelsen har udøvet.

2.5 Delkonklusion på regnskabsmæssig behandling af regnskabsmæssige skøn

Når årsregnskabet skal opstilles, er det ledelsen der har ansvaret herfor, og det er ledelsen der udøver de regnskabsmæssige skøn. De regnskabsmæssige krav til regnskabsaflæggelse er, at årsregnskabet skal give et retvisende billede af virksomhedens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultatet på baggrund af den valgte regnskabspraksis, samt at ledelsesberetningen skal indeholde en retvisende redegørelse for de forhold, som beretningen omhandler. Det retvisende billede har nogle kvalitetskrav som skal opfyldes, for at kunne vurderes som det retvisende billede.

Årsregnskabet indeholder ofte en række regnskabsmæssige skøn, hvorfor det er vigtigt, at ledelsen afgiver yderligere oplysninger herom, såfremt dette vurderes som værende væsentligt for regnskabsbrugerne. Dette kunne være oplysninger omkring de væsentlige forudsætninger ledelsen har anvendt i forbindelse med udøvelsen af det regnskabsmæssige skøn.

Et regnskabsmæssigt skøn indeholder naturligt ofte en grad af subjektivitet, og er efter ledelsens vurdering det mest sandsynlige økonomiske forløb eller udfald af fremtidige begivenheder eller forhold.

Kapitel 3 Revision - med fokus på regnskabsmæssige skøn

I ovenstående afsnit er den regnskabsmæssige behandling af regnskabsmæssige skøn blevet gennemgået. Nedenfor afsnit vil omhandle revisionsdelen, herunder de regler og love, som revisor er underlagt. Revision af regnskabsmæssige skøn er typisk behæftet med større risiko end andre poster i regnskabet, derfor vil revisionsrisikomodellen blevet gennemgået. Revisor anvender begrebet væsentlighed i sin revision. Begrebet væsentlighed i forbindelse med revisionen vil blive gennemgået, ligesom det vil blive gennemgået, hvordan revisor fastsætter væsentlighedsniveauet i praksis.

Der vil blive stillet skarpt på den revisionsmæssige behandling af regnskabsmæssige skøn, herunder vil der være et særligt fokus på den nye ISA 540R. Afslutningsvist vil revisors rapporteringsmuligheder blive gennemgået. Der vil blive belyst hvilken type fejl, som skal oplyses til hvilket ledelsesniveau.

3.1 Revision af årsregnskabet - generelt

Formålet med revision af årsregnskabet er at styrke regnskabsbrugernes tillid til det af ledelsen aflagte regnskab. Formålet er endvidere beskrevet i ISA 200 sektion 3 og beskrives således:

“The purpose of an audit is to enhance the degree of confidence of intended users in the financial statements. This is achieved by the expression of an opinion by the auditor on whether the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework. In the case of most general purpose frameworks, that opinion is on whether the financial statements are presented fairly, in all material respects, or give a true and fair view in accordance with the framework. An audit conducted in accordance with ISAs and relevant ethical requirements enables the auditor to form that opinion.”³¹

Revisor udtrykker i sin konklusion i påtegningen om revisor er enig i at årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med den begrebsramme der er anvendt, samt om selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling giver et retvisende billede.

For at regnskabsbrugerne kan have tillid til revisors arbejde kræver dette, at revisor er uafhængig af revisionsklienten. RL § 16 foreskriver, at revisor er offentlighedens tillidsrepræsentant når revisor afgiver revisionspåtegninger på årsregnskaber og ved afgivelse af erklæringer med sikkerhed der ikke alene er udarbejdet til hvervgiverens formål jf. RL § 1 stk. 2.

Indforstået i ordet “offentlighedens” ligger der, at revisor ikke kun må varetage f.eks. aktionærernes eller långivere interesser. Revisor skal altså varetage offentlighedens interesser og dermed alle interessenternes interesse, og dermed skal revisor være interesseneutral. Dette

³¹ Isa 200, sektion 3

betyder også, at når revisor erklærer sig om at årsregnskabet giver et retvisende billede skal regnskabet, ud fra den valgte praksis, være det gennemsnitlig rigtigt. Dette betyder f.eks. at årsregnskabet ikke er aflagt for pessimistisk eller omvendt for optimistisk.³²

Når revisor skal udføre revisionen af årsregnskabet, er revisors primære mål beskrevet i ISA 200 sektion 3 og beskrives således:

“In conducting an audit of financial statements, the overall objectives of the auditor are:

(a) To obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, thereby enabling the auditor to express an opinion on whether the financial statements are prepared, in all material respects, in accordance with an applicable financial reporting framework; and

(b) To report on the financial statements, and communicate as required by the ISAs, in accordance with the auditor’s findings.”³³

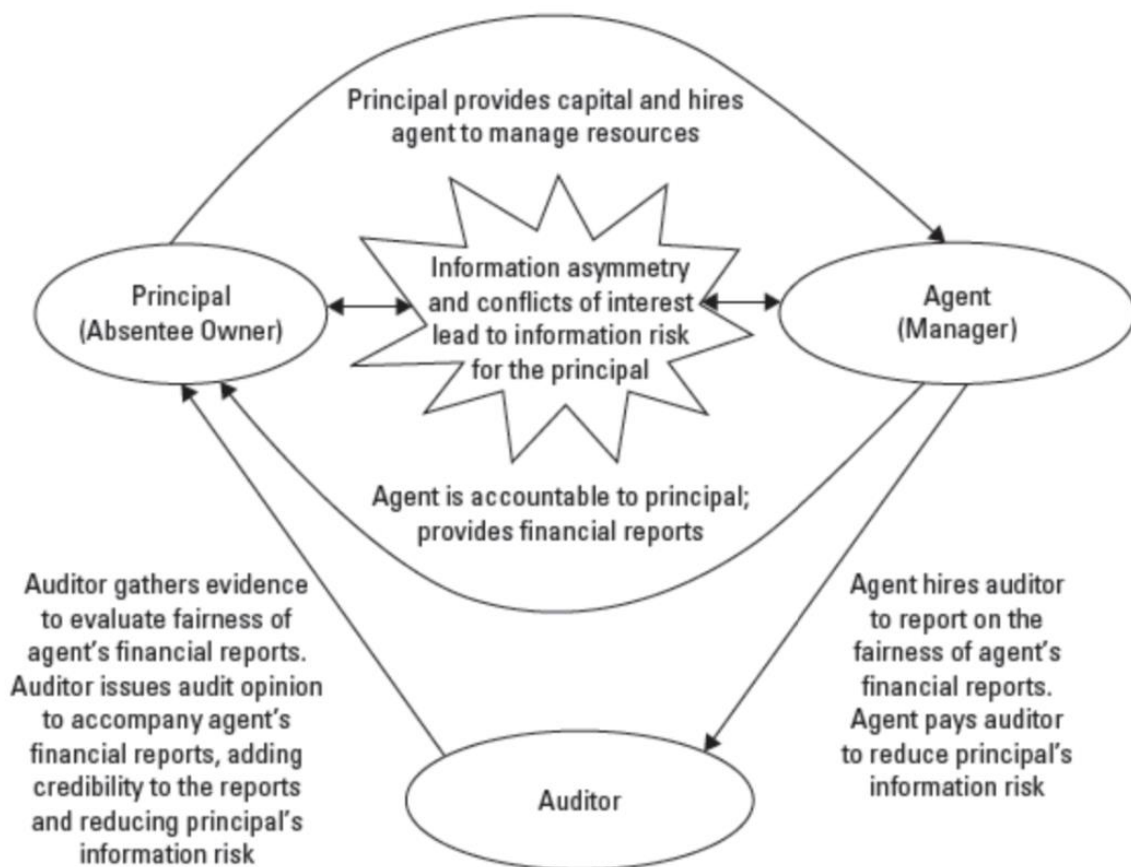
Revisor skal altså sikre, at årsregnskabet er uden væsentlige fejl uanset om dette skyldes til-sigtede fejl (besvigelser) eller utilsigtede fejl (fejl), og at årsregnskabet er udarbejdet i over-ensstemmelse med den anvendte begrebsramme. Herefter skal revisor rapportere og kom-munikere sine konklusioner i henhold til ISA.

Dette har til formål at sikre, at regnskabsbrugerne kan stole på, at oplysningerne i årsregn-skabet i al væsentlighed er korrekte, og dermed kan bruges til at træffe beslutninger ud fra. Her er det igen vigtigt at pointere, at beslutninger kan være forskellige, da det f.eks. kan være leverandører eller kunder der skal kreditvurdere virksomheden, eller om det er eksisterende eller potentielle aktionærer der overvejer at købe eller sælge aktier i selskabet.

Behovet for revision og teorien herom kan forklares ved hjælp af principal-agent teorien, som er illustreret i nedenstående figur:

³² Kim Füchsel, Peter Gath, Lars Bo Langsted, Peter Krogh Olsen og Jens Skovby - “Revisor - regule-ring og rapportering (2017) side 44-48

³³ ISA 200, sektion 3

Figur 3: Principal-Agent Model

Kilde: Aasmund Eilifsen, Messier, Glover, & Prawitt - "Auditing & Assurance Services" (2014).

Modellen beskriver hvordan principalen (kapitalejeren) stiller kapital til rådighed og ansætter agenten (ledelsen) til at styre disse ressourcer. Kapitalejeren og ledelsen har begge økonomiske interesser i virksomheden, og der kan derfor opstå interessekonflikter. Ledelsen modtager vederlag i form af løn, bonus mv., mens kapitalejeren får afkast i form af udbytter og værdistigninger af kapitalen.

Udover interessekonflikter har kapitalejeren og ledelsen forskellig adgang til informationer og derved sker der en informationsasymmetri. Ledelsen har typisk større indsigt i virksomhedens økonomi, og kan disponere til egen fordel uden kapitalejerens kendskab hertil.

Kapitalejeren har brug for en retvisende rapportering fra ledelsen omkring virksomhedens drift, men da ledelsen kan have andre interesser end kapitalejeren opstår der et incitament for ledelsen til at manipulere med rapporteringen for egen vindings skyld. Her opstår behovet for revision af rapporteringen.

Det er i både ledelsens og kapitalejerens interesse, at der sker revision af rapporteringen. Kapitalejeren vil efterspørge revisionen for at sikre at den rapportering der kommer fra ledelsen, er retvisende, mens ledelsen vil efterspørge revisionen for at undgå mistanke fra kapitalejeren omkring manipulering af rapporteringen, samt at kapitalejeren ikke vil bruge uforholdsmæssig mange ressourcer på at overvåge ledelsen, som kan fragå ledelsens vederlag.

Ledelsen bruger en del af kapitalen til at hyre en revisor, som udfører en revision af rapporteringen. Revisor indsamler tilstrækkeligt egnet revisionsbevis til at udtrykke en konklusion om at rapporteringen er retvisende og dermed uden væsentlige fejlinformation.

For at revisor kan være offentlighedens tillidsrepræsentant skal revisor i enhver henseende være uafhængig af virksomheden. Uafhængigheden af virksomheden gælder for underskrivende revisor, revisionsvirksomheden og revisionsteamet. Denne uafhængighed er gældende fra opgavens begyndelse, men gælder også perioden, regnskabet eller forholdet, der afgives erklæring om. Opgaveperioden afsluttes, når der er afgivet erklæring jf. RL § 24 stk. 1. Uafhængigheden dækker både direkte og indirekte interesser mellem virksomheden og de involverede parter samt revisionsvirksomheden.

Kritik af modellen:

Én af svaghederne ved denne model er, at modellen alene tager udgangspunkt i kapitalejeren som interessant. Kapitalejeren er langt fra virksomhedens eneste interessenter, da interessenterne også tæller medarbejdere, kunder, leverandører, långivere, offentlige myndigheder m.fl.

Informationsbehovet hos de enkelte interessenter er vidt forskellige og ofte modstridende, og de har alle brug for retvisende informationer fra virksomheden for at kunne foretage deres beslutninger. Det kunne f.eks. være virksomhedens leverandører der skal beslutte om de vil yde en kredit på et køb. For at en leverandør vil yde kredit, vil denne, alt andet lige, have en vis overbevisning om at modtage deres vederlag i fremtiden. For at skabe denne overbevisning er leverandøren nødt til at kende virksomhedens finansielle stilling, samt være sikker på at den finansielle stilling virksomheden oplyser er retvisende.

Én anden kritik af modellen er at modellen kun tager udgangspunkt i en kapitalejer der ikke deltager i den daglige drift, men en stor del af de danske virksomheder er netop ledet af kapitalejeren. I disse tilfælde er kapitalejeren og ledelsen i virksomheden samme person, hvorfor der ikke er samme informationsasymmetri, men i dette tilfælde vurderes behovet for revision stadig at være relevant, da virksomhedens øvrige interessenter vil efterspørge dette.

3.2 God revisorskik

Når revisor udfører opgaver efter RL §1 stk. 2, skal revisor udføre opgaven i overensstemmelse med god revisorskik jf. RL § 16. Det kan ikke læses direkte i lovteksten hvad god revisorskik er, men er beskrevet som en "retsstandard" eller "generalklausul", og der menes derfor at dette er normsæt hvad enten dette er skrevne eller uskrevne, som anvendes af revisorerne. Normsættet kan bedst beskrives via en rangorden revisor skal overholde for at udvise god revisorskik:

1. Lovgivningen (herunder bekendtgørelser) - revisor skal overholde lovgivning inden for det område udfører opgaven. f.eks. ved revision af et forsikringsselskab, skal revisor overholde den specifikke lovgivning inden for forsikringsselskabers regnskabs- og revisionskrav.
2. Standarder, etiske retningslinjer og vejledninger - revisor skal overholde disse, som kan være udstedt af f.eks. FSR.

3. Retningslinjer fra Responsumudvalget - revisor skal overholde retningslinjer, som er udledt fra responsa fra Responsumudvalget, som behandler og svarer generelt om hvilke krav der er til god revisorskik på baggrund af konkrete forespørgsler.
4. Retningslinjer fra Revisornævnet - revisor skal overholde retningslinjer, som er udledt fra nævnskendelse fra Revisornævnet, som foretager konkrete vurderinger af om Revisor ved given adfærd har tilsidesat god revisorskik.
5. Retningslinjer fra Domstole - revisor skal overholde retningslinjer, som er udledt fra civil- og strafferetlig praksis, hvor der i konkrete situationer er blevet vurderet om revisor har overholdt kravene til god revisorskik.³⁴

God revisorskik skal være i alt hvad revisor laver, herunder også i forbindelse med fastsættelse af væsentlighedsniveau og revision af regnskabsmæssige skøn.

3.3 Revisionsrisikomodel

Revision af regnskabsmæssige skøn er ofte for revisor forbundet med en større risiko, da skøn per definition vil indeholde en grad af subjektivitet. Revisionsrisikomodellen bygger på, at revisor skal afgive en revisionserklæring efter ISA standarden med høj grad af sikkerhed for at regnskabet er uden væsentlige fejlinformationer.

Når revisor skal give høj grad af sikkerhed, menes der, at revisor erklærer sig med 95% sikkerhed, at regnskabet er uden væsentlige fejlinformationer. På denne måde kan det således vurderes, at revisionsrisikoen maksimalt må være 5% og kan opstilles i nedenstående formel³⁵:

$$\text{Revisionsrisiko (RR)} = \text{Iboende risiko (IR)} \times \text{kontrol risiko (KR)} \times \text{opdagelsesrisiko (OR)}$$

Den iboende risiko er risikoen for at der opstår væsentlige fejl i årsregnskabet. Der kan være forhold der gør, at den iboende risiko er enten høj eller lav. F.eks. kan høj udskiftning i personale eller høj kompleksitet i virksomhedens transaktioner øge den iboende risiko i virksomheden, mens erfarent personale og lav kompleksitet tilsvarende nedsætter den iboende risiko.

Kontrolrisikoen er risikoen for at de opståede væsentlige fejlinformationer ikke forhindres eller rettes i den interne kontrol. Det betyder, at hvis virksomheder har etableret gode interne kontroller reduceres kontrolrisikoen, mens den tilsvarende stiger såfremt virksomheden ikke har gode interne kontroller.

Den iboende risiko og kontrolrisikoen kaldes samlet for risiko for fejlinformation og har stor betydning for revisors arbejde med at indsamle tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Opdagelsesrisikoen er risikoen for at revisor ikke opdager de opståede væsentlige fejlinformationer og som ikke er korrigeret af den interne kontrol. Det betyder altså, at afhængig af hvordan den iboende risiko og kontrolrisikoen er i virksomheden skal revisor planlægge og

³⁴ Kim Fücksel, Peter Gath, Lars Bo Langsted, Peter Krogh Olsen og Jens Skovby - "Revisor - regulering og rapportering" (2017) side 51-52

³⁵ Mogens Christensen, m.fl., "Revision – koncept og teori" (2001), side 283

udfører sin revision således, at opdagelsesrisikoen samlet bringer revisionsrisikoen ned på et acceptabelt niveau, som er 95%. Revisor kan således selv påvirke opdagelsesrisikoen ved f.eks. at udvide stikprøvestørrelse.

Det kan på baggrund af ovenstående udledes, at hvis den iboende risiko udgør 60% for en virksomhed, da er det afgørende for revisors arbejde, om der er gode interne kontroller eller ej i virksomheden.

Hvis der er gode interne kontroller, vurderes kontrolrisikoen f.eks. til 15%. I dette tilfælde vil formelen se således ud:

$$RR\ 5\% = IR\ 60\% \times KR\ 15\% \times OR\ 55\% \quad (\text{samlet risiko for væsentlig fejl} = IR \times KR = 9\%)$$

Hvis der er dårlige interne kontroller, vurderes kontrolrisikoen f.eks. til 75%. I dette tilfælde vil formelen se således ud:

$$RR\ 5\% = IR\ 60\% \times KR\ 75\% \times OR\ 11\% \quad (\text{samlet risiko for væsentlig fejl} = IR \times KR = 45\%)$$

De to eksempler kan sammenlignes og det ses, at opdagelsesrisikoen må være markant højere, når risikoen for væsentlige fejl er lav. Det betyder, at revisor skal indsamle færre revision bevis for at opnå en tilstrækkelig mængde.

Formålet med revisionsrisikomodellen er, at revisor kan planlægge revisionen, således at revisionen kan fokuseres på risikofyldte områder.

For at revisor kan opnå høj grad af sikkerhed medfører det at revisor skal:

- opretholde en professionel skepsis,
- overveje ledelsens mulighed for at tilsidesætte interne kontroller,
- tage højde for at almindelige revisionshandlinger ikke nødvendigvis er egnede, når der er risici for besvigelser

Når der er tale om fejlinformation kan denne skyldes enten fejl (utilsigtede) eller besvigelser (tilsigtede) som er beskrevet i ISA 240. De tilsigtede fejl kan opdeles i to kategorier; regnskabsmanipulation eller misbrug af aktiver.

De utilsigtede fejl er oftest nemmere for revisor at opdage, da disse ikke bevidst er forsøgt skjult, ellers havde fejlen været tilsigtet.

De tilsigtede fejl er oftest svære for revisor at opdage, da de oftest forsøges at skjules. Regnskabsmanipulation er, når ledelsen ønsker en fejlinformation i regnskab i enten positiv eller negativ påvirkning. Dette kan f.eks. være indregning af fiktiv omsætning, over- eller undervurdering af aktiver. Disse regnskabsmanipulationer er ofte større fejlinformationer, da besvigeren, alt andet lige, har et motiv hertil. Dette kunne f.eks. være præstationsaflønning, hvorved personen har incitament til at manipulere med regnskabstallene.

Udover regnskabsmanipulation er misbrug af aktiver ligeledes en tilsigtet fejl. Misbrug af aktiver kan f.eks. være tyveri, underslæb og privat benyttelse af virksomhedens aktiver. Denne

type af fejl kan laves af ledelsen, men i mange tilfælde er dette også almindelige medarbejdere. Dette kan eksempelvis være tyveri på virksomhedens varelager, men også underslæb f.eks. ved at en medarbejder får overført likvide midler til medarbejderens private konto.

Kritik af modellen

Modellen er meget teoretisk og i praksis kan det være meget svært omend ikke umuligt at opgøre hvad den iboende risiko og kontrolrisiko er. I praksis kan revisor derfor ikke vurderer om risikoen for væsentlig fejlinformation er 50% eller 60%, men det bygger i stedet på revisors professionelle dømmekraft.

Den iboende risiko og kontrolrisiko kan være forskelligt fra regnskabspost til regnskabspost. Eksempelvis ved en entreprenørvirksomhed med høje igangværende arbejder, her kan den iboende risiko samt kontrolrisikoen være høj på nettoomsætningen og igangværende arbejder, mens den iboende risiko og kontrolrisikoen for afskrivninger og materielle anlægsaktiver vurderes lav. Derfor skal revisor ved sin planlægning tage højde for denne forskellige risiko på regnskabsposter, hvorfor revisor skal udføre flere handlinger på nettoomsætning og igangværende arbejder for at opdagelsesrisikoen formindskes. Omvendt kan revisor ved afskrivninger og materielle anlægsaktiver udføre færre handlinger.

Derudover er modellen ikke god til at finde væsentlige besvigelser, da de som oftest er udført ved tilsidesættelse af intern kontrol.

Endeligt er modellen ikke god til at finde problemer med going concern, da der her oftest kan være tale om væsentlige skøn.

3.4 Revisionspåtegningens ordlyd kontra forventninger

Alle virksomheder omfattet af regnskabsklasse B, C eller D skal som udgangspunkt lade sit årsregnskab revideres af en godkendt revisor jf. ÅRL § 135. For regnskabsklasse B virksomheder, hvor nettoomsætning er under 89 mio., balancesum under 45 mio. og antal ansatte under 50 stk., gælder det, at ledelsen kan vælge at revisionen udføres efter Erhvervsstyrelsens erklæringsstandard for små virksomheder. Denne erklæringsstandard hedder udvidet gennemgang og er en dansk opfindelse og derfor ikke omfattet af ISA standarderne³⁶. Helt små regnskabsklasse B virksomheder, hvor nettoomsætning er under 8 mio., balancesum under 4 mio. og antal ansatte under 12 stk., kan helt undlade at lade sit årsregnskab revidere eller få foretage udvidet gennemgang³⁷.

Når revisor reviderer virksomhedens årsregnskab, udtrykker revisor en konklusion om hvorvidt årsregnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med den begrebsramme årsregnskabet er aflagt efter, som for danske virksomheder er ÅRL.

Ved revision af årsregnskabet udtrykker revisor sin erklæring med høj grad af sikkerhed. På baggrund heraf skal revisor opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, for at kunne konkludere med høj grad af sikkerhed.

³⁶ <https://www.pwc.dk/da/services/revision/udvidet-gennemgang.html>, set d. 30/1-2021

³⁷ <https://www.pwc.dk/da/services/revision/udvidet-gennemgang.html>, set d. 30/1-2021

Ved tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis menes der, at der er opnået en tilfredsstillende mængde af revisionsbevis, samt at disse revisionsbeviser er egnede til at underbygge revisors konklusion.

Når revisor erklærer sig med høj grad af sikkerhed, er det netop "kun" med høj grad af sikkerhed. Det vil sige, at revisorer erklærer sig ikke med fuld sikkerhed, da dette ikke vil være statistik muligt for revisor, da der altid vil være en form for usikkerhed og skøn i forbindelse med regnskabsaflæggelse. Da revisor ikke kan give fuld sikkerhed, er derfor også altid en risiko for, at regnskabet aflægges med en væsentlig fejlinformation. Derudover erklærer revisor sig om, at årsregnskabet giver et retvisende billede og dermed uden væsentlig fejlinformation. Der kan således være uenighed mellem revisor og regnskabsbruger hvornår en fejlinformation er væsentlig.

I forlængelse af denne uenighed omkring forventningen mellem revisor og regnskabsbruger vil det her blive beskrevet hvordan disse forventningskløfter eller forventningsgrøfter er.

Bent Warming-Rasmussen har i sin PhD fra 1990 lavet en spørgeskemaundersøgelse blandt revisorer, direktører, aktionærer og arbejdsmarkedsjournalister, hvor der viste sig, at være store afvigelser i forhold til forventningen til revisors arbejde og det arbejde revisor rent faktisk udførte. Undersøgelsen viste, at der ved flere af spørgsmålene var flere uenigheder.

Disse uenigheder blev delt op i henholdsvis forventningskløfter og forventningsgrøfter. Forventningsgrøfter er hvor der er relativ stor enighed blandt de adspurgte respondenter, men der er forskel i graden af enighed eller uenighed. Forventningskløfter er når der er forskel i de adspurgte respondenter eller grupper af respondents svar. Ved forventningskløfter er der således nogle af de adspurgte respondenter der er enige, mens andre er uenige, og dermed menes der, at der er en kløft mellem forventningen til revisors arbejde.

En af de forventningskløfter der er mellem revisor og regnskabsbruger relaterer sig til virksomhedens finansielle sundhed. Respondenterne blev bedt om at tage stilling til følgende udsagn:

"Revisors arbejde sikrer, at virksomheden er finansielt sund" ³⁸

Nedenfor er respondenternes svar opstillet:

Respondenternes:	Statsaut. revisorer	Direk- tører	Aktio- nærer	Arb.mark. journal.
svarfrekvens	69	72	76	50
uenige i %	(64)	(47)	(43)	(40)
gennemsn. svar	1.6	2.5	2.6	3.1
enige i %	(22)	(32)	(37)	(42)

(Rådata for var. 42: signifikant på niveau 0.052, se bilag V)

Tabel 4: Revisors påvirkning på virksomhedens finansielle sundhed

Kilde: Bent Warming-Rasmussen (1990) - Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor

³⁸ Bent Warming-Rasmussen (1990) - Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor.

Det ses, at direktørerne, aktionærerne og arbejdsmarkedsjournalisterne oftere er enige i, at revisorerne arbejder sikre at virksomhedens finansielle stilling er sund. De statsautoriserede revisorer derimod er uenige i denne påstand.

Den ovenstående undersøgelse viser altså, der er forskel på hvad regnskabsbrugeren og revisoren forventer af revisors arbejde, som udføres efter internationale standarder og yderligere danske krav, og hvad en revisionspåtegning siger omkring virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Revisionspåtegningens ordlyd omkring revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet omkring vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften ser således ud:

“Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.”³⁹

Revisionspåtegningens ordlyd omkring ledelsens ansvar for årsregnskabet omkring vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften ser således ud:

“Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.”⁴⁰

Som det ses af ovenstående, er ordlyden af revisionspåtegningen og dermed revisors arbejde, at det er ledelsens ansvar at vælge det rigtige regnskabsprincip omkring fortsat drift eller realisationsprincippet, samt at oplyse omkring forhold vedrørende fortsat drift. Revisors ansvar omkring fortsat drift er at konkludere om valget af regnskabsprincip er passende.

Revisor skal derfor forholde sig til om virksomheden kan fortsætte driften, men der kan komme forhold efter afgivelsen af revisionspåtegningen der gør, at virksomheden kommer i økonomiske problemer og må indstille driften. Dette kan eksempelvis være, at en betydelig debitor går i betalingsstandsning, og at forholdet ikke var kendt på balancedagen. Eller at en nøgleleverandør svigter og virksomheden derfor ikke kan producere sine produkter.

Kritik af Bent Warming-Rasmussens undersøgelse:

Undersøgelse foretaget af Bent Warming-Rasmussen er fra 1990, hvorfor der er risiko for, at forventningerne til revisors arbejde er ændret siden. Forfatterne bag specialets vurdering heraf er, at forventningskløften stadig eksisterer, men størrelsen heraf varierer over tid. FSR

³⁹ Formulering taget fra tilfældigt udvalgt offentliggjort regnskab

⁴⁰ Formulering taget fra tilfældigt udvalgt offentliggjort regnskab

har i en artikel fra 2019 beskrevet nogle eksempler hvor der stadig eksisterer forventningskløfter. Eksempelvis beskriver FSR, at forventningskløften omkring revisors arbejde omkring besvigelser stadig eksisterer.⁴¹

En anden kritik af undersøgelsen er valget af grupper af respondenter, hvor der i dag formentligt er langt højere fokus på flere grupper af interessenter, eksempelvis medarbejdere, leverandører, kunder, kreditgivere mv., som der i denne undersøgelse ikke er blevet interviewet.

3.5 Definition af væsentlighed

Når revisorer foretager revision af et regnskab, anvender revisor et væsentlighedsniveau. Den regnskabsmæssige definition af væsentlighed er af IASB (The International Accounting Standards Board) defineret som følger:

“Information is material if omitting, misstating or obscuring it could reasonably be expected to influence the decisions that the primary users of general purpose financial statements make on the basis of those financial statements, which provide financial information about a specific reporting entity.”⁴²

IASB ændrede sin definition af væsentlighed tilbage i oktober 2018 gældende fra 1. januar 2020. Det nye ved ovenstående definition af væsentlighed er blandt andet ordene “expected to influence”. Der er altså tilføjet et forventningsbegreb til standarden. IASB nævner i sit kommenterede tillæg til ændringen, at ændringen skyldes, at nogle selskaber har haft svært ved at anvende den gamle definition for hvornår noget er væsentligt. Ved at IASB tilføjer et forventningsbegreb, så præciseres det, at når der er tale om væsentlighed, så er det individuelt fra regnskabsbrugere til regnskabsbruger og ikke et begreb man kan sætte to streger under, hvor alle interessenter har den samme holdning. Ligeledes er det i denne sammenhæng relevant at nævne, at IASB har tilføjet ordene “primary users” til definitionen af væsentlighed i stedet for blot “users”, som var angivet i definitionen tidligere. Dermed anerkender IASB at der kan være flere interessenter til et regnskab, som hver har en holdning til, hvornår noget er væsentligt.

Den revisionsmæssige definition af væsentlighed er defineret i revisionsstandarden ISA 320 - Materiality in Planning and Performing an Audit. ISA 320 skriver følgende om hvornår fejl er væsentlige:

“Misstatements, including omissions, are considered to be material if they, individually or in the aggregate, could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of the financial statements.”⁴³

⁴¹ <https://www.fsr.dk/opdaterede-standarder-ny-teknologi-og-oplysning-kan-formindske-forventningskloeften> set d. 21/10-2021

⁴² <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2018/10/iasb-clarifies-its-definition-of-material/> - set d. 21/10-2021

⁴³ ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit - sektion 2

I revisionsstandarden, ISA 320, afhænger vurderingen af væsentligheden af, om fejlen/fejlene eller udeladelsen/udeladelserne kan ændre regnskabsbrugers økonomiske beslutninger. Ligeledes er ordene “could reasonably be expected to influence” medtaget i definitionen. Dette hænger godt sammen med forventningsbegrebet i IASB’s definition af væsentlighed.

Det kan på baggrund af ovenstående konkluderes, at den regnskabsmæssige og revisionsmæssige definition af væsentlighed ligger meget tæt op ad hinanden. Nærværende afhandling vil derfor ved anvendelse af væsentlighedsbegrebet ikke skelne mellem den regnskabsmæssige definition og den revisionsmæssige definition ved fremtidig anvendelse af væsentlighedsbegrebet.

Årsagen til, at der i ovenstående refereres til internationale standarder skyldes, at der i dansk lov ikke er en klar og entydig definition af væsentlighed. Årsregnskabsloven (ÅRL) har i flere af paragrafferne dog omtalt væsentlighedsbegrebet, blandt andet i ÅRL § 13, hvor der står følgende:

“Alle relevante forhold skal indgå i årsrapporten, medmindre de er ubetydelige (væsentlighed). Anses flere ubetydelige forhold tilsammen for at være betydelige, skal de dog indgå.”

I ÅRL § 13 er væsentlighedsbegrebet omtalt, men der står ikke noget om væsentlighed over for hvem, ligeledes er “alle relevante forhold” også en meget bred definition. I ÅRL § 12 stk. 2, som ikke omhandler væsentlighed, men omhandler kvalitetskravene står dog følgende:

“Årsrapporten skal udarbejdes således, at den støtter regnskabsbrugerne i deres økonomiske beslutninger.”

I ÅRL § 11 står følgende:

“Årsregnskabet og eventuelt koncernregnskab skal give et retvisende billede af virksomhedens og koncernens aktiver og passiver, finansielle stilling samt resultater.”

Ved at forholde sig samlet til årsregnskabslovens paragraf 11, 12, og 13 kan det på baggrund af årsregnskabsloven konkluderes, at regnskabet skal give et retvisende billede over for regnskabsbrugerne og indeholde alle betydelige forhold.

Dette er en uklar definition, hvilket i særdeleshed indikerer, at der ved fastsættelse af væsentlighed også er tale om revisors faglige vurdering. I sektion 4 i revisionsstandarden, ISA 320, er angivet følgende vedrørende fastsættelse af væsentlighed:

“The auditor’s determination of materiality is a matter of professional judgment, and is affected by the auditor’s perception of the financial information needs of users of the financial statements.”⁴⁴

Dette afsnit angiver, at ved fastsættelse af væsentlighedsniveau skal revisor anvende sin faglige vurdering (professional judgment), hvilket uundgåeligt vil indeholde en grad af subjektivitet. I de næste afsnit vil det blive undersøgt, hvordan revisors væsentlighedsniveau kan fastsættes.

⁴⁴ ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit - sektion 4

3.6 Fastsættelse af væsentlighedsniveau

Revisor skal i forbindelse med planlægningen og udførelsen af revisionen fastsætte et væsentlighedsniveau. Niveauet af væsentlighed fastsættes på baggrund af de definitioner der er gennemgået i afsnittet “3.5 Definition af væsentlighed” ovenfor.

Der er flere grunde til at revisor skal fastsætte et væsentlighedsniveau. Dette er eksempelvis⁴⁵:

- At identificere og vurdere risiciene for væsentlige fejlinformationer
- At fastlægge den tidsmæssige placering af revisionshandlingerne
- At fastlægge arten og omfanget af revisionshandlingerne

Væsentlighedsniveauet anvendes gennem hele revisionen fra planlægningen til udførelsen og afslutningen. Der er som tidligere beskrevet ikke noget facit for fastsættelsen af væsentlighedsniveauet, da det blandt andet beror på revisors faglige vurdering. Derfor er det interessant at undersøge overvejelser revisor bør gøre og hvilke metoder der kan anvende til fastsættelse af væsentlighedsniveauet. Revisor skal i henhold til ISA 320 og ISA 450 fastsætte følgende væsentlighedsniveauer:

- Væsentlighed for regnskabet som helhed
- Væsentlighedsniveau for bestemte grupper af transaktioner, balanceposter eller oplysninger (hvis relevant)
- Væsentlighed ved udførelsen
- Niveau af ubetydelige fejl

I de følgende afsnit vil det blive gennemgået, hvordan revisor kan fastsætte væsentlighedsniveauet og hvilke overvejelser revisor bør gøre.

3.6.1 Væsentlighed for regnskabet som helhed

Væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed, også kaldt regnskabets overordnede væsentlighedsniveau fastsættes på baggrund af de tidligere gennemgåede definitioner i ISA 320. Det er altså et væsentlighedsniveau, hvor en fejl eller undladelse på baggrund af en faglig vurdering ikke forventes at ændre regnskabsbrugers økonomiske beslutninger.

Da væsentlighedsniveauet er en talmæssig værdi, skal revisor finde et benchmark hvorudfra væsentlighedsniveauet fastsættes. Dette benchmark vælges ud fra hvad regnskabsbrugerne forventes at have fokus på hos den pågældende virksomhed. Mange virksomheder fokuserer på at tjene så mange penge som muligt og dermed maksimere bundlinjen. I sådanne virksomheder vil det være oplagt for revisor at anvende resultat før skat som benchmark. Andre virksomheder fokuserer på nettoomsætning eller nettoaktiver, hvorfor benchmark for disse virksomheder vil være et andet. ISA 320 nævner en række benchmarks, som virksomheder kan fastsætte væsentlighedsniveauet efter. Disse er eksempelvis:

- Resultat før skat
- Nettoomsætning
- Bruttoresultat

⁴⁵ ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit - sektion 6

- Samlede omkostninger
- Nettoaktiver / Egenkapital

Udover de direkte nævnte benchmarks i ISA 320 kan der eksempelvis også anvendes samlede aktiver, resultat efter skat eller et gennemsnit af flere benchmarks.

Ovenstående er rent kvantitative tal. Der ganges en procent på det valgte benchmark for at få væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed. Denne procent er påvirket af kvalitative forhold. Der er i ISA 320 ikke specifikke guidelines for, hvilke procentsatser der skal anvendes hvornår, hvorfor revisor her skal anvende sin faglige vurdering. ISA 320 nævner dog, at der bør anvendes en højere procentsats på resultat før skat end på nettoomsætningen.

Hvilken procentsats revisor skal anvende til at gange på det valgte benchmark til udregning af væsentlighedsniveauet afhænger blandt andet af forholdene oplyst i nedenstående tabel⁴⁶:

Faktor	Højere procentsats	Lavere procentsats
Koncentration af ejerskab og/eller ledelse	• Koncentration af ejerskab hos et mindre antal af vel-informerede personer	• Virksomheden er børsnoteret eller af interesse for offentligheden
Gældsforhold	• Begrænset gæld • Gældsarrangementer, hvor långiver har adgang til ledelsesinformation	• Børsnoterede gældsforpligtelser • Lånebetingelser (financial covenants)
Virksomhedens omgivelser	• Virksomheden agerer i stabile omgivelser • Virksomhedens drift er ikke kompleks og omfatter få processer • Virksomheden udbyder et begrænset antal produkter og tjenesteydelser • Virksomheden har en solid og veletableret forretning	• Virksomheden agerer i ustabile omgivelser • Virksomhedens drift er kompleks og omfatter mange forskellige processer • Virksomheden har aktiviteter i områder, der er præget af politisk ustabilitet
Andre forhold	• Få ændringer i virksomhedens interesser • Få eksterne brugere af virksomhedens regnskaber	• Branchen er omfattet af betydelig regulering • Omfattet af en finansiell tilsynsmyndighed • Intention om børsnotering • Forventet salg af virksomheden

Kilde: RR 2.2010.10 - Væsentlighed og fejlinformation

⁴⁶ Revision og regnskabsvæsen 2.2010.10 - Væsentlighed og fejlinformation

Når revisor har overvejet ovenstående forhold, så har revisor en bedre forudsætning for professionelt at kunne vurdere, hvilken procentsats der skal anvendes. Procentsatserne vil i praksis typisk være 0,5-2% af omsætningen, omkostningerne eller aktivsum og 3-10% af resultat før skat⁴⁷, men afhænger naturligt af den konkrete virksomhed. Et amerikansk studie af otte af de største revisionshuse i USA, offentliggjort hos AAA (American Accounting Association), viser, at for nettoomsætningen og aktivsummen har 7 af de otte revisionshuse anvendt en procentsats på mellem 0,25-2%, mens det ottende revisionsfirma opererer med en procentsats på mellem 0,8-5%. For resultat før skat opererer alle otte revisionshuse med en procentsats på mellem 3-10%.⁴⁸ Dermed er de anvendte procentsatser i det amerikanske studie og i artiklen bragt i Revision og regnskabsvæsen forenelige.

Det endelige valg af væsentlighed for regnskabet som helhed er dog op til revisors faglige vurdering og ikke blot en udregning.

Revisor skal endvidere genoverveje væsentlighedsniveauet i takt med at revisionen skrider frem, hvis revisor i forbindelse med revisionen er blevet opmærksom på informationer, der vil få revisor til at fastsætte et andet væsentlighedsniveau, hvilket fremgår af ISA 320 sektion 12 og 13. Det er vigtigt, at revisor dokumenterer, at revisor har genovervejet væsentlighedsniveauet.

3.6.2 Væsentlighed ved udførelse

Revisor skal i forbindelse med planlægningsfasen af revisionen fastsætte et væsentlighedsniveau for udførelsen af revisionen⁴⁹. Dette gøres for at undgå, at den samlede mængde af ikke-opdagede og uvæsentlige fejlinformationer ikke ligger over væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed. Hvis revisor alene havde arbejdet med et væsentlighedsniveau for regnskabet som helhed, så er der ikke plads til eventuelle ikke-opdagede fejlinformationer. Det er altså en form for sikkerhedsmargin, som revisor reviderer efter.

Væsentlighedsniveauet ved udførsel af revisionen er ligesom ved væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed ikke en mekanisk beregning, som der kan sættes to facit streger under, men afhænger af revisors faglige vurdering⁵⁰. Følgende forhold kan påvirke væsentlighedsniveauet ved udførsel af revisionen enten i en højere eller lavere retning:

- Virksomhedens kompleksitet
- Arten og omfanget af fejlinformationer konstateret ved tidligere revisioner
- Forventningen til antallet af fejl
- Virksomhedens interne kontrolmiljø
- Omfanget af skønsposter i regnskabet
- Udskiftning i nøglepersonale

⁴⁷ Revision og regnskabsvæsen 2.2010.10 - Væsentlighed og fejlinformation

⁴⁸ Eilifsen, A., & Messier, W. F. (2015). Materiality Guidance of the Major Public Accounting Firms - side 12-13

⁴⁹ ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit - sektion 10

⁵⁰ ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit - sektion A13

Derudover er fastsættelsen af væsentlighedsniveauet naturligt også afhængigt af om der er tale om en ny kunde og dermed en førstegangsrevision. I sådanne tilfælde skal revisor i henhold til revisorlovens § 18 stk. 2 sende en forespørgsel til fratrædende revisor, hvor der spørges til om der er forhold eller bemærkninger ved tidligere revisioner, som ny revisor bør kende til. Ligeledes skal ny revisor gennemgå tidligere revisors arbejdspapirer eller selv revidere åbningsbalancen. Ved førstegangsrevisioner vil væsentlighedsniveauet ved udførsel naturligt være lavere grundet flere usikkerheder.

Som tidligere beskrevet skriver standarderne ikke noget præcist spænd for hvor stort et haircut der skal benyttes. Jævnfør en artikel bragt i Revision og regnskabsvæsen er et haircut i niveauet 75% af væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed ikke unormalt.

I praksis viser en amerikansk undersøgelse af de 8 største revisionsvirksomheder, at der typisk anvendes et haircut mellem 50-75% af væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed⁵¹.

Revisor skal genoverveje væsentlighedsniveauet i takt med at revisionen skrider frem, hvis revisor i forbindelse med revisionen er blevet opmærksom på informationer, der vil få revisor til at fastsætte et andet væsentlighedsniveau, hvilket fremgår af ISA 320 sektion 12 og 13. Dette kunne eksempelvis være svagheder i det interne kontrolmiljø eller udskiftning af nøglepersoner. Det er vigtigt, at revisor dokumenterer, at revisor har genovervejet væsentlighedsniveauet.

3.6.3 Niveau for klart ubetydelige fejlinformationer

Udover at fastsætte væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed og væsentlighedsniveauet anvendt ved udførelse af revisionen, så skal revisor også fastsætte et niveau for klart ubetydelige fejlinformationer. Revisor skal akkumulere fundne fejlinformationer på nær de fejl der er vurderet klart ubetydelige. Niveauet for klart ubetydelige fejl skal revisor notere i sin revisionsdokumentation i henhold til bestemmelserne i ISA 450.⁵²

Fastsættelsen af niveauet af klart ubetydelige fejlinformationer er ikke specifikt defineret i ISA'erne i lighed med væsentlighed for regnskabet som helhed og væsentlighed ved udførelse andet end at det er fejlinformationer der er uden betydning både enkeltvist og samlet.

Fejlinformationer over den fastsatte grænse for ubetydelighed skal underrettes til ledelsen og revisor skal anmode om at disse fejl korrigeres. Hvis ikke ledelsen ønsker at korrigere de fundne fejlinformationer skal revisor opnå en forståelse for, hvorfor ledelsen ikke ønsker at korrigere fejlinformationerne og endvidere vurdere om regnskabet som helhed er uden væsentlige fejlinformationer.⁵³

Det er op til revisors faglige vurdering at fastsætte niveauet for klar ubetydelige fejlinformationer. Et amerikansk studie af otte af de største revisionshuse i USA, offentliggjort hos AAA (American Accounting Association), viser, at disse revisionshuse anvender et niveau for klart

⁵¹ Eilifsen, A., & Messier, W. F. (2015). Materiality Guidance of the Major Public Accounting Firms - side 13

⁵² ISA 450 - Evaluation of Misstatements Identified during the Audit - sektion 5

⁵³ ISA 450 - Evaluation of Misstatements Identified during the Audit - sektion 8 og 9

ubetydelige fejlinformationer på mellem 3% til 8% af væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed.⁵⁴ En artikel udgivet i Revision og regnskabsvæsen nævner, at det ikke er unormalt at anvende et niveau på omkring 5% af væsentlighedsniveauet som helhed⁵⁵. Dermed er de anvendte procentsatser i det amerikanske studie og i artiklen bragt i Revision og regnskabsvæsen forenelige.

3.6.4 Særlige overvejelser og udfordringer ved fastsættelse af væsentlighedsniveau

I forbindelse med revisors fastsættelse af de enkelte væsentlighedsniveauer kan der være en række særlige overvejelser og udfordringer, som revisor skal være opmærksom på.

Ved fastsættelse af væsentlighedsniveauet skal revisor ikke bare være opmærksom på ISA 320, som direkte omhandler fastsættelsen af væsentlighedsniveauet. Der er en række øvrige ISA'er, som indirekte er påvirket af de vurderinger, som revisor foretager i forbindelse med fastsættelse af væsentlighedsniveauet. Som nævnt under overskriften "3.6.3 Niveau for klart ubetydelige fejlinformationer" er ISA 450 påvirket, da denne fastsætter niveauet for ubetydelighed og der skal naturligt være et samspil til ISA 320. Derudover er ISA 700 - "udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab" indirekte påvirket af fastsættelsen af væsentlighedsniveauet, idet en væsentlig fejl kan påvirke revisors erklæring. ISA 315 - "Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser" er ligeledes påvirket af revisors beslutninger relateret til ISA 320.

Revisor skal ligeledes være opmærksom på, at nogle poster og transaktioner ikke er underlagt sædvanligt væsentlighedsniveau. Dette kunne eksempelvis være lån til ledelsen (ulovligt aktionærlån), eller transaktioner der kunne indikere besvigelse. Ulovlige aktionærlån skal oplyses i regnskabet i henhold til årsregnskabslovens skemakrav og renteberegnes med 10,05% uagtet om beløbet er under væsentlighedsniveauet, dog gælder der en særlig bagatelgrænse for ulovlige aktionærlån. Ligeledes har revisor pligt til at undersøge poster og transaktioner, som kan indikere besvigelser, altså tilsigtede fejl. Besvigelser kan enten bestå af regnskabsmanipulation eller misbrug af aktiver. Revisors stillingtagen til besvigelser følger af ISA 240 - Revisors ansvar vedrørende besvigelser ved revision af regnskaber.

En anden udfordring revisor kan opleve i forbindelse af fastsættelse af væsentlighedsniveau er, hvis en resultatorienteret virksomhed har svingende resultater eller resultater meget tæt på 0 kr. Da det er en resultatorienteret virksomhed, så vil det ofte jævnfør tidligere gennemgang af væsentlighedsniveau for regnskabet som helhed, være fordelagtigt for revisor at anvende resultat før skat, som benchmark, men hvis resultat før skat er tæt på 0 kr., så bliver væsentlighedsniveauet uhensigtsmæssigt lavt. I sådanne tilfælde kan revisor med fordel overveje andre benchmarks, det kunne eksempelvis være omsætningen. Eller revisor kunne overveje om der er nogle særlige engangsomkostninger eksempelvis til opkøb eller omstrukturering, som gør at resultatet bliver tæt på 0 kr. I disse tilfælde kan revisor korrigere for

⁵⁴ Eilifsen, A., & Messier, W. F. (2015). Materiality Guidance of the Major Public Accounting Firms - side 15

⁵⁵ Revision og regnskabsvæsen 2.2010.10 - Væsentlighed og fejlinformation

disse særlige engangsomkostninger, og beregne væsentlighedsniveauet efter ”korrigeret resultat før skat” Ligeledes kan der for en ejerledet virksomhed være tale om, at ejerlederen hvert år trækker alt overskuddet ud til sig selv i vederlag. I sådanne tilfælde kan revisor korrigere for disse transaktioner og dermed få et mere ”normaliseret” resultat før skat.

Revisor skal i særlig grad overveje mængden og kompleksiteten af skønsposter i regnskabet. Skønsposter er pr. definition underlagt en grad af subjektivitet, hvilket vil sige, at der ikke kan sættes to facit streger under og at andre kan have en anden holdning. Ved virksomheder med store skønsposter skal revisor vurdere, om dette kan påvirke væsentlighedsniveauet ved udførelse, da mindre afvigelser i eksempelvis en WACC i en DCF-model kan påvirke udfaldet af nedskrivningstesten væsentligt. Derfor kan revisor ønske at have en større sikkerhedsmargin op til væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed, og dermed anvende en lavere %sats / haircut. Revisorlovens § 16 stk. 2 nævner eksplicit i lovteksten, at revisor skal være særligt opmærksom på skønsposter i revisionen.

3.7 Revisorloven - regnskabsmæssige skøn

Revisorloven beskriver revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant og kræver, at revisor skal udføre sit arbejde i overensstemmelse med god revisorskik. God revisorskik indebærer, blandt andet, at revisor skal udvise professionel skepsis.⁵⁶ Revisorlovens § 16 stk. 2 skriver specifik, at revisor især ved ledelsens skøn vedrørende dagsværdier og nedskrivning af aktiver, hensættelser og fremtidige pengestrømme, som har betydning for virksomhedens evne til at fortsætte driften, skal revisor udvise særlig professionel skepsis.

Omkring professionel skepsis er dette beskrevet i ISA 200, som beskriver det således: *“professionel skepsis – en holdning, som omfatter en kritisk indstilling, at være opmærksom på forhold, der kan indikere mulig fejlinformation, uanset om fejlinformationen skyldes besvigelser eller fejl, og en kritisk vurdering af revisionsbevis”*

Professionel skepsis betyder at være opmærksom på f.eks.:

- hvis et opnået revisionsbevis modsiger et andet revisionsbevis
- hvis en modtaget information betvivler pålideligheden af revisionsbevis
- tegn på mulige tilfælde af besvigelser
- forhold, der medfører behov for yderligere revisionshandling i forhold kravene efter ISA.

Revisor skal under hele revision udvise professionel skepsis for at minimere risiciene for at:

- overse usædvanlige forhold, som f.eks. kunne være en væsentlig post i regnskabet som følge af en fejl.
- drage forkerte konklusioner som følge af overgeneralisering af revisionsmæssige observationer eller
- anvendelse af uhensigtsmæssige forudsætninger til planlægning og af revisionshandling og vurdering af resultater herfra.

⁵⁶ Revisorloven § 16

Endeligt skal revisor lave en kritisk vurdering af et revisionsbevis, og sætte spørgsmålstegn ved pålideligheden af revisionsbeviset indhentet fra ledelsen. Derudover skal revisor overveje om tilstrækkeligheden og egnetheden af revisionsbeviset under de givne omstændigheder, hvor der er en identificeret besvigelserisiko og hvor revisionsbeviset står alene som underbyggende bevis for en væsentlig regnskabspost.⁵⁷

Ifølge ISA 540 skal revisor indhente skriftlig udtalelse fra den daglige ledelse, og såfremt det er relevant den øverste ledelse, om de betydelige forudsætninger, data og metoder der anvendes til udøvelse af regnskabsmæssige skøn er passende til indregning, måling og oplysninger i overensstemmelse med den anvendte begrebsramme.⁵⁸

Revisor skal altså udvise ekstra professionel skepsis i forhold til regnskabsmæssige skøn udøvet af ledelsen. Det betyder, at særligt når et eller få revisionsbevis underbygger væsentlige regnskabsposter skal revisor udvise særlig professionel skepsis herpå ved f.eks. at udfordre forudsætningerne for det regnskabsmæssige skøn. Derudover skal revisor indhente skriftlig udtalelse fra et, efter revisors vurdering, passende ledelsesniveau i forbindelse med de regnskabsmæssige skøn.

3.8 Introduktion til den nye ISA 540 (revised)

Der er i oktober 2018 kommet en revideret udgave af ISA 540, som har været gældende for regnskaber med start d. 15. december 2019 og senere. Revideringen af ISA 540 har store ændringer i forhold til den tidligere revisionsstandard samt tilgangen til de regnskabsmæssige skøn. Ændringen har i øvrigt stillet større krav til revisor, som ved den nye ændring stiller yderligere krav til revisors risikovurdering, samt beskrivelse og dokumentation af de anvendte metoder og forudsætninger for de af ledelsen udarbejdede skøn og vurderinger. Endeligt er der kommet krav om forøget anvendelse af professionel skepsis.⁵⁹

Kravet om, at revisor skal udvise mere professionel skepsis betyder, at revisor skal udfordre virksomhedens skøn. Derudover skal revisor overveje det dokumentation som ledelsen leverer om det i tilstrækkelig grad underbygger de foretagne skøn.

3.8.1 Interne kontroller

ISA 315 kræver at revisor opnår forståelse af virksomheden og dens omgivelser herunder virksomhedens interne kontroller. Det betyder, at revisor skal opnå forståelse for de interne kontroller der foreligger i forbindelse med udøvelse af regnskabsmæssige skøn.

Revisor skal bruge sin forståelse til at vurderer, hvor den iboende risiko for væsentlig fejlinformation er størst. Den nye ISA 540R har tilføjet en række handlinger revisor skal udføre for at lave sin risikovurdering, som relaterer sig til virksomhedens regnskabsmæssige skøn. Risikovurderingshandlingerne skal udføres, såfremt revisor vurderer det nødvendigt for at sikre

⁵⁷ISA 200 afsnit 15

⁵⁸ ISA 540 afsnit 37

⁵⁹ <https://www.fsr.dk/nr-12-ajourfoert-isa-540-oeger-kravene-til-revisor-og-regnskabsaflaegger> set d. 05.11.21

et passende grundlag for at kunne identificere og vurdere risikoen for væsentlig fejlinformation.

Revisor skal opnå forståelse for virksomheden og dens omgivelser, herunder virksomhedens transaktioner og andre begivenheder som kan påvirke virksomhedens regnskabsmæssige skøn. Dette kan eksempelvis være en it-virksomhed der har indregnet udviklingsomkostninger på et it-projekt. I dette tilfælde skal revisor være opmærksom på, at den teknologiske udvikling betyder, at det indregnede it-projekt indenfor kort tid kan være forældet og derved miste sin værdi helt eller delvist.⁶⁰

Forståelsen skal ikke alene dække virksomheden og dens omgivelser, men også en forståelse af virksomhedens interne kontroller.

Revisor skal have forståelse for arten og omfanget af det tilsyn og styring, som virksomheden har etableret i forhold til ledelsens regnskabsaflæggelsesproces i forhold til regnskabsmæssige skøn. Her skal revisor forstå det tilsyn der er af den daglige ledelse fra den øverste ledelse. Det er vigtigt, at revisor forstår den daglige ledelses kultur omkring ærlighed og etik. Det er især vigtigt at revisor forstår det tilsyn den øverste ledelse har af den daglige ledelse, når der er regnskabsmæssige skøn med høj grad subjektivitet, usikkerhed og kompleksitet involveret.⁶¹

Herunder skal revisor vurdere om der anvendes en passende ekspertise eller færdigheder til udøvelse af regnskabsmæssige skøn. Dette gælder uanset om det er en ansat i virksomheden eller det er en, af ledelsen, udpeget ekstern ekspert. Eksempelvis kan ledelsen udpege en ekspert i værdiansættelse af biologiske aktiver der indregnes til dagsværdi. Her skal revisor vurdere om denne ledelses udpeget ekspert er kompetent.⁶²

Revisor skal forstå den risikovurderingsproces der er i virksomheden til at identificere og vurdere risici på regnskabsmæssige skøn, samt virksomhedens informationssystemer der vedrører regnskabsmæssige skøn.⁶³

Omkring interne kontroller skal revisor forstå om der er passende kontrolaktiviteter, som er relevant i forhold til den daglige ledelses proces for udøvelse af regnskabsmæssige skøn. Det kan eksempelvis være funktionsadskillelse mellem dem der leverer data til beregningen og dem der foretager beregningen. Det kan også være funktionsadskillelse mellem dem der laver beregningen og dem der eventuelt bliver aflønnet i tilknyttet til det regnskabsmæssige skøn.⁶⁴

Endeligt skal revisor forstå hvorledes den daglige ledelse gennemgår tidligere regnskabsmæssige skøn i forhold hvordan det realiserede - altså look-back handlinger. Dette kunne for eksempel være at ledelsen i regnskabsår 1 har hensat 1 mio. kr. på et tilgodehavende, og det viser sig i regnskabsår 2, at der er konstateret et tab på 2 mio. kr. Her skal revisor vurdere,

⁶⁰ ISA 540 afsnit 13

⁶¹ ISA 540 afsnit 13(e)

⁶² ISA 540 afsnit 13(f)

⁶³ ISA 540 afsnit 13(g-h)

⁶⁴ ISA 540 afsnit 13(i)

hvordan ledelsen reagerer på denne gennemgang, og hvordan det påvirker næste års regnskabsmæssige skøn.⁶⁵ Der skal ligeledes gøres nogle tanker omkring, hvorvidt den ekstra million i konstaterede tab burde være hensat til, eller om det er et resultat af en begivenhed, som ikke kunne forudsiges.

3.8.2 Risikovurdering

Den nye ISA 540R kræver, at revisor foretager en vurdering af revisionsrisikoen på revisionsmålsniveau på de enkelte regnskabsposter. Her skal revisor lave en særskilt vurdering af den iboende risiko og kontrol risiko. Herudfra skal revisor vurdere om det enkelte regnskabsmæssige skøn er forbundet med skønsmæssig usikkerhed, kompleksitet og subjektivitet.⁶⁶

Ved skønsmæssig usikkerhed skal revisor tage stilling til den iboende risiko på mangel af præcision i målingen af det regnskabsmæssige skøn. Det kan være den metode eller de forudsætninger der per definition er forbundet med høj grad af skønsmæssig usikkerhed. Det kan f.eks. være ved anvendelse af et budget langt ud i fremtiden i en værdiansættelse efter en DCF-model.⁶⁷

Ved komplekse skøn skal revisor overveje om ledelsen har de fornødne forudsætninger for at kunne udøve det regnskabsmæssige skøn. Derudover skal revisor vurdere om den model der anvendes til udøvelsen af skønnet, er en intern model og evt. ledelsens erfaring i at benytte den anvendte heri. Derudover kan revisor overveje arten af målegrundlaget, om metoden kræver flere data af både historiske og fremadrettede forudsætninger og data. F.eks. kan det være hensættelse til tab på tilgodehavender, hvor ledelsen skal vurdere denne hensættelse i forhold til historiske erfaringer, men da historiske erfaringer ikke er en garanti for fremtiden skal ledelsen også forholde sig til fremadrettede forudsætninger.

Revisor skal overveje om det regnskabsmæssige skøn er udsat for høj grad af subjektivitet. Det kan eksempelvis være at den regnskabsmæssige begrebsramme ikke fastsætter en metode for værdiansættelse, og det derfor kan være en af ledelsen opfundet metode der benyttes. Derudover kan det ved brug af fremadrettede data og forudsætninger være forbundet med høj grad af subjektivitet, da det risikoen for manglende neutralitet fra ledelsen øges. Et eksempel herpå kunne være nedskrivningstest i forbindelse med indregning og måling af kapitalandele i dattervirksomhed målt til kostpris. Her vil en nedskrivningstest være præget af forventninger til fremtiden, som per definition vil være udsat for høj risiko og subjektivitet.⁶⁸

Revisor skal herefter lave en samlet vurdering af den iboende risiko på det regnskabsmæssige skøn, som en samlet vurdering af den skønsmæssige usikkerhed, kompleksiteten og subjektiviteten.⁶⁹

⁶⁵ ISA 540 afsnit 13(j)

⁶⁶ ISA 540 afsnit 16-17

⁶⁷ ISA 540 afsnit 16(a)

⁶⁸ ISA 540 afsnit 16(b)

⁶⁹ ISA 540 afsnit 17

Såfremt revisor vurderer, at det regnskabsmæssige skøn *ikke* er særskilt forbundet med risiko for væsentlig fejlinformation, kan revisor bero sit arbejde på de almindelige revisionshandlinger, som vurderer at afdække risikoen for væsentlig fejlinformation.

Såfremt revisor vurderer, at det regnskabsmæssige skøn er særskilt forbundet med risiko for væsentlig fejlinformation skal revisor efter ISA 330 udfører yderligere handling som følge af øget risiko for fejlinformation. Revisors yderligere revisionshandlinger skal være en eller flere af følgende revisionshandlinger:

1. revisor skal indhente revisionsbevis fra begivenheder efter statusdagen og frem til datering af revisors erklæring.
2. revisor skal foretage en test af, hvordan ledelsen har udøvet det regnskabsmæssige skøn, eller
3. revisor skal fastlægge et punkttestimat eller beløbsinterval

Revisor skal holde for øje, at desto højere vurderet risiko for væsentlig fejlinformation, desto højere er kravene til kvaliteten af revisionsbeviset. Udformningen af revisionshandlinger må ikke være tilrettelagt således, at det har til hensigt at opnå bekræftende revisionsbevis eller udelukke modstridende revisionsbevis.⁷⁰

Når revisor har udført en eller flere af ovenstående yderligere revisionshandlinger skal revisor vurderer følgende:

1. om risiciene for væsentlig fejlinformation fortsat er passende i forhold til den udførte revision, herunder skal revisor vurdere om der er indikationer på manglende neutralitet fra ledelsen i fastsættelse af de regnskabsmæssige skøn
2. om ledelsens indregning, måling og præsentation af oplysninger omkring de regnskabsmæssige skøn er i overensstemmelse med den regnskabsmæssige begrebsramme
3. om der er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis⁷¹

Når revisor vurderer, om revisionsbeviset er tilstrækkeligt og egnet, skal alle relevante revisionsbevis i betragtning, hvad enten de er bekræftende eller modstridende. Såfremt revisor ikke kan opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis skal revisor vurdere om der skal indhentes yderligere egnede revisionsbevis. Såfremt dette ikke er muligt, skal revisor modificere sin påtegning i overensstemmelse med ISA 705.⁷²

3.8.3 Delkonklusion - ISA 540 (revised)

Revisor skal altså på baggrund af den nye ISA 540 opnå en forståelse for virksomheden og dens omgivelser, samt virksomhedens interne kontroller for at kunne planlægge og udfører sin revision i overensstemmelse med ISA 540. Når revisor har opbygget denne forståelse skal revisor identificere de regnskabsmæssige skøn, og vurdere den iboende risiko for væsentlig fejlinformation. Den iboende risiko bliver vurderet på baggrund af 3 parametre; skønsmæssig usikkerhed, kompleksitet og subjektivitet. Afhængig af den iboende risiko og kontrolrisikoen skal revisor indsamle tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for hvert revisionsmål på

⁷⁰ ISA 540 afsnit 18

⁷¹ ISA 540 afsnit 33

⁷² ISA 540 afsnit 34

det regnskabsmæssige skøn. Flere af kravene i den nye ISA 540R er ikke nye krav, men blot præciseringer som udvider og uddyber de allerede eksisterende krav.

3.9 Revisors rapportering

Ovenstående afsnit har omhandlet revision generelt, revision af skønsposter og revisors fastsættelse af væsentlighedsniveau. Når revisor har færdiggjort sin revision, skal revisor foretage sin afrapportering. Revisors rapporteringsform afhænger af hvem revisor rapporterer til. Revisionen skal i sidste ende, ende ud i et produkt, typisk i form af en revisionspåtegning, som er inkluderet i årsrapporten. Regnskabet er aflagt af ledelsen, men ofte med hjælp fra revisor. Det er dog ledelsen, som har hovedansvaret for regnskabet. Revisionspåtegningen er dog ene og alene revisors ansvar. Ledelsen kan sagtens have nogle ønsker om, at nogle afsnit og forhold ikke medtages i revisionspåtegningen, men det er ene og alene op til revisor at vurdere, hvad revisor synes er væsentligt at medtage i revisionspåtegningen.

I de følgende afsnit vil der blive gennemgået hvilke rapporteringsmuligheder revisor har. Der er nemlig forskel på, om revisor rapporterer til selskabets ledelse, bestyrelse eller offentligheden.

3.9.1 Rapportering til offentligheden

Revisors rapportering til offentligheden sker indirekte gennem revisors påtegning på regnskabet. Det er her revisor kan skrive, hvis der er nogle forhold i regnskabet, som regnskabsbruger skal gøres bekendt med. Ligeledes har revisor en række øvrige rapporteringsforpligtelser, hvilket blandt andet kunne være manglende overholdelse af bogføringsloven.

Der er en række krav til hvad revisors revisionspåtegning skal indeholde af elementer. En revisionspåtegning skal ifølge erklæringsbekendtgørelsens § 5 som minimum indeholde følgende⁷³:

- En konklusion, jf. stk. 2 og 3.
- En omtale af grundlaget for den afgivne konklusion, jf. stk. 4.
- En omtale af væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift, jf. stk. 5.
- Fremhævelse af forhold i regnskabet, jf. § 7, stk. 1.
- En omtale af revisors ansvar for revisionen, jf. stk. 6.
- Oplysninger vedrørende andre forhold, jf. § 7, stk. 2.
- Hvor ledelsesberetning er udarbejdet, en udtalelse om ledelsesberetningen

Revisor kan modificere sin revisionskonklusion ved at tage et forbehold. Et forbehold kan enten skyldes (1) at regnskabet indeholder væsentlige fejl eller mangler, eller (2) hvis revisor ikke er i stand til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at konkludere, at regnskabet er uden væsentlige fejl⁷⁴. Er fejlene eller det manglende forhold væsentlig og gennemgribende skal revisor tage enten en afkræftende konklusion eller en manglende konklusion⁷⁵.

⁷³ Bekendtgørelse om godkende revisorerers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen) § 5

⁷⁴ Bekendtgørelse om godkendte revisorerers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen) § 6

⁷⁵ ISA 705, Modifications to the Opinion in the Independent Auditor's Report - sektion 8 og 9

Revisor kan også lave et fremhævelse af forhold i sin revisionspåtegningen. Et fremhævelse af forhold modificerer ikke konklusionen, forholdet er dog alligevel så vigtigt, at revisor vil gøre regnskabslæser bekendt med forholdet⁷⁶. Fremhævelse af forhold i regnskabet må ikke tilføre regnskabslæser nye informationer, men skal i stedet henlede regnskabslæseres opmærksomhed på det særlige forhold i regnskabet. Altså skal et fremhævelse af forhold i regnskabet være yderligere beskrevet i eksempelvis en noteoplysning i regnskabet⁷⁷. Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen er forhold, som ikke er præsenteret eller oplyst i regnskabet, og som efter revisors vurdering er relevant for regnskabsbrugers forståelse af revisionen, revisors ansvar eller revisors erklæring⁷⁸.

Et forhold omkring regnskabsmæssige skøn kan falde ind under alle ovenfor nævnte kategorier alt afhængig af situationen. Er revisor væsentligt uenig med ledelsen i det foretagne skøn kan det give anledning til et forbehold, som følge af en væsentlig fejl, og er fejlen gennemgribende vil det være en afkræftende konklusion. Har ledelsen ikke været i stand til at skaffe det nødvendige revisionsbevis vedrørende et skøn, så kan revisor tage et forbehold relateret til det manglende revisionsbevis, og er forholdet gennemgribende vil det være en manglende konklusion. Ligeledes kan der være skøn, hvor revisor kan være enig i ledelsens vurderinger, men hvor forholdet er så usikkert og væsentligt, at revisor vil lave en fremhævelse af forhold.

3.9.2 Rapportering til bestyrelsen

I 2016 blev revisorloven ændret. Det er nu ikke længere et krav for revisorer af virksomheder, som ikke er PIE-virksomheder at udarbejde en revisionsprotokol. Revisionsprotokollen er nu alene et krav for virksomheder med offentlig interesse, altså PIE-virksomheder. Dette fremgår af revisorlovens § 20.

Denne ændring betyder ikke, at der for revisor ikke er et krav om rapportering til bestyrelsen. Revisor skal stadig rapportere til bestyrelsen, det er blot meddelelsesformen der er lempet på. Et alternativ til at skrive et revisionsprotokollat er ledelsesbreve/management letter. Kravene til rapporteringen er fortsat de samme, og der er derfor blot tale om forskellig indpakning af oplysningerne. Derfor har mange revisionsfirmaer fastholdt revisionsprotokollen omend den ikke er et krav⁷⁹.

Kravene til revisors rapportering til bestyrelsen fremgår af ISA 260. Revisor skal blandt andet rapportere følgende⁸⁰:

- Revisionen af regnskabet ikke fritager den daglige eller øverste ledelse for dens ansvar.
- Oversigt over det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen.
- De betydelige risici revisor har identificeret.
- Betydelige kvalitative aspekter af virksomhedens regnskabsprincipper, herunder anvendt regnskabspraksis og regnskabsmæssige skøn.

⁷⁶ Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen) § 7

⁷⁷ ISA 706, Emphasis of Matter Paragraphs and Other Matter Paragraphs in the Independent Auditor's Report - sektion 8

⁷⁸ ISA 706, Emphasis of Matter Paragraphs and Other Matter Paragraphs in the Independent Auditor's Report - sektion 10

⁷⁹ <https://www.rsm.global/denmark/da/news/naar-revisorer-kommunikerer> - set d. 10/11-2021

⁸⁰ ISA 260, Communication with Those Charged with Governance - sektion 14-16

- Eventuelle betydelige vanskeligheder, som revisor er stødt på under revisionen.
- Forbehold og fremhævelser i revisionspåtegningen.
- Ethvert andet betydeligt forhold, som efter revisors faglige vurdering er relevant for den øverste ledelse.

Udover ovenstående indeholder andre ISA'er ligeledes krav om rapportering til øverste ledelse. Dette er eksempelvis følgende:

- ISA 240 - Konstaterede eller mistanke om besvigelser.
- ISA 265 - Betydelige mangler i intern kontrol.
- ISA 450 - Ikke korrigerede fejlinformationer.
- ISA 570 - Begivenheder eller forhold der kan rejse betydelig tvivl om virksomhedens evne til at fortsætte driften.

Der er ikke noget krav om, hvorvidt forholdene skal kommunikeres mundtligt eller skriftligt. Dog fremgår det af ISA 260 pkt. 19, at forholdene skal kommunikeres skriftligt, når det efter revisors faglige vurdering ikke vil være hensigtsmæssigt at kommunikere forholdet mundtligt.

3.9.3 Rapportering til den daglige ledelse

Revisors kommunikation med den daglige ledelse foregår oftere og mere ad hoc end revisors rapportering til bestyrelsen. Alt afhængig af virksomhedens størrelse kan det være virksomhedens ledelse, som er revisors primære kontakt.

Alle punkterne i afsnit "3.9.2 Rapportering til bestyrelsen" skal som udgangspunkt også nævnes for den daglige ledelse. Derudover er der en række øvrige forhold, som den daglige ledelse også involveres i, men som bestyrelsen ikke nødvendigvis hører noget om. Dette er eksempelvis mindre problemstillinger ved revisionen. Fejlinformationer over den fastsatte grænse for ubetydelighed skal underrettes til ledelsen og revisor skal anmode om at disse fejl korrigeres⁸¹. Hvis fejlene korrigeres, skal de ikke nødvendigvis nævnes for bestyrelsen, men dette afhænger naturligt af typen og årsagen til fejlen.

Det er ligeledes meget individuelt fra virksomhed til virksomhed hvor meget ledelsen ønsker at blive involveret. Nogle ledelser vil gerne involveres i så meget som muligt for at have en fornemmelse af hvad der sker i virksomheden, mens andre gerne vil uddelegere dele af dette ansvar til eksempelvis en regnskabschef.

3.10 Delkonklusion, revision - med fokus på regnskabsmæssige skøn

Revisor har en række krav, som revisor skal opfylde, når revisor foretager en revision. Kravene fremgår af forskellige love og standarder, som for eksempel revisorloven og ISA'erne. Der er både krav og guidelines til hvordan revisor rent faktisk reviderer en regnskabspost, men også mere overordnede krav og guidelines til, hvordan revisor skal agere. Eksempelvis anvendes begreber som god revisorskik og professionel skepsis. Behovet for revision kan

⁸¹ ISA 450 - Evaluation of Misstatements Identified during the Audit - sektion 8 og 9

blandt andet forklares ud fra principal-agent teorien, hvor kapitalejer (principalen) og ledelsen (agenten) ofte kan have modstridende interesser og revisor derfor kan benyttes som en slags uafhængig 3. part.

Revisionen har til formål at give retvisende billede af regnskabet. Revisor skriver i sin påtegning, at revisionens mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation. Dette gør revisor ved at indhente tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for alle væsentlige poster. Graden af revisors revisionsbevis afhænger af risikoen ved den enkelte regnskabspost. Revisionsrisikomodellen er en model til at beskrive og forklare de grundlæggende elementer i revisionsrisikoen. Regnskabsmæssige skøn vil ofte være forbundet med større risiko, da det indeholder en grad af subjektivitet, som der ikke nødvendigvis altid kan sættes to streger under.

Revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med sin revision. Den regnskabsmæssige definition af væsentlighed defineret af IASB og den revisionsmæssige definition af væsentlighed defineret i ISA 320 er uden væsentlig forskel. Revisor fastsætter forskellige niveauer for væsentlighed. Der fastsættes et niveau for regnskabet som helhed, et niveau ved udførelsen af revisionen, og et niveau af ubetydelige fejl. Der er forskellige måder, hvorpå revisor kan fastsætte sit væsentlighedsniveau. Dette afhænger af typen af virksomheden og hvad virksomheden fokuserer på, eksempelvis resultat før skat eller nettoomsætningen. Fælles for alle måderne er, at revisor skal foretage en professionel vurdering, revisor kan ikke blot foretage en beregning og derefter konkludere, at det er væsentlighedsniveauet.

Når revisor har fastsat væsentlighedsniveauet og ved brug af revisionsrisikomodellen har planlagt og tilrettelagt revisionen, så skal revisor være opmærksom på, at der for regnskabsmæssige skøn er kommet en ajourført standard, som udvider og uddyber de eksisterende krav til revisors revision af regnskabsmæssige skøn.

Som afslutning på revisionen skal revisor foretage sin rapportering. Rapporteringens indhold og format afhænger af hvem der rapporteres til. Den daglige ledelse vil naturligt blive inddraget i flere hverdagsproblemstillinger end bestyrelsen. Revisor rapporterer til offentligheden gennem sin revisionspåtegning, hvori kun væsentlige forhold vil blive rapporteret. Spørgsmålet er dog, om revisors rapportering er tilstrækkelig, eller om de enkelte regnskabsinteressenter kunne ønske sig en anderledes mere detaljeret rapportering.

Kapitel 4 Forventninger til revisors arbejde og interviewundersøgelse

4.1 Forventningskløften

Teori omkring forventningskløften er en uoverensstemmelse mellem hvad regnskabsbrugere forventer revisor udfører, når revisor udfører sin revision, og hvad revisor faktisk skal gøre under sin revision for at leve op til tidssvarende god skik.⁸²

Det er vigtigt i forhold til forventningskløften at bemærke, at revisionen er ikke en fast "hyldevarer", da den er udformes og udføres individuelt fra virksomhed til virksomhed, og derudover kan samme revisionsopgave løses på forskellige måder af forskellige revisorer. F.eks. vil en virksomhed formentlig opdage, at hvis to forskellige revisorer skulle revidere samme regnskab, vil revisionens fremgangsmåde formentlig ikke være identisk. Revisorerne bør dog komme frem til samme konklusion i langt de fleste tilfælde, men det er muligt, at to forskellige revisorer vil komme frem til to forskellige konklusioner på samme årsregnskab, og begge konklusioner kan være korrekte. Dette er af den grund, at revisionen beror sig på stikprøver og derfor ikke giver fuld sikkerhed. En revision skal nemlig være effektiv i forhold til omkostninger forbundet hermed. Det betyder eksempelvis, at revisor ikke skal se samtlige bilag, men i stedet revideres med stikprøver i henhold til gældende standarder. Som følge heraf giver revisor ikke fuld sikkerhed, men alene høj grad af sikkerhed for at der ikke er væsentlige fejlinformationer i årsregnskabet.⁸³

Brenda Porter har i 1993 udgivet en videnskabelig artikel omkring forventningskløften baseret på en spørgeskemaundersøgelse foretaget i 1989. I denne forbindelse har Porter lavet sin definition af forventningskløften således:

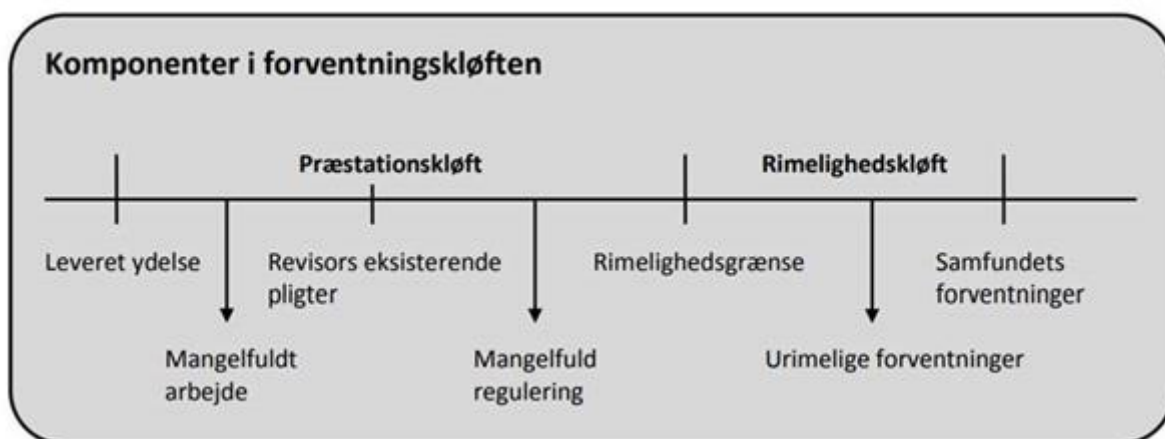
"The gap between society's expectations of auditors and auditors' performance, as perceived by society" ⁸⁴

Nedenstående figur forklarer Brenda Porters teori omkring forventningskløften:

⁸² Kjeld Chr. Bøg & Lars Kiertzner - "Professionsetik for revisorer" (2007) side 14

⁸³ Kjeld Chr. Bøg & Lars Kiertzner - "Professionsetik for revisorer" (2007) side 15

⁸⁴ Brenda Porter (1993)

Figur 4: Forventningskløften

Kilde: Kjeld Chr. Bøg & Lars Kiertzner - "Professionsetik for revisorer" (2007)

Yderst til venstre er den faktisk leverede ydelse, som i dette tilfælde er en revisionspåtegning.

Forventningskløften omfatter præstationskløften og rimelighedskløften.

Præstationskløften er omkring samfundets opfattelse af det arbejde revisor faktisk har udført. Denne kan deles op i to, som er mangelfuldt arbejde eller mangelfuld regulering.

Rimelighedskløften er omkring samfundets forventninger til revisors arbejde og hvad samfundet med rimelighed kan forvente.

Gabet mellem "Leveret ydelse" og "Revisors eksisterende forpligtelser" er *Mangelfuldt arbejde* hvor revisor ikke har levet op til gældende standarden og revisor har derfor leveret et mangelfuldt arbejde. Her kan revisor stå til ansvar for dette mangelfulde arbejde.

I dette gab skyldes det altså hverken mangelfuld regulering eller urimelige forventninger fra samfundet.

Gabet mellem "Revisors eksisterende forpligtelser" og "Rimelighedsgrænsen" er *mangelfuld regulering*, hvor revisor har levet op til gældende standarden, men samfundet ikke mener dette er tilstrækkeligt. Revisor kan ikke stå til ansvar for mangelfulde eller uhensigtsmæssige reguleringer.

I dette gab bør revisionsstandarden ændres, således revisor kan imødekomme de rimelige forventninger fra samfundet, da dette må vurderes som uhensigtsmæssigt gab.

Gabet mellem "Rimelighedsgrænsen" og samfundets forventninger er *urimelige forventninger* hvor samfundet har ganske enkelt har for høje forventninger til revisors arbejde.

I dette gab overstiger det de rimelige forventninger samfundet bør have til revisor. i sådanne tilfælde bør revisorerne kommunikere bedre til samfundet således gabet minimeres.⁸⁵

⁸⁵ Kjeld Chr. Bøg & Lars Kiertzner - "Professionsetik for revisorer" (2007) side 14-15

4.1.1 Forventning til revisors væsentlighedsniveau ved regnskabsmæssige skøn

Der er i flere undersøgelser som viser, at regnskabsbrugere generelt fastsætter et væsentlighedsniveau der er lavere end hvad revisorerne generelt vil gøre. Dette vurderes at øge forventningskløften mellem revisorerne og regnskabsbrugere, da væsentlighedsniveauet har stor betydning på revisors arbejde. Desto lavere væsentlighedsniveau desto mere arbejde skal revisor lave, og omvendt.⁸⁶

Udover at der kan være forskel på forventning til revisors væsentlighedsniveau, kan der være en forskel i hvad regnskabsbrugeren forventer i forhold til regnskabsmæssige skøn, som kan være forbundet med stor usikkerhed. Som beskrevet tidligere i eksempler på regnskabsmæssige skøn, kan det regnskabsmæssige skøn ændres markant ud fra ændringer i de anvendte forudsætninger. Disse ændringer kan være markant større end revisors væsentlighedsniveau, men da der er tale om en skøn er der ikke tale om en fejl i regnskabet. Revisors opgave er her at udfordre det regnskabsmæssige skøn i overensstemmelse med ISA 540R, men da der er tale om forventninger til fremtiden er der pr. definition en usikkerhed heri.

Risikoen heri kan være at hvis revisor anvender et væsentlighedsniveau på f.eks. 1. mio. kr. og der er indregnet et skatteaktiv på 10 mio. kr. til kurs 100. Her anvender ledelsen de mest sandsynlige forudsætninger til opgørelsen heraf, men det er naturligvis ingen garanti for at målingen er korrekt, men er et udtryk for at det mest sandsynlige skøn. Her er det naturligvis vigtigt, at ledelsen og revisor sikre at der er tilstrækkelige noteoplysninger herom.

Viser skønnet efterfølgende at være forkert, og at burde alene være målt/værdiansat til 5 mio. kr. idet forudsætningerne ikke bliver indfriet. Her kan der opstå en uoverensstemmelse mellem revisors og regnskabsbrugernes opfattelse af revisionen, da der er risiko for, at regnskabsbrugere vil mene at der har været en væsentlig fejl i regnskabet. Omvendt vil revisor mene, at regnskabet var retvisende ud fra de forudsætninger der er anvendt til målingen af det regnskabsmæssige skøn. Her forudsættes der, at der er givet tilstrækkelige oplysninger omkring usikkerheden ved indregning og måling, samt at de anvendte forudsætninger er objektive.

⁸⁶ Iskandar & Iselin, 1999, Lakis & Masiulevičius, 2017 og DeZoort et al., 2019

4.2 Interviewundersøgelse

Nærværende afsnit vil gennemgå interviewundersøgelsen. Der vil indledningsvist være en præsentation af respondenterne. Derefter vil der være et analyseafsnit, hvor respondenternes svar bliver gennemgået og sammenholdt. Kapitlet er derfor formet ud af fra de 10 afholdte interview. Formålet med interviewundersøgelsen er at respondenterne, som er nøje udvalgte fagfolk, skal komme med deres syn, meninger og holdninger til specialets problemstilling herunder om revisors arbejde er sammenfaldende med regnskabsbrugers forventning til revisors arbejde med særligt fokus på regnskabsmæssige skøn. Ligeledes om der ønskes mere gennemsigtighed med revisors arbejde.

4.2.1 Dataindsamling og præsentation af deltagere

Interviewene er foretaget som computerstøttede interviews, hvor der sendes en mail med spørgsmål til de udvalgte respondenter. Forud for alle interviews er alle respondenter kontaktede telefonisk, således de har fået en indledende information om baggrunden for det foretagne interview. For yderligere informationer omkring valget af interviewformen henvises til afsnit "1.3.3.1 Interviewundersøgelse".

Interviewundersøgelsen er udsendt i perioden 02.12.21 - 10.12.21 og svarene er modtaget i perioden 06.12.21 - 17.12.21.

Der er udvalgt 10 respondenter, hvoraf alle har valgt at takke ja til at deltage i interviewundersøgelsen. Én af deltagerne har valgt at være anonym. Deltagerne er udvalgt på baggrund af kriterierne oplistet i afsnit "1.3.3.1 Interviewundersøgelse". Udvalgte respondenter er foreslået af kollegaer i revisionsbranchen, efter at have diskuteret interviewundersøgelsens formål og kriterier med dem. Der er valgt revisorer fra 3 forskellige revisionsfirmaer for at få holdninger fra forskellige revisorer med forskellige virksomhedstyper lige fra små og mellemstore virksomheder til store og børsnoterede virksomheder. Regnskabsbrugerne i gruppe 2.1 har ligeledes forskellige baggrunde, og arbejder i forskellige virksomheder med forskellige regnskabsklasser. Derudover er regnskabsbrugerne i gruppe 2.2 ansat i forskellige bankvirksomheder. Nærmere begrundelse for valg af respondent er beskrevet i oversigt over respondenter.

Der gøres opmærksom på at det er respondenternes egne holdninger og ikke de virksomheder de arbejder for.

Nedenfor er oplistet informationer omkring de udvalgte deltagere:

Gruppe 1 - Revisorgruppen:

Navn:	Henrik Trangeled Kristensen	Peter Thor Kellmer	Jens Aaen	Kristian Højgaard Carlsen	Rikke Holmslykke Kristensen
Selskab:	PwC	Beierholm	Kvist og Jensen	PwC	Beierholm
Titel / Rolle:	Partner, statsautoriseret revisor	Partner, statsautoriseret revisor	Partner, statsautoriseret revisor	Director, statsautoriseret revisor	Statsautoriseret revisor
Antal års erfaring som revisor:	29	25	37	12	16
Primære arbejdsopgaver:	Revision af børsnoterede samt store ikke-børsnoterede virksomheder, sidder derudover i PwC's faglige afdeling/konsultations gruppe.	Revision af små- og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder.	Revision af små- og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder.	Revision af børsnoterede samt store ikke-børsnoterede virksomheder.	Revision, regnskabsmæssig assistance og rådgivning af små og mellemstore virksomheder.
Begrundelse for valg af respondent:	Henrik er kapitaltalejer-partner i den internationale revisionsvirksomhed PwC. Henrik har i kraft af sine mange års erfaring og sin titel et stort kendskab til både PwC's og egne holdninger. Henrik sidder endvidere i PwC's konsultationsgruppe.	Peter er kapitalpartner i revisionsvirksomheden Beierholm, som primært har små og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder. Derudover har Peter erfaring fra sin tid i KPMG og PwC. Derudover er Peter underviser på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg universitet samt underviser hos FSR på revisoruddannelsen samt eksaminator ved revisor-eksamen.	Jens er kapitalpartner i revisionsvirksomheden Kvist & Jensen, som primært har små og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder. Jens har desuden erfaring fra sin tid som kapitalpartner fra revisionsvirksomhederne EY og PwC.	Kristian er director i den internationale revisionsvirksomhed PwC. Kristian blev statsautoriseret revisor i 2018. Kristian er faglig trinansvarlig på Trin2 til statsautoriseret revisor. Kristian er ligeledes eksaminator på Børsen til den sidste mundtlige eksamen.	Rikke er statsautoriseret revisor hos Beierholm. Derudover har hun erfaring fra KPMG. Udover sin erhvervs erfaring har hun skrevet en PhD afhandling omkring væsentlighedsbegrebet ved revision samt været underviser hos Syddansk Universitet.

Gruppe 2 - Regnskabsbrugere:

Navn:	Rune Østerby Pedersen	Preben Vinkler Lindgaard	Kristian Mathiasen	Anonym	Anders Bundgaard Christensen
Selskab:	Emidan A/S	Lauritz.com A/S	Entertainment Trading A/S / Coolshop	Større bank i Danmark (anonym)	Sparekassen Danmark
Titel / Rolle:	Direktør (CEO)	Direktør (CFO)	Regnskabschef, CMA	Acquisition Manager, Erhverv	Erhvervskundechef
Antal års erfaring i nuværende branche:	11	28	2	15	16
Primære opgaver:	Direktør i virksomheden Emidan A/S.	Ledelse og økonomi.	Regnskaber og budgetter.	Finde finansiering til mellemstore og store kunder i Nordjylland.	Rådgivning af erhvervskunder.
Begrundelse for valg af respondent:	Udover at Rune er direktør for Emidan A/S, som er en større dansk virksomhed (et datterselskab i Danone koncernen), så har Rune også tidligere erfaring fra Cembrit, hvor han sad som Finance Manager. Cembrit handler med både større og mindre byggemarkeder, hvor en af Runes opgaver var at sikre, at der ikke blev givet for stor kredit til virksomheder med en tvivlsom økonomi.	Som direktør er Preben regnskabsbruger af konkurrenternes og samarbejdspartneres regnskaber. Derudover har Preben tidligere erfaring fra økonomi stillinger fra bl.a. GSK, DONG Energy og A. P. Møller Mærsk. Derudover er Preben uddannet statsautoriseret revisor i Deloitte, hvor han har været i 8 år i perioden 1993 - 2001.	Kristian er regnskabschef i Entertainment Trading, bedre kendt som Coolshop. Når Jacob Risgaard investerer i tv-programmet Løvens Hule er det Kristian, som står for den regnskabsmæssige behandling af investeringerne, herunder vurdering af værdiansættelsen af investeringerne i forbindelse med indregning.	Vedkommende er acquisition manager i en af landets største banker. Vedkommende har en udadvendt salgsprofil, hvor hans opgave er at finde nye potentielle kunder til banken ved at rådgive om finansiering og cash-management. Vedkommende snakker derfor i det daglige med rigtig mange mellemstore og store danske virksomheder omkring kreditgivning.	Som erhvervskundechef har Anders en stor del af ansvaret for de udlån der bliver givet i sin afdeling. Anders ved derfor præcist hvad banker ser efter og vægter højest i forbindelse med kreditgivning af virksomheder.

Respondenternes besvarelse af interviewundersøgelsen er samlet i bilag 1 til 10, der henvises dertil. I den forbindelse er det vigtigt at fremhæve, at de udtalte holdninger er respondenternes egne og er således ikke et udtryk for holdningerne i de virksomheder respondenterne arbejder for. Omend der ofte vil være et naturligt sammenfald i disse.

I nedenstående afsnit vil interviewene blive gennemgået og sammenholdt. Spørgsmålene er delt op i fire områder.

Første område handler om hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau, hvor de adspurgte revisorer bliver spurgt hvorledes de foretager denne fastsættelse. Regnskabsbrugerne er spurgt om de er klar over at revisor anvender et væsentlighedsniveau og hvordan dette fastsættes.

Andet område bliver revisorerne og regnskabsbrugerne spurgt om de mener der er tilstrækkelig gennemsigtighed i revisors arbejde, samt om de mener revisors væsentlighedsniveau bør offentliggøres i revisionspåtegningen.

Tredje område handler om hvorvidt revisorerne mener, at der er i årsregnskaber generelt, er tilstrækkelige oplysninger i årsregnskabet omkring usikkerhed ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn, samt om revisor foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Ligeledes er regnskabsbrugerne spurgt om de mener oplysningerne er tilstrækkelige og om de får tilstrækkelig information omkring revisors revision af skønsposter.

Fjerde og sidste område handler om den rapportering revisor giver til regnskabsbrugerne. Her er revisorerne blevet spurgt om de mener at revisorerne giver tilstrækkelig rapportering til ledelsen og selskabets interessenter i henhold til gældende lovgivning. Omvendt er regnskabsbrugerne adspurgte om de mener, at de modtager tilstrækkelig rapportering fra revisor.

4.2.2 Fastsættelse af væsentlighedsniveauet i praksis

De adspurgte revisorer er blevet spurgt om hvordan den typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveauet er, samt hvilke benchmarks mv. der typisk anvendes. Dernæst er revisorerne spurgt om de tidligere har inddraget regnskabsbruger (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveauet.

De adspurgte revisorer bruger som udgangspunkt en kvantitativ tilgang til fastsættelse af væsentlighedsniveauet, hvor der bruges forskellige benchmarks afhængig af regnskabsbrugerens forventede fokusområde. Ofte er virksomheden profitorienteret, hvorfor revisor i mange tilfælde anvender benchmarket "Resultat før skat", hvor der ganges procentsatser på. Flere af revisorer nævner benchmarket resultat før skat og procentsatserne 5-10% heraf som værende udgangspunktet, men at andre benchmarks også bruges. Dette bygger på en konkret vurdering af virksomheden, hvilket benchmark revisor vælger at benytte, ud fra hvilke parametre der vurderes at være mest relevant for regnskabsbruger. Dette hænger godt sammen med artiklen bragt i Revision og regnskabsvæsen "Revision og regnskabsvæsen 2.2010.10 - Væsentlighed og fejlinformation", som netop også skriver, at resultat før skat ofte til være udgangspunktet. Specialets udvalgte respondenter skriver blandt andet følgende:

Henrik: "Vi anvender et benchmark. For profitorienterede virksomheder er det som udgangspunkt baseret på resultat før skat. Vi kan dog ud fra en professionel vurdering afvige herfra og så bruge et andet resultatmål eller evt. omsætningen. Der findes også benchmark for ikke-profitorienterede virksomheder, som så typisk er baseret på aktivsum eller egenkapital."

Jens: "Væsentlighedsniveau fastsættes i forbindelse med planlægning af den enkelte revision. Planlægningen foretages i Caseware som er vores revisionsværktøj. På den typiske kunde anvendes ofte et niveau på mellem 5 – 10 % af resultat før skat. Der er dog flere situationer hvor dette kan afvige, f.eks. holdingselskaber, selskaber med resultat omkring 0, selskaber med going concern problemer eller lignende."

Udover den kvantitative tilgang nævner flere af de adspurgte revisorer, at revisor også skal bruge sin professionelle vurdering, hvor væsentlighedsniveauet kan afvige fra den kvantitative beregning, såfremt revisor vurderer at et større eller lavere væsentlighedsniveau bør bruges. Uanset hvilket niveau der vælges, skal dette begrundes.

Rikke: "Til slut bruger revisor sin professionelle vurdering til at fastlægge væsentlighedsniveauet. Det er ok at vælge et niveau som ikke er inden for det beregnede interval. Uanset hvilket niveau der vælges, skal valget begrundes."

Revisorerne er i interviewet spurgt om de har inddraget regnskabsbrugerne i fastsættelsen af væsentlighedsniveauet, og her var revisorerne enige om, at udgangspunktet er klart, at regnskabsbrugerne eller dele af regnskabsbruger ikke skal inddrages i fastsættelsen af væsentlighedsniveauet.

Peter: "Jeg har aldrig inddraget regnskabsbrugerne i valg af væsentlighedsniveau. Fastlæggelse af væsentlighedsniveau fastlægges af revisor, og efter min vurdering skal der tages højde for, hvem der er regnskabsbruger og interessant, men jeg skal ikke drøfte niveauet af væsentlighed med ledelsen."

Dog har flere af revisorerne tidligere oplyst ledelsen, ejerlederen eller store virksomheders revisionsudvalg omkring deres fastsatte af væsentlighedsniveau. Kristian nævner, at han har gode erfaringer med at inddrage revisionsudvalget i store virksomheder:

Kristian "Beslutningstagerne i virksomhederne får en indsigt i revisionen, og de føler, at de bliver inddraget i processen. Det fungerer godt, så der heller ikke skal opstå diskussioner efterfølgende ift. eventuelle ikke-korrigerede fejl – eller andre forhold. Det fungerer godt som en forventningsafstemning med beslutningstagerne i virksomheder og giver transparens i processen."

Både Jens og Kristian er enige om, at der er udfordringer ved at oplyse ledelsen eller ejerlederen omkring væsentlighedsniveauet, da ejerlederen typisk har et markant lavere indtryk af hvad der er væsentligt eller forventer alle fejl er rettet.

Jens: "I nogle situationer er ledelsen blevet informeret om størrelsen af vort væsentlighedsniveau, og dette har ikke i alle tilfælde været positivt. Det er nemlig ikke i alle

tilfælde at ledelsen forstår at regnskabet kan indeholde fejl selvom det er revideret og der er en blank påtegning. “

Kristian: “Ejerlederne bliver ofte præsenteret for vores væsentlighedsniveau i vores revisionsprotokollat, så de forstår, hvad der er væsentligt i en revision. Ofte bliver de meget overraskede over hvor store væsentlighedsniveauer vi anvender, da deres forventning typisk ville være 1/10-del af det vi præsenterer.”

Ovenstående meninger fra revisorerne bakker op om den forventningskløft, der formodes at være mellem revisorerne og regnskabsbrugere.

Omvendt er respondenterne klassificeret som regnskabsbrugere forespurgt om de er klar over at revisor anvender et væsentlighedsniveau, samt hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau.

Regnskabsbrugerne er som beskrevet opdelt i to undergrupper; CEO, CFO og regnskabschef i gruppe 2.1 og bankfolk i gruppe 2.2.

Ved spørgsmålet om de er klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførsel af revisionen og deres holdning hertil svarer regnskabsbrugere enstemmigt, at de er opmærksomme herpå.

Rune: “Ja – Det er min holdning at væsentlighedsniveauet er med til at sikre at der er fokus på de væsentlige poster i regnskabet.”

Anders: “Jeg er bekendt med det, men det er ikke noget som vi tænker ret meget over i dagligdagen. Min holdning er, at hvis der udelades en post eller lignende, som ikke påvirker det endelige resultat væsentligt i en virksomhed, så har jeg det fint med det.”

Det lader altså til, at de adspurgte regnskabsbrugere er klar over, at revisor anvender et væsentlighedsniveau. Spørgsmålet siger dog ikke noget omkring deres forventning til størrelsen af væsentlighedsniveauet på et givent regnskab.

Herefter er regnskabsbruger adspurgt om de kender til hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau. Hertil svarer gruppe 2.1 enstemmigt, at de ved hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau.

Kristian ”Udgangspunktet er, at en procentdel af resultat før skat anvendes til fastsættelse af væsentlighedsniveauet, da det må forventes, at regnskabslæsers vurdering af årsrapporten primært beror på, hvorvidt virksomheden formår at tjene penge. Andre parametre kan dog spille ind, således det giver mere mening at anvende et andet udgangspunkt end resultat før skat.”

Rune: “I praksis ved procentsats af omsætning eller resultat før skat.”

Dog er der ingen regnskabsbrugere i gruppe 2.1 der angiver hvilke procentsatser de vurderer, vil blive anvendt.

For regnskabsbruger gruppe 2.2 er der lidt mere tvivl om hvordan væsentlighedsniveauet fastsættes.

Anonym: “Nej, Jeg har ikke nogen viden omkring hvordan væsentlighedsniveauet fastsættes rent praktisk. “

Anders: “Jeg vil tro, at det fastsættes ift. den beløbsmæssige størrelse på posten og hvilken slags post det er, som man vælger at anvende væsentlighedsniveau på.”

Delkonklusion på spørgsmålene omkring proces for fastsættelse af væsentlighedsniveauet samt inddragelse af regnskabsbruger heri er, at de adspurgte revisorerne typisk bruger anerkendte benchmarks i overensstemmelse med ISA 320. Regnskabsbrugerne er dog sjældent inddraget i selve fastsættelsen, da det er revisors vurdering, men ledelsen eller andre relevante regnskabsbrugere er oplyst omkring væsentlighedsniveauet, hvilket både kan give gode og dårlige erfaringer. Regnskabsbrugerne er klar over, at revisor bruger et væsentlighedsniveau ved revision af årsregnskabet, men regnskabsbrugere formodes generelt at være i tvivl omkring størrelsen heraf, og vil typisk fastsætte et lavere væsentlighedsniveau end revisorer.

4.2.3 Gennemsigtighed i revisors arbejde og anvendelse af væsentlighed

Respondenterne er adspurgte om de mener der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejder herunder anvendelse af væsentlighedsniveauet.

Revisorerne har delte meninger omkring om der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde. Derudover bliver der fremhævet flere fordele og ulemper ved øget gennemsigtighed f.eks. gennem offentliggørelse af væsentlighedsniveau.

Rikke: “Både ja og nej. Nej, fordi argumentet for ikke at have gennemsigtighed er, en manglende tro på regnskabsbrugers evner til at forstå begrebet ”væsentlighed”. Man kan fx se det tilbage ved EU’s grønbog efter finanskrisen, hvor et af forslagene er en offentliggørelse af væsentlighedsniveauet i revisors påtegning. Forslaget bliver dog fjernet med den nævnte begrundelse... Ja, fordi jeg tror, at vi undervurderer regnskabsbrugers evner. Måske vi bare skal være bedre til at forklare, hvad et væsentlighedsniveau er og hvad vi bruger det til. Bare at sige et tal kan måske ikke skabe gennemsigtighed, men en forklaring kan. Det man også skal huske er, at de selskaber, som bliver revideret efterhånden bliver større og større, hvorfor regnskabsbrugerprofilen nok også ændrer sig.”

Henrik: “Nej - væsentlighedsniveauet fastsættes til brug for revisionen og en yderligere uddybning i vores revisionspåtegning mener jeg ikke vil være med til at gøre forventningsgab mindre.”

Kristian: “Ja, det synes jeg, at ledelsen og interne skulle have, men jeg ser en stor udfordring i hvis ”pressen” eller bankerne skulle have den indsigt. Det ville kræve relativt megen træning af kreditrådgivere, hvis de skal forstå processen – eller en journalist fra ekstrabladet der opdagede, at revisor ikke retter fejl for under 30 mio. kroner.

Det tror jeg kunne give udfordringer, men jeg synes, at alle bestyrelser og ejere af virksomheder skal have indsigt i væsentlighedsniveauet, da det giver en sund forståelse.“

Peter nævner ligeledes en række risici, som kan være ved at revisor offentliggøre væsentlighedsniveauet, men anerkender samtidigt også at det kan være fordele ved offentliggørelse.

Peter: “Risikoen ved at offentliggøre væsentlighedsniveau kan være:

- at regnskabsudarbejder kan manipulere med regnskaber til beløb under væsentlighedsbeløbet
- at udøver er med til at påvirke fastlæggelse af væsentlighedsniveauer
- at fastlæggelse af beløb kan anvendes mod revisor i sager, hvor der er mangelfuld information

Fordelene kan være:

- at der er et højere informationsniveau og kommunikation mellem regnskabsudarbejder og revisor
- at interessenter kan danne egen mening om fastlæggelse af niveau
- at omverden i højere grad forstår, at revisor ikke finder alle fejl i et regnskab”

Regnskabsbrugerne er ligeledes spurgt om de mener der brug for øget gennemsigtighed af revisors arbejde. Her er der igen delte meninger. Gruppe 2.1 mener generelt ikke, at der er behov for øget gennemsigtighed.

Preben: “Nej, når revisionen er færdig og regnskabet er påtegnet kan brugeren forvente at regnskabet giver et retvisende billede uden at der er behov for yderligere uddybning.”

Dog tror Kristian, at regnskabsbruger ofte ikke er klar over at revisor anvender et væsentlighedsniveau.

Kristian: “Jeg ved ikke om der er brug for mere gennemsigtighed i forhold til revisors anvendelse af væsentlighedsniveau, men jeg tror, at regnskabslæseren ofte ikke er klar over, at revisor anvender et væsentlighedsniveau og der således opstår en forventningskløft i forhold til det udførte arbejde fra revisor og forventningen hertil fra regnskabslæseren.

Gruppe 2.2 mener, at der kunne være lidt flere oplysninger omkring revisors arbejde i årsrapporten. Anonym mener, at revisor bør beskrive de områder revisor har taget stikprøver på. Dette er en interessant holdning, da det vurderes at være i tråd med diskussionen omkring beskrivelse af KAM i revisionspåtegningen.

Anonym: “Vi kan ofte læse os til de forskellige metoder i regnskabet, men synes ofte der er tale om et generelt skriv, og derfor vil det give god mening, hvis man i regnskabet kunne se hvilke ting det var revisor havde lavet stikprøve på.”

Ligeledes mener Anders, at revisor bør anføre en kommentar eller lignende i revisionspåtegningen.

Anders: "Hvis ikke det er under revisors kommentarer i regnskabet, så vil jeg mene, at det burde være anført med en lille kommentar eller lignende."

Herefter er respondenterne direkte adspurgt om de mener revisor bør offentliggøre det fastsatte væsentlighedsniveau i sin revisionspåtegning.

Revisorerne siger enstemmigt, at væsentlighedsniveauet generelt ikke skal offentliggøres, da de ikke vurderer, at det vil øge forståelsen for revisors arbejde. Henrik uddyber, at han mener det vil kræve meget forklaring af hvordan væsentlighedsniveauet bruges i revisors revision.

Henrik: "Nej - jeg tror ikke at offentliggørelse af væsentlighedsniveauet til give en bedre forståelse for revisors arbejde og dermed heller ikke være med til at reducere det forventningsgab der måtte være. Jeg tror der skal meget forklaring til for at brugerne af regnskabet kan forstå hvordan væsentlighedsniveauet har indvirkning på revisionen."

Dog mener Rikke og Kristian, at det vil være en god ide at gøre ved PIE virksomheder. Kristian uddyber også den risiko der er i at offentliggøre væsentlighedsniveauet i SME/SMV-regnskaber.

Kristian: "Ja, på de børsnoterede eller generelt EU PIE. Nej, på de øvrige virksomheder – generelt ville jeg tro, at det ville kunne give for meget støj, men der må man trække fra erfaringer fra England. Jeg tror, at det ville kunne skabe en usikkerhed i vores SME (SMV) marked, hvis det bliver misforstået. Fx at en virksomhed har en mio. i overskud, og de har et væsentlighedsniveau på 5 mio. grundet høj omsætning, så kunne dette blive misforstået og skabe en unødvendig usikkerhed i markedet fra leverandører, hvis de ikke forstår princippet i væsentlighedsniveauerne. "

Rikke: "Jeg tænker, at på PIE virksomhederne giver det mening at offentliggøre. Risikoen er dog, at tallet bliver "intetsigende/generisk", da man kan se i UK, at i løbet af årene har benchmarket ændret sig, så alle bruger (adjusted) resultat før skat. Primært fordi FRC i deres kontrol har kritiseret brug af fx omsætning som benchmark. Jeg kan godt frygte at en offentliggørelse dermed resulterer i, at revisor ikke bruger sin professional judgment, men i stedet bruger resultat før skat for at undgå problemer. Så ændrer man (over en årrække) professionen fra en professionstankegang til en "compliance"-tankegang."

Regnskabsbruger gruppen 2.1 er enige med revisorerne, og mener enstemmigt ikke at væsentlighedsniveauet skal offentliggøres.

Kristian: "Jeg synes ikke, at væsentlighedsniveauet bør offentliggøres, da det efter min mening ikke er relevant for regnskabslæseren at kende selve tallet, men derimod at det er vigtigere, at regnskabslæseren har en forståelse for, at revisors arbejde ikke er ensbetydende med, at regnskabet ikke indeholder fejl, men er en sikkerhed for, at der ikke er væsentlige fejl i regnskabet."

Rune: "Nej – Vurderingen må være at så længe væsentlighedsniveauet overholdes så giver regnskabet et retvisende billede. Offentliggørelsen af det anvendte væsentlighedsniveau kan herudover give anledning til spørgsmål/undren/bekymring hos den uerfarne regnskabslæser."

Regnskabsbruger gruppen 2.2 er dog helt uenige med revisorerne og gruppe 2.1, da de begge mener det vil øge gennemsigtigheden og giver en godt indblik i årsregnskabet.

Anonym: "Ja bestemt, da det øger gennemsigtigheden. "

Anders: "Ja, det vil give et fint indblik i regnskabet, hvis dette var oplyst."

Det er interessant, at dele af regnskabsbrugerne ønsker at revisorerne offentliggør væsentlighedsniveauet, men spørgsmålet er om det reelt vil tilføre regnskabsbrugerne værdi, eller om det blot vil skabe yderligere usikkerhed omkring revisors arbejde. Dette vil blive diskuteret og vurderet i afsnit "5.1 Forventning til revisors arbejde - offentliggørelse af væsentlighedsniveau".

Delkonklusion på afsnittet omkring øget gennemsigtighed og offentliggørelse af revisors væsentlighedsniveau er at revisorerne er enige i, at væsentlighedsniveauet ikke skal offentliggøres generelt, men én revisor nævner, at det kunne give mening på PIE virksomheder. Der er splittelse mellem regnskabsbrugerne, hvor gruppe 2.1 generelt ikke mener, at der er behov for øget gennemsigtighed og at væsentlighedsniveauet ikke bør offentliggøres. Omvendt mener gruppe 2.2, at de godt kunne bruge yderligere gennemsigtighed f.eks. ved kort beskrivelse af revisors revision eller lignende. Derudover mener gruppe 2.2 at væsentlighedsniveauet bør offentliggøres.

4.2.4 Regnskabsmæssige skøn i årsregnskabet og revision heraf

Respondenterne er adspurgt omkring deres holdning til om der er tilstrækkelige oplysninger omkring den usikkerhed der er ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn i årsregnskabet.

De adspurgte revisorer er enige om, at der kunne skrives mere omkring dette i regnskaberne. Revisorerne fra PwC nævner specifikt, at der typisk i årsregnskab aflagt efter ÅRL (årsregnskabsloven) ofte er mangler i oplysningerne omkring regnskabsmæssige skøn.

Henrik: "Hvis man aflægger et IFRS-regnskab er der flere oplysninger om regnskabsmæssige skøn, mens der godt kunne være flere oplysninger i et ÅRL-regnskab."

Kristian: "Nej, det er der ikke. ÅRL sætter ikke særlig store krav til dette, og der er mange store skøn der ikke bliver ordentlig beskrevet. Varelagre, debitorer, igangværende arbejder mv., der er skønnene meget sjældent beskrevet, så en 3. mand ville kunne forstå de store skøn der er i regnskabet. Det er meget generelt, og her ønsker jeg, at man kiggede mere mod IFRS ift. at beskrive de skøn der er på posterne og samme note oplysninger – primært i danske store C virksomheder."

Peter er enig i ovenstående betragtninger, men i modsætning til Kristian mener han, at ÅRL indeholder tilstrækkelig regulering herom, men at det er virksomhederne, ikke lever op til deres forpligtelser:

Peter: "Årsregnskabsloven indeholder tilstrækkelige regler for, at en virksomhed skal redegøre for regnskabsmæssige skøn.

Jeg tror mere problemet er, at virksomheden ikke lever op til deres forpligtelser ifølge årsregnskabsloven til at oplyse om disse usikkerheder og skøn, da den vurdering sker ud fra en konkret vurdering, og dermed ofte udelades i hvert fald i selskaber i regnskabsklasse B."

Dette er interessant, da ÅRL ligesom IFRS (IAS 1) stiller krav om oplysninger omkring forudsætningerne ved usikkerhed omkring indregning og måling af en regnskabspost. Forskellen mellem ÅRL og IFRS vurderes at være IFRS gennem IAS 1 er tydeligere beskrevet hvad det er der skal fremgå i årsregnskabet, mens ÅRL's krav til oplysninger alene bygger på det retvisende billede. Derudover er interessen for årsregnskaber aflagt efter IFRS typisk højere end årsregnskaber aflagt efter ÅRL klasse B, da virksomhederne i IFRS ofte har flere interessenter/regnskabsbrugere.

De adspurgte regnskabsbrugere er der splittelse med mellem de to grupper om der er tilstrækkelige med oplysninger omkring usikkerheden ved indregning og måling af de regnskabsmæssige skøn. Gruppe 2.1 mener, at der generelt er tilstrækkeligt med oplysninger i årsregnskabet.

Rune: "For uvæsentlige regnskabsmæssige skøn mener jeg ikke at der er behov for yderligere oplysning. For væsentlige regnskabsmæssige skøn kan det specifikke tilfælde (f.eks. hvor regnskabsmæssige skøn udgør en signifikant del af balancesummen) give mening at oplyse yderligere herom, men det bør vurderes hvorvidt de øgede oplysninger om usikkerhed ved indregning og måling giver en øget værdi for regnskabslæseren eller ej. "

Kristian: "Ja, jeg synes, at de oplysninger som kræves jf. det nuværende regelsæt stiller tilstrækkelige krav til oplysning om usikkerhed ved indregning og måling af regnskabsposter."

Omvendt gruppe 2.2 mener, at der kunne være flere oplysninger og åbenhed omkring de regnskabsmæssige skøn.

Kristoffer: "Det er svært at vurdere, men hvis der er mulighed for at åbne op omkring hvordan den regnskabsmæssige skøn vurderes og konkretiseres, så ville det være en god ide. "

Anders: "Det er ikke fordi at jeg ser så meget efter det, men jeg vil mene, at man godt kan tilføje eller uddybe lidt mere end det man kan finde i dag i regnskaberne."

Denne splittelse mellem regnskabsbrugerne kan skyldes, at regnskabsbrugerne har forskellige interesser i virksomhederne. Begge regnskabsbruger grupper har naturligvis interesse i

flere dele af årsregnskabet og virksomhedens finansielle stilling som helhed, men der kan være dele af årsregnskabet eller poster der har større betydning for den enkelte regnskabsbruger end andre. Bankfolk og kreditgivere antages at have stor interesse i aktivernes værdier, som de ofte har sikkerhed i og ligeledes virksomhedens cash-flow. Det er ofte aktiverne der kan være usikkerhed omkring indregning og målingen, og dette kan betyde en del for soliditeten i virksomheden, som kreditgivere antages at have stor interesse i. Direktører og regnskabschefer som brugere af andre virksomheders årsregnskaber antages at have stor interesse i driften.

Regnskabsbrugerne i gruppe 2.2 er spurgt til hvordan de forholder sig til skønsposter i regnskabet i forbindelse med deres kreditvurdering, og her fortæller de, at de mener der er forskel på skønsposterne. Anonym nævner her, at der er stor forskel på om det er en værdiforringelse af et aktiv eller det er et potentielt tab som følge af manglende indbetalinger fra kunder og dermed manglende cash flow.

Anonym: "Vi vurderer det selvfølgelig fra gang til gang, og umiddelbart, så synes jeg der er stor forskel på de 2 skønsposter, da det ene ofte er værdiforringelse af et aktiv i forhold til afskrivninger, men den anden er et potentielt tab for virksomheden i forbindelse med manglende indbetaling fra en debitor."

Anders nævner også at, banken taler med virksomhedsejeren eller revisoren om skønsposterne. Da både den bogførte værdi, men også hvad virksomhedsejeren reelt mener aktivet er værd (dagsværdi) spiller en rolle i forbindelse med værdiansættelsen af sikkerhedsstillelsen og dermed bankens kreditvurdering.

Anders: "Vi bruger oplysningerne og ofte taler vi med virksomhedsejeren eller revisoren for at få et indblik i hvad der er anvendt og hvorfor. Begge dele kan have påvirkning på værdiansættelsen af vores sikkerheder."

Regnskabsbrugerne i gruppe 2.2 er i denne forbindelse adspurgt hvilke parametre de vurderer på, når de skal kreditvurdere i forbindelse med ydelse af et lån til en erhvervskunde, og om der er parametre der fylder mere end andre. Her bliver der nævnt flere punkter, men overordnet skal kreditgiver selvfølgelig sikre sig, at lånet kan tilbagebetales, og derfor har parametre som cash flow, indtjeningsevne, soliditet stor betydning for kreditgiverne. Anders nævner også de indregnede aktiver og målingen heraf, således kreditgiverne kan opgøre soliditeten korrekt, samt se om der er mulighed for sikkerhed heri.

Anonym: "Generelt set er vi meget fokuseret på følgende punkter: forretningsmodel, kompetencer i ejerkreds/bestyrelse, Cash Flow, Indtjeningsevne, Soliditet, historik samt finansielle og forretningsmæssige risici... Det er – ud fra forretningsmodel osv. - forskelligt hvad vi fokuserer mest på, men ovenstående giver et godt indblik i nogle af de punkter vi altid er inde at vurdere. "

Anders: "Først og fremmest om virksomheden har præsteret med positivt resultater og om virksomheden konsoliderer sig. Vi kigger rigtig meget på soliditeten og boniteten i selskabet. Herunder hvad består aktiverne af og er aktiverne opgjort korrekt. Vi

vil sikre os at soliditeten beregnes korrekt. Vi screener for mulige sikkerhed i selskabet ved ydelse af lån og hvilken værdi vi kan tage sikkerheden op til.”

Når virksomheden har indsat oplysninger omkring regnskabsmæssige skøn i årsregnskabet, foretager revisor revision heraf, som en del af den generelle revision af årsregnskabet. Revisorerne er forespurgt, om de mener revisor i forbindelse med revisionen af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R.

Generelt er de adspurgte revisorer enige om, at der efter implementering af den nye ISA 540R er kommet øget opmærksomhed herpå, men flere af de adspurgte mener at der stadig er plads til forbedringer i revisors arbejde.

Henrik: ”I forbindelse med implementering af ISA 540(R) er der helt sikkert kommet mere fokus på revision af regnskabsmæssige skøn og efter denne implementering mener jeg, at arbejdet ligger på det korrekte niveau.”

Jens: ”I de fleste tilfælde mener jeg revisor foretager tilstrækkelige revisionshandlinger, men der er givet også flere situationer hvor der kan gøres noget mere. Jeg tror ikke der over-revideres på dette område.”

Kristian kommer endvidere med et interessant syn relateret til dette, hvor han udtrykker, at revisionen af regnskabsmæssige skøn fylder relativt for lidt af den samlede revision.

Kristian: ”Personligt synes jeg, at det er i de regnskabsmæssige skøn at vores kræfter skal ligge – det er her vi skal forstå virksomheden, og det er typisk her de store værdier er, som giver de store effekter i regnskaberne. I stedet bruges der uforholdsmæssigt meget tid på ligegyldigt compliance – der ikke skaber værdi for virksomhederne, og hele revisionen bliver fokuseret på compliance i stedet for at revidere fra toppen og bruge minimum 50 % af tiden på de regnskabsmæssige skøn, i stedet tror jeg det er 15% der bliver brugt og resten ender i compliance revision. Det synes jeg er ærgerligt, og vi over-reviderer ligegyldige poster, mens der bliver brugt for lidt tid på, hvad der reelt set betyder noget... Jeg synes, at det er rigtig ærgerligt, at branchen er på vej over mod mere og mere compliance, hvor der kommer et for stort fokus på rigtige antal stikprøver, dateringer, interne godkendelser, processer mv., og disse områder fylder utroligt meget, da de er faktabaserede, og kvalitetskontroller derfor kan slå ned på rigtig eller forkert, mens de har svært ved at adressere om de er enige eller uenige i det regnskabsmæssige skøn. Helt ærligt tror jeg, at banker, kreditgivere mv., er fløj-tende ligeglade med om regnskabserklæringen er dateret en dag før regnskabet eller om planlægningen bliver signeret dagen efter instruks blev udsendt til et datterselskab – de er vel kun interesserede i om regnskabet er rigtigt (red. retvisende), og de regnskabsmæssige skøn fylder intet i deres (red. kvalitetskontrollens) kontroller. “

Det er interessant, at Kristian mener, at der bliver brugt uforholdsmæssigt lang tid på uvæsentlige forhold i årsregnskabet, såsom formaliter og dateringer, men at der bliver brugt for lidt tid på væsentlige forhold herunder regnskabsmæssige skøn.

Regnskabsbrugerne i gruppe 2.1 er ligeledes spurgt hvorvidt de har erfaring med revisors revision af skønsposter i årsregnskabet. Her må det forventes at regnskabsbrugeren svarer som

regnskabsaflægger, da dette naturligvis er en erfaring der kommer i forbindelse med revisor reviderer ens aflagte regnskab.

Generelt er respondenterne enige i, at revisor udfører tilstrækkeligt med revisionshandlinger, ved revision af regnskabsmæssige skøn.

Rune: "Ja – Da skønposter per definition vil have en grad af usikkerhed er det efter min mening forventeligt at revisor, ved væsentlige skønposter, er nøjsom i sin gennemgang heraf. Der er med ISA 540R sat øget på fokus revision af regnskabsmæssige skøn. Det er min erfaring at det som regnskabsaflægger er godt for processen proaktivt at tage en dialog med revisor om væsentligheden af de enkelte regnskabsmæssige skøn således revisor udfører tilstrækkeligt arbejde på de væsentlige poster og risikoen for "for meget arbejde" på mindre eller uvæsentlige poster mindskes."

Preben: "Ja. Min erfaring er at der udføres relevante revisionshandlinger, og at jeg har været involveret i tilstrækkeligt omfang."

Gruppe 2.2 er adspurgt, om de mener, at de får tilstrækkelige informationer omkring revisors revision af skønposter i årsregnskabet.

Her svarer Anders, at han mener der godt kunne skrives yderligere herom, om derfor i nogen grad, at han ikke altid modtager tilstrækkelige oplysninger herom.

Anders: "Jeg mener godt, at der kunne skrives mere om dette i regnskabet og evt. uddybelse hvor det giver mening."

Regnskabsbrugerne i gruppe 2.1 mener altså, at revisor udfører tilstrækkelige revisionshandlinger til området, dog mener gruppe 2.2 ikke, at de modtager tilstrækkeligt med information omkring revisors revision heraf. I denne tilknytning kan det vurderes om revisors beskrivelse af sin revision bør være en del af årsrapporten ligesom man kender det fra revisionspåtegningerne i de børsnoterede virksomheder, hvor revisor skal beskrive de forhold der, efter revisors vurdering, har størst betydning for revisionen. Disse forhold kaldes Key Audit Matters (KAM). Dette bliver diskuteret og vurderet afsnit " 5.2.2 Key Audit Matters".

Delkonklusion på spørgsmålene omkring regnskabsmæssige skøn er, at revisorerne mener at der generelt kunne skrives mere i årsregnskaberne omkring usikkerheden ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn, og især årsregnskaber aflagt efter årsregnskabsloven kunne der være flere oplysninger herom. Regnskabsbrugerne var uenige omkring der var tilstrækkelige med oplysninger omkring regnskabsmæssige skøn. Gruppe 2.1 mener der er tilstrækkelige med oplysninger mens gruppe 2.2 ønsker yderligere oplysninger. Omkring revisors arbejde er både revisorerne og gruppe 2.1 enige om at der udføres tilstrækkelige revisionshandlinger i forhold til regnskabsmæssige skøn, mens gruppe 2.2 gerne vil have flere informationer omkring revisors revision af skønposter i regnskabet.

4.2.5 Rapportering fra revisor til regnskabsbruger

Respondenterne er adspurgt om de mener rapporteringen fra revisor er tilstrækkelig til henholdsvis ledelse og virksomhedens interesser.

Revisorerne er spurgt om de, som revisorer, giver tilstrækkelig rapportering gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters i henhold til gældende lovgivning. Til dette spørgsmål er revisorerne overordnet set enige i at der bliver rapporteret tilstrækkeligt. Rikke uddyber med at jo større selskab desto mere rapportering.

Rikke: "Ja, især i revisionsopgaverne – og jo større selskabet bliver jo mere rapportering. Her tænker jeg fx på rapportering om KAM i revisionspåtegningerne."

Kristian uddyber, at der generelt er mangler i flere protokoller og savner, at især de regnskabsmæssige skøn bliver beskrevet og og præsenteret til bestyrelsen.

Kristian: "Ja, det synes jeg egentlig. Dog er der rigtig mange der ikke kan finde ud af at skrive en protokol, så de regnskabsmæssige skøn ikke er præsenteret eller beskrevet ordentligt til bestyrelsen. Det synes jeg helt klart skal forbedres hos mange revisionshuse. Det synes jeg er revisors pligt at oplyse om, hvis der er store skøn."

Jens mener ligeledes at rapportering er tilstrækkelig, men påpeger at rapporteringen håndteres forskelligt fra revisorernes side. Jens som er revisor for primært små- og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder uddyber, at de ofte rapporterer en del mundtligt til ledelsen i virksomheden.

Jens: Umiddelbart ja. Der er dog stor forskel på den måde det håndteres på. I flere situationer kunne der måske godt uddybes noget skriftligt, men jeg er også rimelig sikker på at vi rapporterer meget mere mundtligt på den type af virksomheder vi er revisorer for. "

Regnskabsbruger gruppen 2.1 som er den gruppe der kender protokollerne fra revision af deres eget selskabs årsregnskab, mener enstemmigt, at de modtager tilstrækkelig rapportering fra revisor. Denne rapportering er beskrevet tidligere.

Kristian: "Ja, udover en god løbende dialog med revisor i forbindelse med revisionen udarbejdes der en protokol, som beskriver væsentlige forhold i forbindelse med revisionen."

Preben: "Ja. Revisionsprotokollen giver en fornuftig rapportering omkring revisionens gennemførelse og konklusioner."

Ligeledes er regnskabsbruger gruppe 2.2, som begge mener det er forskelligt fra kunde til kunde. Her skal det bemærkes, at denne regnskabsbruger gruppe, som udgangspunkt, ikke ser revisionsprotokollen, men som udgangspunkt alene ser den offentlige revisionspåtegning og det offentlige årsregnskab. Dog skal det her bemærkes, at banker i mange praktiske tilfælde efter aftale med den reviderede virksomhed kan få yderligere interne oplysninger i

form af f.eks. bogføringsbalancer, interne årsregnskaber (evt. med revisionspåtegning), revisionsprotokol mv.

Anonym: “Det er meget individuelt og tages fra kundecase til kundecase, alt efter hvad der er behov eller brug for, da det ofte er således at der er behov for tættere kredit dialog ved svagere kunder eller kunder som er i en vækstfase. Selve rapporteringsmæssigt, så er det også meget forskelligt fra revisor til revisor hvor meget tid der benyttes på at kommentere...”

Anders: “Det er forskelligt. Det ville være skønt med direkte fremsendelse af regnskaberne fra revisor med de væsentligste kommentarer om det fremsendte regnskab.”

Årsagen til at banker ofte har adgang til yderligere oplysninger end øvrige regnskabsbrugere er, at de ofte er største kreditgiver og dermed må anses for at være en betydelig regnskabsbruger. Derfor kan banker, som et led i deres kreditvurdering og forhandling med virksomheden bede om at få yderligere oplysninger.

Delkonklusion på afsnittet omkring tilstrækkelig rapportering fra revisor er, at revisorerne mener der er mulighed for at udforme en tilstrækkelig rapportering både til interne og eksterne regnskabsbrugere. Derudover vurderer ledelsen i virksomhederne, at den rapportering de får er tilstrækkelig, mens bankfolkene oplever at det er forskelligt fra kunde til kunde, men de har ofte andre muligheder for at indhente yderligere oplysninger fra kunden end øvrige regnskabsbrugere.

Kapitel 5 Vurdering og diskussion om regnskabsbrugernes informationsbehov

Med baggrund i ovenstående analyse af respondenternes svar på interviewundersøgelsen er der særligt to forhold, hvor respondenterne har været enten meget uenige i deres svar eller enige om, at de nuværende regler ikke er tilstrækkelige. Dette gælder særligt følgende to forhold:

1. Flere respondenter svarer i interviewundersøgelsen, at de ikke ved hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau. Hvis man som regnskabslæser, ikke har nogen anelse om, hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau eller man ikke har kendskab til at der eksisterer et væsentlighedsniveau, så kan det være svært for regnskabslæser præcist at forstå et regnskab og særligt væsentlige skønsposter, hvor væsentlighedsniveauet ofte vil have en indflydelse. Det kan dermed være at regnskabslæser forventer, at revisor gør noget, men rent faktisk gør noget andet eller undlader at gøre noget grundet sit væsentlighedsniveau. Nogle mener, at offentliggørelse af væsentlighedsniveauet vil bidrage med at øge gennemsigtigheden i revisors arbejde, mens andre mener at dette er unødvendigt. Specialet vil i de efterfølgende afsnit diskutere og vurdere muligheden for og effekten af at offentliggøre væsentlighedsniveauet i revisionspåtegningen.
2. Der er delte holdninger til om der er nok gennemsigtighed med revisors arbejde. I relation til skønsposter svarer respondenterne generelt set, at der er kommet mere fokus på skønsposter efter implementeringen af den nye ISA 540R. Dog svarer hovedparten af revisorerne, at revisionen heraf fortsat kan blive bedre og at der bør lægges flere ressourcer heri (4 ud af 5 respondenter). Der er stor uenighed blandt regnskabsbrugerne omkring, om der er tilstrækkelige oplysninger omkring revisors revision af skønsposter. 2 ud af 5 regnskabsbrugere mener, at der er tilstrækkelige oplysninger, mens de øvrige respondenter er mere vakkende og usikre i sine svar. Dette kan indikere, at regnskabsmæssige skøn generelt er et ukonkret område, hvor det kan være svært at tage stilling, fordi det er subjektivt og ofte komplekst. Flere respondenter nævner, på trods af at der ikke er spurgt direkte ind til det i interviewundersøgelsen, at regnskaber efter IFRS generelt er meget bedre til at beskrive de regnskabsmæssige skøn end regnskaber efter årsregnskabsloven. Dette vil specialet derfor drøfte i nedenstående afsnit. Ligeledes vil specialet på baggrund af de afgivne svar fra respondenterne diskutere og vurdere, om en indførelse af Key Audit Matters (KAM) på øvrige regnskabsklasser end regnskabsklasse D vil have en positiv påvirkning på denne problematik, herunder om regnskabet bliver mere gennemsigtigt, som flere respondenter efterspørger.

Med baggrund i ovenstående to analyse-iagttagelser vil de efterfølgende afsnit enkeltvist gennemgå og diskutere løsningsforslag for at vurdere, hvilke tiltag der kan tages for at sikre bedre gennemsigtighed i revisors arbejde i forbindelse med skønsposter og revisors anvendelse af væsentlighedsniveau. Løsningsforslag på ovenstående to analyse-iagttagelser er ligeledes direkte relaterbart til besvarelsen af specialets problemstilling.

5.1 Forventning til revisors arbejde - offentliggørelse af væsentlighedsniveau

På baggrund af analysen er der en indikation på at gængse regnskabsbrugere, herunder særligt kreditgivere ikke ved, hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau. Herunder nævner flere regnskabsbrugere, at væsentlighedsniveauet bør offentliggøres og ligeledes, at revisors fastsættelse af væsentlighedsniveauet ofte er markant højere end det regnskabsbruger ville have fastsat i væsentlighedsniveau. Specialet vil derfor i det følgende afsnit vurdere og diskutere om hvorvidt der i Danmark er behov for en lovændring, således revisor skal offentliggøre sit væsentlighedsniveau. Det er hypotesen, at hvis revisor offentliggør sit væsentlighedsniveau, så vil den generelle regnskabsbruger have bedre indsigt i hvordan revisor reviderer og dermed også hvad revisor ikke har revideret.

For at vurdere, hvorvidt væsentlighedsniveauet bør offentliggøres i danske årsrapporter, er det relevant at se på, hvilke erfaringer man har gjort sig i andre lande, hvor man offentliggør væsentlighedsniveauet.

I UK og Irland lavede man i 2013 en opdatering til ISA 700 (UK and Ireland) "The Independent Auditor's Report on Financial statements"⁸⁷, som indebar, at alle selskaber der følger UK Corporate Governance Code, hvilket er alle selskaber noteret på London Stock Exchange⁸⁸, skal revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau.

Den opdaterede ISA 700 (UK and Ireland) skriver følgende i pkt. 19A:

*"Provide an explanation of how the auditor applied the concept of materiality in planning and performing the audit. Such explanation shall specify the threshold used by the auditor as being materiality for the financial statements as a whole"*⁸⁹

Som det kan ses af ovenstående lovformulering, er det et krav, at revisor offentliggør sit væsentlighedsniveau. Det bemærkes dog, at det kun er væsentlighedsniveauet for regnskabet som helhed der skal offentliggøres og dermed ikke væsentlighed ved udførsel, væsentlighed for specifikke grupper og transaktioner eller grænsen for klart ubetydelige fejl.

Med udgangspunkt i ovenstående regelsæt fra UK og Irland er det relevant at se på, hvad holdningen i disse lande generelt er til at revisor offentliggør væsentligheden for regnskabet som helhed i årsrapporten og om det har medført, at regnskabsbruger har en øget forståelse for regnskabet. The Financial Report Council (FRC) har til formål at højne og monitorere kvaliteten og den etiske adfærd af revision i UK. FRC har i december 2017 udgivet en rapport kaldet "Audit Quality Thematic Review - Materiality". I forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport er der afholdt en konference og lavet en undersøgelse blandt investorer. Denne undersøgelse havde til hensigt at skabe en indsigt i investorernes forståelse af revisors anvendelse af væsentlighedsniveau og hvordan investorerne bruger den information der er i

⁸⁷ <https://www.frc.org.uk/news/june-2013/frc-issues-revised-auditing-standard-making-audit> - set d. 27/12-2021

⁸⁸ <https://www.frc.org.uk/directors/corporate-governance-and-stewardship/uk-corporate-governance-code> - set d. 28/12-2021

⁸⁹ ISA 700 (UK and Ireland) The independent auditor's report on financial statements

årsrapporten vedrørende væsentlighedsniveau⁹⁰. Det er nævnt af investorerne i undersøgelsen, at revisorer i høj grad blot bruger en standard beregning, men at der i højere grad skal tages stilling til den enkelte virksomhed. Ligeledes savner investorerne en forklaring for det valgte væsentlighedsniveau. Altså skal revisorerne i UK generelt i sin revisionspåtegning blive bedre til at begrunde valget af væsentlighedsniveau, dette vil føre til, at investorerne får en bedre forståelse for væsentlighedsbegrebet og dermed reducere forvirringen omkring revisors arbejde⁹¹.

I det følgende er relevante fordele og ulemper oplistet ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet. Fordelene og ulemperne er fremkommet på baggrund af interviewundersøgelsen, erfaringerne fra UK og viden opnået gennem øvrig del af specialet.

Oversigt over fordele og ulemper ved offentliggørelse af væsentlighedsniveauet	
Fordele	Ulemper
• Øge gennemsigtigheden til revisors arbejde • Mindske misforståelser • Øge forståelsen for revisors arbejde • Interessenter kan danne egen mening om fastsættelsen af væsentlighedsniveauet. • At omverdenen i højere grad forstår, at revisor ikke finder alle fejl i et regnskab. • Giver transparens i processen. Undgår diskussioner om eventuelle ikke-korrigerede fejl.	• Forskellig anvendelse af væsentlighedsniveau revisionsfirmaerne internt imellem kan skabe forvirring. • Usund konkurrence mellem revisionshusene (regnskabsbrugere kan sammenligne hvad de forskellige revisionshuse bruger). • Ville pressen og utrænede kreditgivere kunne forstå, at der eksempelvis ikke rettes en fejl på 30 mio. kr. • Ledelse mv. kan spekulere i fejl under væsentlighedsniveauet (besvigelsserisiko) • Regnskabsaflægger kan være med til at påvirke fastsættelsen af væsentlighedsniveauet • Ændring af revisors fastsættelse af væsentlighedsniveau fra en professions-tankegang til en compliance-tankegang.

Kilde: Egen tilvirkning

I det følgende vil udvalgte fordele og ulemper blive forklaret og gennemgået.

Der er som det kan ses af ovenstående tabel både fordele og ulemper ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet. En af fordel er, at det naturligt vil øge forståelsen for revisors arbejde og forståelsen om at revisor ikke finder alle fejl i et regnskab. Det er nemlig ikke i alle tilfælde,

⁹⁰ FRC, december 2017, "Audit Quality Thematic Review - Materiality" - side 26

⁹¹ FRC, december 2017, "Audit Quality Thematic Review - Materiality" - side 28

at regnskabet interessenter forstår, at regnskabet kan indeholde fejl, selvom det er revideret og der er givet en blank påtegning.⁹² Det er i den forbindelse særligt vigtigt, hvilket både bliver benævnt af respondenterne og i FRCs rapport “Audit Quality Thematic Review - Materiality”, at det ikke bare er et tal der nævnes i revisionspåtegningen. Der skal være krav om at det valgte væsentlighedsniveau begrundes eller alternativt, at benchmark som minimum nævnes. Ellers vil det give mere forvirring og spørgsmål end gavn, hvilket også tydeligt kunne ses af erfaringerne fra UK i henhold til rapporten fra FRC.

En anden fordel ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet er, at det giver transparens i processen og at man i højere grad undgår diskussioner om eventuelle ikke-korrigerede fejl.⁹³ Director ved PwC, Kristian Højgaard Carlsen, nævner i sin besvarelse af interviewundersøgelsen, at han har gode erfaringer med at oplyse væsentlighedsniveauet til selskabets ledelse, herunder direktion og bestyrelse, da de dermed føler, at de bliver mere inddraget i processen. Det fungerer godt som en forventningsafstemning med beslutningstagerne i virksomheden.

En af ulemperne ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet er, at de forskellige revisionsvirksomheder ikke anvender samme niveauer for væsentlighed. Eksempelvis kan en revisionsvirksomhed anvende en procent af resultat før skat på mellem 7-10%, mens en anden revisionsvirksomhed har interne retningslinjer om, at der kun kan benyttes mellem 3-8% på resultat før skat. Dette kan for nogle regnskabslæsere skabe forvirring, da man ikke kan forstå, hvorfor revisionsvirksomhederne ikke anvender samme procentsats. Rapporten udgivet af FRC “Audit Quality Thematic Review - Materiality” har lavet en analyse af de 8 største revisionsvirksomheders anvendelse af procentsats for regnskabet som helhed. Tages der her udgangspunkt i resultat før skat, viser analysen, at 3 af de 8 revisionsvirksomheder maksimalt anvender 5% af resultat før skat, mens 4 ud af 8 virksomheder kan anvende helt op til 10% af resultat før skat.⁹⁴ Der er altså mulighed for at have et dobbelt så stort væsentlighedsniveau ved at anvende nogle bestemte revisionsfirmaer frem for andre. Udover at skabe forvirring hos regnskabslæsere kan offentliggørelse af væsentlighedsniveau også med tiden skabe usund konkurrence revisionsvirksomhederne imellem. Dermed kan væsentlighedsniveauet blive et konkurrenceparameter.⁹⁵

Rikke Holmslykke Kristensen, statsautoriseret revisor hos Beierholm som ligeledes har skrevet en PhD afhandling omkring væsentlighedsbegrebet ved revision nævner i sin besvarelse af interviewundersøgelsen, at det på baggrund af erfaringerne fra UK kan ses, at benchmarket har ændret sig, således hovedparten af alle revisioner bliver revideret på baggrund af et væsentlighedsniveau fastsat på baggrund af resultat før skat (adjusted). Ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet kan graden af revisor professionelle vurdering i fastsættelsen af væsentlighedsniveauet gradvist blive mindre, da alle blot anvender resultat før skat (adjusted) for at undgå at der kan taget kritisk stilling til valget af benchmark. Dermed vil professionen over en årrække ændres fra en professions-tankegang indeholdende faglige vurderinger til en compliance-tankegang, hvor der blot vælges det benchmark der kan stilles mindst spørgsmål ved. Men det kan reelt set godt være, at selskabet og selskabets interessenter primært har fokus på nettoomsætningen og også måler internt med KPI'er på omsætningen.

⁹² Input fra respondent Jens Aaen i forbindelse med interviewundersøgelsen.

⁹³ Input fra respondent Kristian Højgaard Carlsen i forbindelse med interviewundersøgelsen.

⁹⁴ FRC, december 2017, “Audit Quality Thematic Review - Materiality” - side 15

⁹⁵ Input fra respondent Rikke Holmslykke Kristensen i forbindelse med interviewundersøgelsen.

På baggrund af ovenstående gennemgang og skitsering af fordele og ulemper er det forfatterne bag specialets holdning, at væsentlighedsniveauet ikke bør offentliggøres i danske årsrapporter. Dette begrundes i respondenternes svar på interviewundersøgelsen, erfaringerne fra UK og den viden der er opnået gennem den øvrige del af specialet.

Det vurderes dog, at væsentlighedsniveauet med fordel kan rapporteres gennem eksempelvis en revisionsprotokol til bestyrelsen. Således undgår man nogle af ovenstående ulemper og kan også drage fordel af nogle af ovenstående fordele ved at offentliggøre væsentlighedsniveauet. Det kunne eventuelt gøres til et krav, at revisor skal rapportere væsentlighedsniveau til bestyrelsen for alle selskaber i regnskabsklasse C og opefter. Det er allerede et krav for PIE-virksomheder. Hovedparten af alle selskaber i regnskabsklasse C har allerede en bestyrelse. Dernæst kan bestyrelsen eller den daglige ledelse selv vurdere, om de vil videregive selskabets væsentlighedsniveau til selskabets interessenter. Blandt andet svarer begge respondenter i gruppe 2-2 (kreditgivere), at de synes, at væsentlighedsniveauet skal offentliggøres, hvilket alt andet lige må betyde, at kreditgivere har en interesse i at få væsentlighedsniveauet oplyst.

5.2 Manglende gennemsigthed i revisors revision af skønsposter

På baggrund af respondenternes svar på interviewundersøgelsen og den efterfølgende analyse ses det tydeligt, at skønsposter er et komplekst område, hvor det kan være svært for regnskabsbrugere at forholde sig dels til skønnet, grundet manglende oplysninger i regnskab og dels til revisors arbejde ved det pågældende skøn.

For at øge gennemsigtheden i revisors revision af skønsposter og anvendelse af væsentlighedsniveau herpå er der udarbejdet to løsningsforslag. Løsningsforslagene vil blive gennemgået i det følgende.

5.2.1 Implementering af IFRS-krav til præsentation

Første løsningsforslag til at øge gennemsigtheden i revisors arbejde er, specificere årsregnskabsloven, således der kræves flere tekstbeskrivelser af de foretagne overvejelser i forbindelse med vurderingen af regnskabsmæssige skøn. Regnskabsmæssige skøn er kun ganske kort beskrevet i årsregnskabsloven, hvor der i årsregnskabslovens § 13 nr. 5 står følgende: *“Indregning og måling skal ske på et forsigtigt grundlag, herunder skal regnskabsmæssige skøn være underbyggede og neutrale.”*

Der står i årsregnskabsloven, at skøn skal være underbyggede. Dette er en forholdsvis svag og ukonkret formulering. Derfor nævner flere af respondenterne også, at årsregnskabsloven skal tilpasses IFRS på dette område, da påstanden fra respondenterne er, at skøn i IFRS-regnskaber ofte er mere underbygget. I IFRS-regnskaber er der blandt andet krav om at eksempelvis nedskrivning til tab på debitorer præsenteres i en note. Ligeledes skal debitorerne præsenteres på baggrund af en aldersfordeling over forfald. Efter årsregnskabsloven er der end ikke krav om at de samlede debitorer eller nedskrivningen skal præsenteres i en noteoplysning. Ovenstående hænger godt sammen med det Director, Kristian Højgaard Carlsen, skriver i sin besvarelse af interviewundersøgelsen. Her skriver han følgende:

“ÅRL sætter ikke særlig store krav til dette (beskrivelse af skøn), og der er mange store skøn der ikke bliver ordentlig beskrevet. Varelagre, debitorer, igangværende arbejder mv., der er skønnet meget sjældent beskrevet, så en 3. mand ville kunne forstå de store skøn der er i regnskabet. Det er meget generelt, og der ønsker jeg, at man kiggede mere mod IFRS ift. at beskrive de skøn der er på posterne og samme note oplysninger”

Det er dog forfatterne til specialets holdning, at de skærpede IFRS-krav kun skal være gældende for virksomheder i regnskabsklasse C-stor. Det er vurderet, at flere af IFRS-kravene er så tidskrævende og komplekse, at mindre danske virksomheder hverken har personale eller registreringssystemer til at kunne efterleve alle IFRS-kravene. Det er dog vurderingen, at ved at lave flere af IFRS-kravene lovpligtige for danske virksomheder i regnskabsklasse C-stor, så får regnskabslæser langt flere oplysninger, som dermed er med til at øge gennemsigtigheden i revisors arbejde.

5.2.2 Key Audit Matters

Et andet tiltag der kan tages for at øge gennemsigtigheden i revisors arbejde, herunder særligt i forbindelse med skønsposter er, at der kan indføres lovkrav om Key Audit Matters (KAM) for øvrige regnskabsklasser end regnskabsklasse D. Revisor skal i sin revisionspåtegning af regnskabsklasse D virksomheder oplyse om Key Audit Matters. Oplysninger om Key Audit Matters blev et krav for regnskaber der afsluttes 15. december 2016 eller senere⁹⁶. ISA 701 er ikke en opdateret version af en tidligere ISA standard, hvorfor “Centrale forhold ved revisionen” er et nyt krav til revisionspåtegningen, som er påkrævet i påtegninger for PIE-virksomheder. Formålet med denne standard er i ISA 701 pkt. 2 beskrevet som følgende: *“Formålet med at kommunikere centrale forhold ved revisionen er at øge kommunikationsværdien af revisors erklæring ved at skabe større gennemsigtighed af den udførte revision.”*

Revisors rapportering af KAM i revisionspåtegningen har dermed til formål at give regnskabsbruger yderligere information om forhold, der efter revisors faglige vurdering anses for mest betydningsfulde. Dette kan enten være forhold eller regnskabsposter med store beløb eller regnskabsposter med høj grad af kompleksitet eller store skøn involveret.

Der står altså direkte af ISA 701 at KAM i revisionspåtegningen skal bidrage med *at skabe større gennemsigtighed af den udførte revision*, hvilket rammer direkte ned i nærværende speciales problemformulering om at skabe øget gennemsigtighed i revisors arbejde under hensyntagen til revisors anvendelse af væsentlighedsniveau.

At udvide kravet om KAM i revisionspåtegningen til eksempelvis også at gælde virksomheder i regnskabsklasse C er en forholdsvis lille byrde at tillægge både virksomheden, men også revisor. Hvis forholdet samtidig kan have en positiv effekt på regnskabsbrugers forståelse for revisors arbejde og dermed gennemsigtigheden heraf, så vurderes det, at dette er et forhold der med fordel kan implementeres.

⁹⁶ ISA 701 Kommunikation af centrale forhold ved revisionen i den uafhængige revisors erklæring, pkt. 6

Kapitel 6 Konklusion

Ledelsen har ansvaret for årsrapporten. Årsrapporten skal opstilles efter relevant begrebsramme, som for danske selskaber er årsregnskabsloven. Dog kan International Financial Reporting Standards (IFRS) frivilligt tilvælges. Er selskabet en regnskabsklasse D skal IFRS anvendes, dog med et par enkelte undtagelser.

Et af de mere komplekse områder i regnskabet er regnskabsmæssige skøn. Det er ledelsen der udøver de regnskabsmæssige skøn. Et regnskabsmæssigt skøn indeholder naturligt ofte en grad af subjektivitet, og er efter ledelsens vurdering det mest sandsynlige økonomiske forløb eller udfald af fremtidige begivenheder eller forhold. Regnskabsmæssige skøn kan eksempelvis være hensættelse til tab på debitorer, dagsværdi på investeringsejendomme eller indregning og måling af udskudt skatteaktiv.

Når ledelsen har den regnskabsmæssige del på plads med bogføring og afstemninger er det revisors rolle at revidere de data modtaget af virksomheden. Revision af regnskabsmæssige skøn er typisk behæftet med større risiko end andre poster i regnskabet, idet der ikke kan sættes to streger under et facit. Ofte kan mindre ændringer i forudsætningerne have en væsentlig påvirkning på udfaldet af skønnet. Dette kunne eksempelvis være i en nedskrivningstest.

Når revisor planlægger og udfører en revision, skal revisor altid have revisionsrisikomodellen for øje. Revisionsrisikomodellen bygger på, at revisionsrisikoen består af den iboende risiko ganget med kontrolrisikoen ganget med opdagelsesrisikoen. Den iboende risiko er risikoen for at der opstår væsentlige fejl i årsregnskabet. Den iboende risiko er ofte højere ved regnskabsmæssige skøn.

Revisor udtrykker i sin konklusion i revisionspåtegningen om revisor er enig i at årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med den begrebsramme der er anvendt, samt om selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling giver et retvisende billede. Revisor skal dog udføre opgaven efter god revisorskik jf. RL § 16. Det er dog vigtigt at pointere, at revisor afgiver en erklæring med høj grad af sikkerhed og altså ikke fuld sikkerhed. Der er altså efter endt revision fortsat en risiko for både tilsigtede og utilsigtede fejl, selvom revisor har afgivet en blank revisionspåtegning. Dette skyldes, at revisor ikke reviderer ned til sidste krone, men i stedet anvender et væsentlighedsniveauet.

Væsentlighedsniveauet fastsættes på baggrund af revisors professionelle vurdering. Dog har revisor nogle faste procentsatser ud fra et valgt benchmark, som revisor kan arbejde ud fra. Et benchmark kunne eksempelvis være resultat før skat eller omsætningen. Det valgte benchmark afhænger af hvad den pågældende virksomhed fokuserer på, altså eksempelvis profitoptimering eller vækst i omsætningen. Når revisor fastsætter væsentlighedsniveauet, skal der altså både tages højde for kvalitative og kvantitative forhold. Helt konkret fastsætter revisor et væsentlighedsniveau for regnskabet som helhed, væsentlighed ved udførsel og et niveau for klart ubetydelige fejl. Derudover kan revisor fastsætte et væsentlighedsniveau for særlige transaktioner og poster.

Der er i oktober 2018 kommet en revideret udgave af ISA 540, som har været gældende for regnskaber med start d. 15. december 2019 og senere. Opdateringen stiller større krav til re-

visors risikovurdering, beskrivelse og dokumentation af de anvendte metoder og forudsætninger for de af ledelsen foretagne skøn og vurderinger. Ligeledes er der forøget krav til revisors anvendelse af professionel skepsis.

Revisor foretager gennem revisionen og efter endt revision løbende rapportering. Rapporteringens mængde og detaljegrad afhænger af, hvem der rapporteres til. Den daglige ledelse vil naturligt blive inddraget i flere hverdagsproblemstillinger end bestyrelsen. Revisor rapporterer til offentligheden gennem sin revisionspåtegning, hvori kun væsentlige forhold vil blive rapporteret.

Forventningskløften mellem offentlighedens forventning til revisors arbejde og revisors faktiske arbejde er en udfordring, herunder også vedrørende væsentlighedsniveauet, hvor regnskabsbrugeren ofte vil nå frem til et lavere væsentlighedsniveau end revisor. I et forsøg på at skabe mere gennemsigtighed i revisors arbejde har man i UK valgt at offentliggøre væsentlighedsniveauet i årsrapporter for virksomheder der er noteret på London Stock Exchange. I et forsøg på at opnå en dybere og mere nuanceret viden omkring problematikken omkring forventningskløften og gennemsigtigheden i revisors arbejde er 5 statsautoriserede revisorer og 5 erfarne regnskabsbrugere forespurgt ind til deres holdninger i en interviewundersøgelse. De 10 respondenter skitserer tydeligt særligt to problemstillinger. Nemlig (1) at regnskabslæsere ikke ved, hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau og at regnskabsbrugere ofte vil fastsætte et lavere væsentlighedsniveau. Og (2) at der ikke er nok forståelse for og gennemsigtighed med revisors arbejde, herunder særligt i relation til skønsposter.

Der er i specialet vurderet og diskuteret mulige løsningsforslag til de to ovenfor nævnte problemstillinger. Offentliggørelse af væsentlighedsniveauet i revisionspåtegningen vil forventeligt mindske forventningskløften og øge gennemsigtigheden til revisors arbejde, men har også en række ulemper. Offentliggørelse af væsentlighedsniveauet vil uden tvivl stille større krav til revisor og revisionsbranchen som helhed, da regnskabsbrugere da i endnu højere grad kan udfordre revisors arbejde. Der kan ses en udfordring i om eksempelvis pressen kan forstå, at alle fejl under eksempelvis 30 mio. kr. ikke vil blive rettet og at der så stadig kan være en blank påtegning. En øget besvigelserisiko er ligeledes en udfordring, som revisor skal være opmærksom på, hvis væsentlighedsniveauet offentliggøres, da ledelsen så kan spekulere i fejl under væsentlighedsniveauet. Offentliggørelse af væsentlighedsniveauet kan på sigt ændre revisors fastsættelse af væsentlighedsniveauet fra en professions-tankegang indeholdende faglige vurderinger til en compliance-tankegang, hvor revisor blot vælger resultat før skat, idet det er det benchmark der kan stilles færrest spørgsmålstejn ved. Forfatterne af specialet vurderer, at offentliggørelse af væsentlighedsniveauet er et kvalificeret bud til at løse gennemsigtighed-problematikken øge forståelsen for revisors fastsættelse af væsentlighedsniveauet, men at ulemperne og risikoen herved er større end fordelen.

Til at øge gennemsigtigheden i revisors arbejde, herunder særligt i relation til skønsposter er to mulige løsningsforslag diskuteret og vurderet. At implementere nogle af IFRS-kravene til eksempelvis note præsentation vil utvivlsomt give regnskabslæser bedre indblik og forståelse i revisors arbejde, da IFRS-regnskaber ofte er mere specificeret end regnskaber aflagt efter årsregnskabsloven. Flere respondenter i spørgeskemaundersøgelsen peger endvidere på, at dette kunne være en løsning. Denne løsning vil dog være tidskrævende og kræver ressourcer og registreringssystemer, som ikke er til stede i alle, særligt mindre, virksomheder. Hvis denne løsning skal implementeres, er det derfor forfatterne bag specialets holdning, at kravet

kun indføres for regnskabsklasse C-stor. Regnskabsklasse D aflægger allerede regnskab efter IFRS.

En anden og mindre ressourcekrævende løsning kunne være at udbrede kravet om key audit matters til eksempelvis også at gælde regnskabsklasse C. Dette vil være en forholdsvis lille byrde at tillægge både virksomheden og revisor. Hvis key audit matters samtidig kan have en positiv effekt på regnskabsbrugers forståelse for revisors arbejde og dermed gennemsigtigheden heraf, så vurderes det, at dette er et forhold der med fordel kan implementeres.

Kapitel 7 Perspektivering

Denne afhandling har afdækket en række problemstillinger omkring gennemsigtigheden af revisors arbejde med særligt fokus på regnskabsmæssige skøn. På baggrund af analysen og interviewene er der kommet mange nuancerede svar, som åbner op for flere problemstillinger, som kunne være oplagte at undersøge.

Et af svarene fra Peter Thor Kellmer lød, at han mener, at årsregnskabslovens beskrivelse af kravene til oplysninger omkring usikkerhed ved indregning og måling, herunder særligt for regnskabsmæssige skøn er tilstrækkeligt, men at virksomhederne ikke lever op til deres forpligtelser om at oplyse disse usikkerheder. Med dette udsagn vurderes det interessant at undersøge om virksomhederne faktisk har tilstrækkelige oplysninger omkring sine regnskabsmæssige skøn i forhold til at opfylde ÅRL §11 stk. 2, som siger at:

“Hvis anvendelsen af bestemmelserne i denne lov ikke er tilstrækkelig til at give et retvisende billede som nævnt i stk. 1, skal der gives yderligere oplysninger i årsregnskabet, henholdsvis koncernregnskabet.”

Udover ledelsens forpligtelse til at oplyse omkring disse yderligere oplysninger i regnskabet, kan det undersøges om hvorvidt revisor opfylder sine forpligtelser, når denne oplysning mangler og vurderes at være væsentlig for regnskabsbruger, og revisor samtidig giver en blank revisionspåtegning. Undersøgelsen kunne laves ved at spørge revisorer og regnskabsbrugere mere dybdegående ind til, hvad de mener er væsentlige oplysninger omkring de indregnede regnskabsmæssige skøn. Dette kunne eksempelvis være at spørge regnskabsbrugere omkring deres ønsker til oplysninger omkring nedskrivninger på varedebitorer, varelagre mv. eller de centrale forudsætninger der anvendes til en nedskrivningstest.

Flere af revisorerne mente, at der med fordel kunne skrives yderligere oplysninger omkring de regnskabsmæssige skøn, men alligevel ses det ofte, at der ikke er yderligere oplysninger i regnskaberne end en nettoværdi af regnskabsposten. Her kunne det være interessant at høre om revisorerne vurderer, at der bliver taget tilstrækkeligt med forbehold i situationer hvor ledelsen ikke ønsker at oplyse yderligere oplysninger, men hvor revisor mener dette er væsentligt og bør medtages for opfylde ÅRL §11 stk. 2.

Med de skærpede krav til revisors arbejde med ISA 540R er der kommet øget fokus på revisors revision af regnskabsmæssige skøn, men det vurderes stadig, at der mangler noget gennemsigtighed i forhold til hvilke forudsætninger, det er revisor revidere. Eksempelvis kan revisor udfordre ledelsens nedskrivningstest på et anlægsaktiv, hvor ledelsen anvender eksempelvis 10% i afkastkrav, som revisor vurderes at være retvisende. Hvis der i regnskabet ikke fremgår disse forudsætninger for nedskrivningstesten, har regnskabsbruger ingen viden omkring hvilke forudsætninger der anvendes, og derfor har regnskabsbruger ikke mulighed for at lave sin egen vurdering af nedskrivningen, hvis regnskabsbruger vil bruge et andet afkastkrav.

Det er naturligvis svært at se ud fra et regnskab, om en oplysning mangler, men en indikator på manglende oplysninger omkring usikkerhed kunne være, at der i efterfølgende regnskabsår blev foretaget en ekstraordinær stor nedskrivning på eksempelvis anlægsaktiver, tilgodehavender, varelager mv., eller en pludselig konkurs umiddelbart efter regnskabsaflæg-

gelsen. Eksemplerne er naturligvis ikke ensbetydende med, at der har været manglende oplysninger, da forholdet kan være opstået i regnskabsåret, men skal blot ses som mulig indikator.

Det vurderes at, en større gennemsigtighed i de indregnede regnskabsmæssige skøn, vil give regnskabsbrugerne en bedre mulighed at for at træffe økonomiske beslutninger. Et større fokus herpå fra regnskabsbrugernes side vurderes, at ville få flere virksomheder til at beskrives dette i sin årsrapport.

En anden problemstilling der kan undersøges, er en eventuel opdatering af ISA 320. ISA 320 regulere hvordan revisor skal fastsætte sit væsentlighedsniveau, og beskriver hvilke benchmarks revisor kan bruge i forbindelse med fastsættelsen af væsentlighedsniveauet. ISA 320 kommer ikke med nogle specielle krav til hvilke procentsatser der skal bruges, men nævner alligevel 5% af resultat før skat og 1% af omsætningen som eksempel på hvad revisor kan anvende som væsentlighedsniveau.

I interviewene bekræfter alle revisorerne, at de ofte anvender resultat før skat og et spænd mellem 5-10% heraf, og det kan derfor vurderes om ISA 320 bør ændres således, at det var et krav at revisor anvendte et af de givne benchmarks og indenfor et givent interval. Det vil i den forbindelse stadig være revisors faglige vurdering at vælge, hvilket benchmark og hvilken procentsats revisor mener er relevant for virksomheden, men på denne måde kan regnskabsbrugerne nemmere vurdere, i hvilket niveau væsentlighedsniveauet ligger i. Det kræver naturligvis, at regnskabsbrugerne kender til disse benchmarks og procentsatser, men vurderes, alt andet lige, at skabe en større gennemsigtighed i revisors væsentlighedsniveau og dermed revisors arbejde.

Kapitel 8 Litteraturliste

Bøger:

- Aasmund Eilifsen, Messier, Glover, & Prawitt - "Auditing & Assurance Services", 2014
- Birgit Jordansen & Per Darmer, "Paradigmer i praksis" 2. udgave, 2020
- Breda Porter, "Principles of external Auditing", 1993
- Jens O. Elling, "Finansiell rapportering - teori og rapportering", 4. udgave, 2017
- Kim Füchsel, Peter Gath, Lars Bo Langsted, Peter Krogh Olsen og Jens Skovby - "Revisor - regulering og rapportering", 4. udgave, 2017
- Kjeld Chr. Bøg & Lars Kiertzner - "Professionsetik for revisorer", 1. udgave, 2007
- Mogens Christensen m.fl., "Revision – koncept & teori", 2. udgave, 2001
- René Nesgaard Nielsen, "Videnskabsteori og projektarbejde for erhvervsøkonomer", 1. udgave, 2018
- Svend Brinkmann, Steinar Kvale, "Interview", 3. udgave, 2015

Artikler og rapporter:

- Bent Warming-Rasmussen - "Tillidsforholdet og forventningskløften mellem brugeren af revisionsydelsen og den statsautoriserede revisor", 1990
- DeZoort et al., "A Comparative Analysis of Investor and Auditor Materiality Judgments", 2019
- Eilifsen, A., & Messier, W. F. "Materiality Guidance of the Major Public Accounting Firms", 2015
- FRC, "Audit Quality Thematic Review - Materiality", december 2017
- Iskandar & Iselin, "A review of materiality research", 1999
- Lakis & Masiulevičius, "ACCEPTABLE AUDIT MATERIALITY FOR USERS OF FINANCIAL STATEMENTS", 2017
- Peter Grath, Anders Stig Lauritsen, Revision og regnskabsvæsen, "Væsentlighed og fejlinformation", 2.2010.10, 2010

Love og bestemmelser

- Bekendtgørelse om godkende revisorers erklæringer (erklæringsbekendtgørelsen)
- Revisorloven
- Årsregnskabsloven

Revisionsstandarder

- ISA 200, Overall Objectives of the Independent Auditor and the Conduct of an Audit in Accordance with International Standards on Auditing
- ISA 260, Communication with Those Charged with Governance
- ISA 265, Communicating Deficiencies in Internal Control to Those Charged with Governance and Management
- ISA 320, Materiality in Planning and Performing an Audit
- ISA 450, Evaluation of Misstatements Identified during the Audit
- ISA 540(R), Auditing Accounting Estimates, Including Fair Value Accounting Estimates, and Related Disclosures
- ISA 570, Going Concern
- ISA 700, Forming an Opinion and Reporting on Financial Statements
- ISA 700, (UK and Ireland) The independent auditor's report on financial statements
- ISA 701, Communicating Key Audit Matters
- ISA 705, Modifications to the Opinion in the Independent Auditor's Report
- ISA 706, Emphasis of Matter Paragraphs and Other Matter Paragraphs in the Independent Auditor's Report

Regnskabsstandarder og vejledninger

- FSR's Regnskabsvejledning for klasse B- og C-virksomheder
- IAS 1, Presentation of Financial Statements
- IAS 12, Income taxes
- IAS 40, Investment Property
- IFRS

Websites

- BDO, 2017, https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/depechen/depechen-artikler-2017/regnskabsmaessig-behandling-af-et-udskudt-skatteaktiv?fbclid=IwARoZnT1w2ALAcQfsgz9tLp03F-MyO2jntILUG5sB-3VqX8bD_rHTuk2_bzo
- BDO, 2020, https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/depechen/depechen-artikler-2020/vaerdiansaettelse-af-investeringsejendomme-til-dagsvaerdi?fbclid=IwARoQ9oIDbtVI-Og9ZRB8PI5jqtQ67oTjs_VDQ-hZ7o5mR-nrqF61B-i-vkY
- Financial Reporting Council, 2013, <https://www.frc.org.uk/news/june-2013/frc-is-sues-revised-auditing-standard-making-audit>
- Financial Reporting Council, <https://www.frc.org.uk/directors/corporate-governance-and-stewardship/uk-corporate-governance-code>

- FSR, 2020, <https://www.fsr.dk/nr-12-ajourfoert-isa-540-oeger-kravene-til-revisor-og-regnskabsaflaegger>
- FSR, 2019, <https://www.fsr.dk/opdaterede-standarder-ny-teknologi-og-oplysning-kan-formindske-forventningskloften>
- IFRS, 2018, <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2018/10/iasb-clarifies-its-definition-of-material/>
- <https://www.karnovgroup.dk/>
- Ordnet, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=v%C3%A6sentlig>
- PwC, <https://www.pwc.dk/da/services/revision/udvidet-gennemgang.html>
- RSM, 2019, <https://www.rsm.global/denmark/da/news/naar-revisorer-kommunikerer>

Kapitel 9 Bilagsoversigt

Bilag 1

Navn:	Henrik Trangeled Kristensen
Selskab:	PwC
Titel / Rolle:	Partner, statsautoriseret revisor
Antal års erfaring:	29
Primære arbejdsopgaver:	Revision af børsnoterede samt store ikke-børsnoterede virksomheder, sidder derudover i PwC's faglige afdeling/konsultations gruppe.
Begrundelse for valg af respondent:	Henrik er partner i den internationale revisionsvirksomhed PwC. Henrik har i kraft af sine mange års erfaring og sin titel et stort kendskab til både PwC's og egne holdninger. Henrik sidder endvidere i PwC's konsultationsgruppe.

Morten Buus Pedersen

Fra: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
Sendt: 6. december 2021 16:23
Til: Henrik Trangeled Kristensen (DK)
Cc: Morten Buus Pedersen
Emne: Interview/spørgeundersøgelse
Vedhæftede filer: Spørgsmål til respondenter - Henrik.docx

Hej Henrik

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os.

Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021 (hvis muligt).

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Med venlig hilsen / Best regards

Mikkel Glenn Lauritsen
PwC | Manager
D: +45 9635 4022 | M: +45 3141 4599
Email: mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com | www.pwc.dk
Skelagervej 1A, DK-9000 Aalborg

PwC - Revision. Skat. Rådgivning.

Re: Interview/spørgeundersøgelse

Henrik Trangeled Kristensen (DK) <henrik.trangeled.kristensen@pwc.com>

Til Mikkel Glenn Lauritsen (DK)

Cc Morten Buus Pedersen

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Udløber Aldrig

Du videresendte denne meddelelse den 13-12-2021 20:32.

Hvis der er problemer med visningen af meddelelsen, kan du klikke her for at få vist den i en webbrowser.

Svar Svar til alle Videresend

ma 13-12-2021 19:08

Hej Mikkel

Hermed mine svar.

Spørgsmål til respondenter - Henrik.docx

Jeg tror at I ville have fået noget flere oplysninger hvis vi har afholdt et interview, men mangler I noget i mine svar så må I endelig sige til.

Held og lykke med specialet.

Mvh
Henrik

Henrik Trangeled Kristensen
PwC | Partner
Assurance
M: +45 2346 8352
Email: henrik.trangeled.kristensen@pwc.com | www.pwc.dk
Nobelparken, Jens Chr. Skous Vej 1, DK-8000 Aarhus C.

Spørgsmål til revisorer (Gruppe 1)

1. Hvordan er jeres typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveau. Hvilket benchmark mv. anvender I typisk?

Svar fra respondent: Vi anvender et benchmark. For profit orienterede virksomheder er det som udgangspunkt baseret på resultat før skat. Vi kan dog ud fra en professionel vurdering afvige herfra og så bruge et andet resultatmål eller evt. omsætningen. Der findes også benchmark for ikke-profit orienterede virksomheder som så typisk er baseret på aktivsum eller egenkapital.

2. Har du været med til at inddrage regnskabsbrugeren (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveau. Hvis ja, hvad har du gjort dig af gode og dårlige erfaringer hermed? Hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej det er meget sjældent det sker idet det er os som revisorer der skal fastsætte væsentlighedsniveauet.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej - væsentlighedsniveauet fastsættes til brug for revisionen og en yderligere uddybning i vores revisionspåtegning mener jeg ikke vil være med til at gøre forventningsgab mindre.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England (svares med Ja / Nej / Ved ikke). Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej - jeg tror ikke at offentliggørelse af væsentlighedsniveauet til give en bedre forståelse for revisors arbejde og dermed heller ikke være med til at reducere det forventningsgab der måtte være. Jeg tror der skal meget forklaring til for at brugerne af regnskabet kan forstå hvordan væsentlighedsniveauet har indvirkning på revisionen.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Hvis man aflægger et IFRS regnskab er der flere oplysninger om regnskabsmæssige skøn, mens det godt kunne være flere oplysninger i et ÅRL regnskab.

6. Mener du, at revisor i forbindelse med revision af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Mener du revisor overreviderer eller ikke gør tilstrækkeligt?

Svar fra respondent: I forbindelse med implementering af ISA 540(R) er der helt sikkert komme mere fokus på revision af regnskabsmæssige skøn og efter denne implementering mener jeg, at arbejdet ligger på det korrekte niveau.

7. Mener du, at som lovgivningen er i dag, at I som revisorer, afgiver tilstrækkelig med rapportering til ledelsen og selskabets interessenter (bl.a. gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters)? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Ja - jeg synes rapporteringen er på det rette niveau.

Bilag 2

Navn:	Peter Thor Kellmer
Selskab:	Beierholm
Titel / Rolle:	Partner, statsautoriseret revisor
Antal års erfaring:	25
Primære arbejdsopgaver:	Revision af små- og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder.
Begrundelse for valg af respondent:	Peter er kapitalpartener i revisionsvirksomheden Beierholm, som primært har små og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder. Derudover har Peter erfaring fra sin tid i KPMG og PwC. Udover sin erhvervserfaring er Peter underviser på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg universitet samt underviser hos FSR på revisoruddannelsen samt eksaminator ved revisoreksamen.

Fra: Morten Buus Pedersen <mbp@beierholm.dk>
Sendt: 7. december 2021 09:14
Til: Peter Thor Kellmer <ptk@beierholm.dk>
Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
Emne: Interview/spørgeundersøgelse

Hej Peter

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os. Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde og godkende præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Venlig hilsen

Morten Buus Pedersen
Direkte tel.: 96 34 79 39 | mbp@beierholm.dk

Mikkel Glenn Lauritsen
Direkte tel.: 96 35 40 22 | mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com

Spørgsmål Peter Thor Kellmer

Peter Thor Kellmer
Til Morten Buus Pedersen

← Svar ← Svar til alle → Videre send ...

ma 13-12-2021 15:36

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Udløber Aldrig

📌 Du videresendte denne meddelelse den 13-12-2021 15:38.

Hej Morten

Her er mine svar

/Peter

Spørgsmål til revisorer (Gruppe 1)

1. Hvordan er jeres typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveau. Hvilket benchmark mv. anvender I typisk?

Svar fra respondent:

Væsentlighedsniveau fastsættes ved brug af caseview-dokument, der er udarbejdet til intern brug i Beierholm. Væsentlighed fastsættes primært ved, at regnskabstallene indlæses i caseware, og disse regnskabstal overføres automatisk til en beregningsmodel i caseview. Revisor vælger herefter et benchmark, typisk resultat før skat, men også andre benchmark som omsætning, aktiver i alt og egenkapital kan anvendes. Vores model tillader i udgangspunktet kun brug af ét benchmark. Beregning af væsentlighed for regnskabet som helhed fastsættes ved at gange benchmark med anbefalede procenter.

Aktivmasse, 1-2%

Omsætning, 0,5 til 1%

Resultat før skat, 5-10%

Egenkapital, 1-2%

Baseret på beregningen fastlægger revisor et entydigt niveau for væsentlighed, der skal ligge indenfor intervallet af det valgte benchmark.

Fastlæggelse af væsentlighed under udførelse sker ved reduktion af væsentlighedsniveauet for regnskab som helhed med en procent – typisk i intervallet 50-75% af beløbet for væsentlighedsniveau for regnskabet som helhed

Fastlæggelse af bagatelgrænse fastlægges mellem 2-5% af væsentlighed for regnskabet som helhed.

Revisor skal anføres verbale argumenter for de valgte niveauer af væsentlighedsbeløb.

2. Har du været med til at inddrage regnskabsbrugeren (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveau. Hvis ja, hvad har du gjort dig af gode og dårlige erfaringer hermed? Hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Jeg har aldrig inddraget regnskabsbrugeren i valg af væsentlighedsniveau.

Fastlæggelse af væsentlighedsniveau fastlægges af revisor, og efter min vurdering skal der tages højde for, hvem der er regnskabsbruger og interessant, men jeg skal ikke drøfte niveauet af væsentlighed med ledelsen.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Det er svært at svare på, hvad I mener med "gennemsigtighed", herunder om det skal fremgå af påtegningen, eller af protokollen (hvis den laves), eller at det skal kommunikeres til ledelsen i anden form en protokollen.

Risikoen ved at offentliggøre den kan være,

- at regnskabsudarbejder kan manipulere med regnskaber til beløb under væsentlighedsbeløbet
- at udøver er med til at påvirke fastlæggelse af væsentlighedsniveauer
- at fastlæggelse af beløb kan anvendes mod revisor i sager, hvor der er mangelfuld information

Fordelene kan være

- at der er et højere informationsniveau og kommunikation mellem regnskabsudarbejder og revisor
- at interessenter kan danne egen mening om fastlæggelse af niveau
- at omverden i højere grad forstår, at revisor ikke finder alle fejl i et regnskab

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England (svares med Ja / Nej / Ved ikke). Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Jeg kender ikke til, hvordan det sker i England og til hvem det kommunikeres.

Umiddelbart ser jeg ingen grund til at væsentlighedsniveauet skal offentliggøres til omverden. Det kan overvejes om det skal kommunikeres til ledelsen i revisionsprotokollen. Derved skabes en bedre dialog med ledelsen og en mere tydelig forventningsafstemning om, hvilke fejl der rettes, og hvilke fejl der har betydning for eventuelle forbehold i revisionspåtegningen.

Men I udgangspunktet ser jeg ikke den store grund til at væsentlighedsniveauet skal offentliggøres.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent:

Årsregnskabsloven indeholder tilstrækkelige regler for, at en virksomhed skal redegøre for regnskabsmæssige skøn.

Jeg tror mere problemet er, at virksomheden ikke lever op til deres forepligelse ifølge årsregnskabsloven til at oplyse om disse usikkerhed og skøn, da den vurdering sker ud fra en konkret vurdering, og dermed ofte udelades i hvert fald i selskaber i regnskabsklasse B. Dernæst bør revisor i højere grad anføre at usikkerheden omkring disse skøn medtages og ikke mindst oplysninger, så en regnskabsbruger selv kan vurdere en effekt eller manglende effekt af det udøvede skøn.

6. Mener du, at revisor i forbindelse med revision af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Mener du revisor overrevider eller ikke gør tilstrækkeligt?

Svar fra respondent:

Jeg tror, at med ændringen til ISA 540R er der sket en markant forbedring af de handlinger, som revisor foretager i forbindelse med revision af skøn, ligesom der er sat endnu mere fokus på, om det er revisor, der medvirker til beregningen eller om der indgår en ekspert i vurderingen.

Jeg tror, at det er område, kan ske forbedringer indenfor, men revisor mangler fortsat flere hjælpeværktøjer end f.eks. en nedskrivningstest eller en dagsværdiberegning. Nogle revisionsfirmaer er mere aktive i "lookback"-procedurer, som et dokumentationsværktøj og andre stiller større krav til virksomhederne om at etablere de procedurer, som er nødvendige for at udarbejde et mere kvalificeret skøn, f.eks. skøn på færdiggørelsesgrader, nedskrivning af debitorer o.lign.

7. Mener du, at som lovgivningen er i dag, at I som revisorer, afgiver tilstrækkelig med rapportering til ledelsen og selskabets interessenter (bl.a. gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters)? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent:

Set i et internationalt perspektiv kan det overvejes om det giver mening af udveksle væsentlighedsniveauet med ledelsen via et "brev til ledelsen" eller "protokol (som er/var en dansk model).

Jeg ser ingen grund til eller speciel værdi i, at revisors væsentlighedsniveau skal medtages i revisionspåtegningen.

En øget offentlighed vil medføre et automatisk pres på revisor omkring fastsættelse af et væsentlighedsniveau uagtet, at det er revisor som suverænt fastsætter niveauet.

Bilag 3

Navn:	Jens Aaen
Selskab:	Kvist og Jensen
Titel / Rolle:	Partner, statsautoriseret revisor
Antal års erfaring:	37
Primære arbejdsopgaver:	Revision af små- og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder.
Begrundelse for valg af respondent:	Jens er kapitalpartner i revisionsvirksomheden Kvist & Jensen, som primært har små og mellemstore virksomheder - typisk ejerledede virksomheder. Jens har desuden erfaring fra sin tid som kapitalpartner fra revisionsvirksomhederne EY og PwC.

Fra: Jens Aaen <ja@kvistjensen.dk>

Sendt: 6. december 2021 08:13

Til: Morten Buus Pedersen <mbp@beierholm.dk>

Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>

Emne: SV: Interview/spørgeundersøgelse

Hej Morten (og Mikkel)

Vedlagt sm aftalt. Håber det kan bruges og held og lykke med opgaven !

Med venlig hilsen

Jens Aaen

Statsautoriseret revisor, partner

Danalien 1, 1. sal | 9000 Aalborg
Telefon: 98 10 30 77 | Direkte: 42 14 81 84
ja@kvistjensen.dk | www.kvistjensen.dk

Interview/spørgeundersøgelse

Morten Buus Pedersen

Til ja@kvistjensen.dk

Cc Mikkel Glenn Lauritsen (DK)

Spørgsmål Jens Aaen.docx
21 KB

↩ Svar ↩ Svar til alle ➡ Videresend ...

to 02-12-2021 16:48

Hej Jens

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os. Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde og godkende præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Venlig hilsen

Morten Buus Pedersen

Direkte tel.: 96 34 79 39 | mbp@beierholm.dk

Mikkel Glenn Lauritsen

Direkte tel.: 96 35 40 22 | mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com

Spørgsmål til revisorer (Gruppe 1)

1. Hvordan er jeres typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveau. Hvilket benchmark mv. anvender I typisk?

Svar fra respondent:

Væsentlighedsniveau fastsættes i forbindelse med planlægning af den enkelte revision. Planlægningen foretages i Caseware som er vores revisionsværktøj. På den typiske kunde anvendes ofte et niveau på mellem 5 – 10 % af resultat før skat. Der er dog flere situationer hvor dette kan afvige, f.eks holdingselskaber, selskaber med resultat omkring 0, selskaber med going concern problemer eller lignende.

2. Har du været med til at inddrage regnskabsbrugeren (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveau. Hvis ja, hvad har du gjort dig af gode og dårlige erfaringer hermed? Hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

I nogle situationer er ledelsen blevet informeret om størrelsen af vort væsentlighedsniveau, og dette har ikke i alle tilfælde været positivt. Det er nemlig ikke i alle tilfælde at ledelsen forstår at regnskabet kan indeholde fejl selvom det er revideret og der er en blank påtegning.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Der kan godt være behov for mere gennemsigtighed i anvendelse af væsentlighedsniveau. Som anført ovenfor er opfattelsen at når regnskabet har en blank påtegning så er der ingen fejl. Mange regnskabslæsere forstår ikke at der kan være mindre fejl der ikke er rettet i regnskabet.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England (svares med Ja / Nej / Ved ikke). Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Det mener jeg ikke, idet det jo er en subjektiv vurdering fra gang til gang om størrelse af dette. Der vil blive for stor diskussion af hvorfor der er fastsat til dit og ikke til dat

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent:

I de fleste tilfælde syntes jeg der er en fornuftig beskrivelse, men kan dog godt uddybes så regnskabslæser bedre forstår at der er skøn involveret

6. Mener du, at revisor i forbindelse med revision af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Mener du revisor overrevider eller ikke gør tilstrækkeligt?

Svar fra respondent:

I de fleste tilfælde mener jeg revisor foretager tilstrækkelige revisionshandlinger, men der er givet også flere situationer hvor der kan gøres noget mere. Jeg tror ikke der overrevideres på dette område.

7. Mener du, at som lovgivningen er i dag, at I som revisorer, afgiver tilstrækkelig med rapportering til ledelsen og selskabets interessenter (bl.a. gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters)? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent:

Umiddelbart ja. Der er dog stor forskel på den måde det håndteres på. I flere situationer kunne der måske godt uddybes noget skriftligt, men jeg er også rimelig sikker på at vi rapportere meget mere mundtligt på den type af virksomheder vi er revisorer for.

Bilag 4

Navn:	Kristian Højgaard Carlsen
Selskab:	PwC
Titel / Rolle:	Director, statsautoriseret revisor
Antal års erfaring:	12 år
Primære arbejdsopgaver:	Ledende revisor på en række større danske top1000 virksomheder
Arbejdshistorik og uddannelse:	Startede i traniee forløb efter end HA Almen med to ophold i udlandet. CMA, statsautoriseret revisor i 2018. Faglig trinansvarlig på Trin2 til statsautoriseret revisor. Eksaminator på Børsen til sidste eksamen.

Re: Interview / spørgeundersøgelse

 Kristian Højgaard Carlsen (DK) <kristian.hojgaard.carlsen@pwc.co>
Til Mikkel Glenn Lauritsen (DK)
Cc Morten Buus Pedersen

 Svar Svar til alle Videre send

to 16-12-2021 10:07

Opbevaringspolitik: Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Udløber Aldrig

 Spørgsmål til respondenter - Kristian H. C.docx
21 KB

Kære Begge

Jeg glemte jer :-)

Håber I kan bruge det til noget. Ret gerne stavfejl inden jeg bliver citeret :D

Ret hjertens gerne henvendelse, hvis noget skal uddybes - så I får det ønskede ud af min forklaring.

Håber I får skrevet en god opgave!

Med venlig hilsen / Best regards

Kristian Højgaard Carlsen
PwC | Director | State Authorised Public Accountant
D: +45 3945 3693 | M: +45 2151 6158
Email: kristian.hojgaard.carlsen@pwc.com | www.pwc.dk
Strandvejen 44, DK-2900 Hellerup

Interview / spørgeundersøgelse

 Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
Til Kristian Højgaard Carlsen (DK)
Cc Morten Buus Pedersen

 Svar Svar til alle Videre send

fr 10-12-2021 15:48

Opbevaringspolitik: Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Udløber Aldrig

 Spørgsmål til respondenter - Kristian H. C.docx
18 KB

Hej Kristian

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og derefter fremsende til os.

Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 14. december 2021 (hvis muligt).

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Med venlig hilsen / Best regards

Mikkel Glenn Lauritsen
PwC | Manager
D: +45 9635 4022 | M: +45 3141 4599
Email: mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com | www.pwc.dk

Spørgsmål til revisorer (Gruppe 1)

1. Hvordan er jeres typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveau. Hvilket benchmark mv. anvender I typisk?

Svar fra respondent:

Udgangspunktet er altid at vi i profitorienterede virksomheder først skelner til resultat før skat, og det er vores udgangspunkt. Der er dog ofte flere virksomheder en tendens til at omsætningen bliver det anvendte benchmark, da resultatet før skat endten er for volatilt, usikkert – eller svinger år fra år, så det bliver ustabil og ineffektivt i planlægningen af anvende dette.

2. Har du været med til at inddrage regnskabsbrugeren (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveau. Hvis ja, hvad har du gjort dig af gode og dårlige erfaringer hermed? Hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Jeg har aldrig været med til at bruge kreditgiver, men audit committee er ofte indblandet i vores større sager, da de skal godkende det anvendte væsentlighedsniveau. Dette præsenterer vi typisk i en revisionsplan som audit committee godkender, så det er en fast proces. Der er flere af vores store virksomheder der har et revisionsudvalg, hvor det er frivilligt – typisk er det CFO, bestyrelsesformanden og en regnskabskyndig fra bestyrelsen der sidder i denne – eller en fra ejerkredsen i fx kapitalfonden eller familien med regnskabserfaring.

Code: Beslutningstagerne i virksomhederne får en indsigt i revisionen, og de føler, at de bliver inddraget i processen. Det fungerer godt, så det heller ikke skal opstå diskussioner efterfølgende ift. eventuelle ukorrigerede fejl – eller andre forhold. Det fungerer godt som en forventningsafstemning med beslutningstagerne i virksomheder og giver transparans i processen.

Udfordringer: Ejerlederne bliver ofte præsenteret for vores væsentlighedsniveau i vores revisionsprotokoller, så de forstår, hvad der er væsentligt i en revision. Ofte bliver de meget overraskende over hvor store væsentlighedsniveauer vi anvender, da deres forventning typisk ville være en 1/10 af det vi præsenterer. Det er bestemt ikke alle der forstår, at man anvender et opnoteringsniveau, overordnet væsentlighedsniveau og ved udførelse. I bund og grund burde de primært forstå opnoteringsniveauet, da det egentlig ofte er det de forstår ift. ukorrigerede fejl. Flere ejerledere har nærmest en forventning om, at revisor vender "alle bilag" og afstemmer alle konti, særligt de ejerledere der er gået fra at have to-tre ansatte til 20 år efter at have 200 ansatte, så tænker flere af dem stadig, at revisor "fanger" alle fejl.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Ja, det synes jeg, at ledelsen og interne skulle have, men jeg ser en stor udfordring i hvis "pressen" eller bankerne skulle have den indsigt. Det ville kræve relativt megen træning af kreditrådgivere, hvis de skal forstå processen – eller en journalist fra ekstrabladet der opdagede, at revisor ikke retter fejl for under 30 mio. kroner. Det tror jeg kunne give udfordringer, men jeg synes, at alle bestyrelser og ejere af virksomheder skal have indsigt i væsentlighedsniveauet, da det giver en sund forståelse.

Hvis væsentlighedsniveauerne bliver offentlige, så ville det også skabe for meget postyr mellem revisionshusene, og det ville kunne blive et konkurrenceparameter, som jeg tror ville være usundt for branchen – særligt i SME markedet.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England (svares med Ja / Nej / Ved ikke). Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Ja, på de børsnoterede eller generelt EU PIE.

Nej, på de øvrige virksomheder – generelt ville jeg tro, at det ville kunne give for meget støj, men der må man trække fra erfaringer fra England. Jeg tror, at det ville kunne skabe en usikkerhed i vores SME marked, hvis det bliver misforstået.. Fx at en virksomhed har en mio. i overskud, og de har et væsentlighedsniveau på 5 mio. grundet høj omsætning, så kunne dette blive misforstået og skabe en unødvendig usikkerhed i markedet fra leverandører, hvis de ikke forstår princippet i væsentlighedsniveauerne.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent:

Nej, det er der ikke. ÅRL sætter ikke særlig store krav til dette, og der er mange store skøn der ikke bliver ordentlig beskrevet. Varelagre, debitorer, igangværende arbejder mv., der er skønne meget sjældent beskrevet, så en 3. mand ville kunne forstå de store skøn der er i regnskabet. Det er meget generelt, og der ønsker jeg, at man kiggede mere mod IFRS ift. at beskrive de skøn der er på posterne og samme note oplysninger – primært i danske store C virksomheder.

6. Mener du, at revisor i forbindelse med revision af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Mener du revisor overrevider eller ikke gør tilstrækkeligt?

Svar fra respondent:

Jeg tror, at flere af de store huse foretager tilstrækkelige handlinger, da vi er blevet skolet og reviderer forholdsmæssigt mere end de øvrige.

Personligt synes jeg, at det er i de regnskabsmæssige skøn at vores kræfter skal ligge – det er her vi skal forstå virksomheden, og det er typisk her de store værdier er der giver de store effekter i regnskaberne. I stedet bruges der uforholdsmæssigt meget tid på ligegyldigt compliance – der ikke skaber værdi for virksomhederne, og hele revisionen bliver fokuseret på compliance i stedet for at revidere fra toppen og bruge minimum 50 % af tiden på de regnskabsmæssige skøn, i stedet tror jeg det er 15% der bliver brugt og resten ender i compliance revision. Det synes jeg er ærgerligt, og vi overreviderer ligegyldige poster, mens der bliver brugt for lidt tid på, hvad der reelt set betyder noget. Det fornemmer jeg, at der sker i branchen, og flere mindre revisionshuse typisk overser de store skøn, men banken stemmer – dog var de igangværende arbejder ikke rigtig værdiansat.

Jeg synes, at det er rigtig ærgerligt, at branchen er på vej over mod mere og mere compliance, hvor der kommer et for stort fokus på rigtige antal stikprøver, dateringer, interne godkendelser, processer mv., og disse områder fylder utroligt meget, da de er faktabaserede, og kvalitetskontroller derfor kan slå ned på rigtig eller forkert, mens de har svært ved at adressere om de er enige eller uenige i det regnskabsmæssige skøn. Helt ærligt tror jeg, at banker, kreditgivere mv., er fløjtende ligeglade med om regnskabserklæringen er dateret en dag før regnskab eller om planlægningen bliver signet af dagen efter instruks blev udsendt til et datterselskab – de er vel kun interesseret i om regnskabet er rigtigt, og de regnskabsmæssige skøn fylder intet i deres kontroller. Jeg har overtaget flere virksomheder med igangværende arbejder, hvor der har været store væsentlige fejl i tidligere år – simpelthen fordi revisoren ikke har forstået det, men de har godt nok stemt en masse aconto fakturaer af til indbetalinger i banken.. Det synes jeg er rigtig ærgerligt, at vi får så mange nye ligegyldige krav der tager vores tid fra det der betyder noget.

7. Mener du, at som lovgivningen er i dag, at I som revisorer, afgiver tilstrækkelig med rapportering til ledelsen og selskabets interessenter (bl.a. gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters)? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent:

Ja, det synes jeg egentlig. Dog er der rigtig mange der ikke kan finde ud af at skrive en protokol, så de regnskabsmæssige skøn ikke er præsenteret eller beksrevet ordentligt til bestyrelsen. Det synes jeg helt klart skal forbedres hos mange revisionshuse. Det synes jeg er revisorspligt at oplyse om, hvis der er store skøn.

Bilag 5

Navn:	Rikke Holmslykke Kristensen
Selskab:	Beierholm
Titel / Rolle:	Statsautoriseret revisor
Antal års erfaring:	16
Primære arbejdsopgaver:	Revision, regnskabsmæssig assistance og rådgivning af små og mellemstore virksomheder.
Begrundelse for valg af respondent:	Rikke er statsautoriseret revisor hos revisionsvirksomheden Beierholm. Derudover har hun erfaring fra revisionsvirksomheden KPMG. Udover sin erhvervs erfaring har hun skrevet en PhD afhandling omkring væsentlighedsbegrebet ved revision samt været underviser hos Syddansk Universitet, hvor hun fortsat er ekstern lektor. .

Fra: Morten Buus Pedersen
Sendt: 2. december 2021 13:35
Til: rhk@beierholm.dk
Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
Emne: Interview/spørgeundersøgelse

Hej Rikke

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprojekt på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os. Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde og godkende præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprojektet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprojektet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Venlig hilsen

Morten Buus Pedersen
Direkte tel.: 96 34 79 39 | mbp@beierholm.dk

Mikkel Glenn Lauritsen
Direkte tel.: 96 35 40 22 | mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com

SV: Interview/spørgeundersøgelse

Rikke Holmslykke Kristensen

Til Morten Buus Pedersen

Cc Mikkel Glenn Lauritsen (DK)

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Spørgsmål Rikke Holmslykke Kristensen.docx
33 KB

↩ Svar ↩ Svar til alle ➡ Videresend ...

to 16-12-2021 07:40

Udløber Aldrig

Hej begge

Forst og fremmest skal jeg beklage min langsommelige tilbagemelding - i første omgang havde jeg glemt det og her i anden omgang gik der hjemmeskole i den... Men værsgo ☺ her er svarene. Jeg uddyber meget gerne mundtligt - især delen om væsentlighed, som I nok kan se interesserer mig mest.

Held og lykke med opgaven - og glædelig jul ☺

Mange hilsner
Rikke

Venlig hilsen

Rikke Holmslykke Kristensen
Statsaut. revisor

Direkte tel.: 76 34 26 08 | Mobil: 24 23 38 73 | rhk@beierholm.dk

Beierholm
Birkemose Allé 19 - 6000 Kolding | Tel.: 75 53 74 00
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab | CVR-nr. 32 89 54 68

BEIERHOLM
VI SKABER BALANCE

Spørgsmål til revisorer (Gruppe 1)

1. Hvordan er jeres typiske proces for fastsættelse af væsentlighedsniveau. Hvilket benchmark mv. anvender I typisk?

Svar fra respondent: Processen for fastlæggelse af væsentlighedsniveau minder meget om den proces der er beskrevet i lærebøgerne. Der vælges et benchmark (typisk resultat før skat, aktiver i alt, egenkapital eller omsætning) med udgangspunkt i regnskabsbrugernes fokusområde i regnskabet. På benchmarket ganges en procentsats (afhænger af om det er et netto eller brutto benchmark). Til slut bruger revisor sin professionelle vurdering til at fastlægge væsentlighedsniveauet. Det er ok, at vælge et niveau som ikke er indenfor det beregnede interval. Uanset hvilket niveau der vælges skal valget begrundes.

2. Har du været med til at inddrage regnskabsbrugeren (ledelsen, kreditgiver eller andre) i fastsættelsen af væsentlighedsniveau. Hvis ja, hvad har du gjort dig af gode og dårlige erfaringer hermed? Hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej. Det er et godt spørgsmål hvorfor. Svaret er nok primært, at det er der ikke tradition for. Det kunne dog være interessant at gøre det, da alle undersøgelser viser, at der er forskel mellem det niveau, der fastlægges af revisor, regnskabsudarbejder og regnskabsbrugeren. Argumentet for ikke at inddrage regnskabsbruger er typisk, at den "normale" regnskabsbruger har svært ved at forstå begrebet "væsentlighed".

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Både ja og nej. Lad os tage nej først, det er "den nemme". Argumentet for ikke at have gennemsigtighed er, som nævnt, en manglende tro på regnskabsbrugers evner til at forstå begrebet "væsentlighed". Man kan fx se det tilbage ved EU's grønbog efter finanskrisen, hvor et af forslagene er en offentliggørelse af væsentlighedsniveauet i revisors påtegning. Forslaget bliver dog fjernet med den nævnte begrundelse. Og der er ingen tvivl om, at det kan forvirre (mere om det under spm. 4).

Ja, fordi jeg tror, at vi undervurderer regnskabsbrugers evner. Måske vi bare skal være bedre til at forklare, hvad et væsentlighedsniveau er og hvad vi bruger det til. Bare at sige et tal kan måske ikke skabe gennemsigtighed, men en forklaring kan. Det man også skal huske er, at de selskaber, som bliver revideret efterhånden bliver større og større, hvorfor regnskabsbrugerprofilen nok også ændrer sig.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England (svares med Ja / Nej / Ved ikke). Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Se mit svar ovenfor. Jeg tænker, at på PIE virksomhederne giver det mening, at offentliggøre. Risikoen er dog, at tallet bliver "intetsigende/generisk", da man kan se i UK, at i løbet af årene har benchmarket ændret sig, så alle bruger (adjusted) resultat før skat. Primært fordi FRC i deres kontrol har kritiseret brug af fx omsætning som

benchmark. Jeg kan godt frygte at en offentliggørelse dermed resulterer i, at revisor ikke bruger din professionel judgment, men i stedet bruger resultat før skat for at undgå problemer. Så ændrer man (over en årrække) professionen fra en professionstankegang til en "compliance"-tankegang. Ring hvis jeg skal uddybe ☺

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Nej, det mener jeg ikke. Det er beskrevet i anvendt regnskabspraksis. Og hvis der er usikkerhed ud over det normale er det beskrevet i en note.

6. Mener du, at revisor i forbindelse med revision af skønsposter generelt foretager tilstrækkelige revisionshandlinger i henhold til ISA 540R. Mener du revisor overrevider eller ikke gør tilstrækkeligt?

Svar fra respondent: Jeg tænker, at revisor lige har skullet lære den nye ISA 540 at kende – og den proces er nok ikke helt afsluttet endnu. Så de revisorer, der har hjælp fra fælles funktioner/faglige afdelinger tænker jeg, får den hjælp til implementering, som der er behov for. Men det kan selvfølgelig godt være svært, hvis man ikke har et bagland, der kan frembringe hjælpeværktøjer.

7. Mener du, at som lovgivningen er i dag, at I som revisorer, afgiver tilstrækkelig med rapportering til ledelsen og selskabets interessenter (bl.a. gennem revisionspåtegningen, protokol og management letters)? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Ja, især i revisionsopgaverne – og jo større selskabet bliver jo mere rapportering. Her tænker jeg fx på rapportering om KAM i revisionspåtegningerne.

Bilag 6

Navn:	Rune Østerby Pedersen
Selskab:	Emidan A/S
Titel / Rolle:	Direktør
Antal års er- faring:	11
Primære ar- bejdsopga- ver:	Direktør i virksomheden Emidan A/S.
Begrundelse for valg af respon- dent:	Udover at Rune er direktør for Emidan A/S, som er en større dansk virksomhed (et datterselskab i Danone koncernen), har Rune også tidligere erfaring fra Cembrit, hvor han sad som Finance Manager. Cembrit handler med både større og mindre byggemarkeder, hvor en af Runes opgaver var at sikre, at der ikke blev givet for stor kredit til virksomheder med en tvivlsom økonomi.

RE: Interview/spørgeundersøgelse

PEDERSEN Rune <Rune.PEDERSEN@danone.com>

Til Morten Buus Pedersen

Cc Mikkel Glenn Lauritsen (DK)

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Du svarede på denne meddelelse den 18-12-2021 16:17.

Svar Svar til alle Videre send

fr 17-12-2021 20:12

Udløber Aldrig

Spørgsmål Rune.docx
19 KB

Hej Morten og Mikkel,

Jeg beklager det forsinkede svar på spørgeskemaet.
Der har desværre været mere end rigeligt at se til de sidste uger.

Jeg har ikke udfyldt arbejdsopgaver da de pt. spænder fra alt mellem forhandling af CAPEX kontrakter til IT support... Hvis i vil have nogle specifikke opgaver skrevet ind så sig endelig til.

Best regards / Med venlig hilsen

Rune Pedersen

Managing Director & Finance Manager, Emidan A/S

Finance Manager, Fan Milk International A/S

☎ Direct: +45 96338016

☎ Mobile: +45 24289847

Fra: Morten Buus Pedersen

Sendt: 3. december 2021 13:09

Til: PEDERSEN Rune <Rune.PEDERSEN@danone.com>

Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>

Emne: Interview/spørgeundersøgelse

Hej Rune

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os. Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde og godkende præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Venlig hilsen

Morten Buus Pedersen

Direkte tel.: 96 34 79 39 | mbp@beierholm.dk

Mikkel Glenn Lauritsen

Direkte tel.: 96 35 40 22 | mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com

Spørgsmål til regnskabets interessenter (Virksomhedsejere, ansatte) (Gruppe 2-1)

1. Er du klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførelsen af revisionen. Ja/nej - hvad er din holdning hertil?

Svar fra respondent: Ja – Det er min holdning at væsentlighedsniveauet er med til at sikre at der er fokus på de væsentlige poster i regnskabet.

2. Ved du hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau? Hvis ja, uddyb gerne hvordan du mener revisor fastsætter dette. Hvis nej, burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent: Ja – I praksis ved procentsats af omsætning eller resultat før skat. Jeg mener dog at der bør være en øget transparens overfor regnskabsaflægger omkring hvilke benchmarks/praksis revisor anvender ved revision af det enkelte selskab.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Ja – se svar på spørgsmål 2.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England. Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej – Vurderingen må være at så længe væsentlighedsniveauet overholdes så giver regnskabet et retvisende billede. Offentliggørelsen af det anvendte væsentlighedsniveau kan herudover give anledning til spørgsmål/undren/bekymring hos den uerfarne regnskabslæser.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Ved ikke – For uvæsentlige regnskabsmæssige skøn mener jeg ikke at der er behov for yderligere oplysning. For væsentlige regnskabsmæssige skøn kan det specifikke tilfælde (f.eks. hvor regnskabsmæssige skøn udgør en signifikant del af balanceværdien) give mening at oplyse yderligere herom, men det bør vurderes hvorvidt de øgede oplysninger om usikkerhed ved indregning og måling giver en øget værdi for regnskabslæseren eller ej.

6. Har du erfaring med revisors revision af skønposter i regnskabet (fx nedskrivning på goodwill, hensættelse til tab på tilgodehavender, nedskrivning på varelager) Hvis ja, hvad er din erfaring hermed, og mener du revisor udfører tilstrækkeligt eller for meget arbejde heromkring? Hvis nej, mener du, at du burde være mere inddraget?

Svar fra respondent: Ja – Da skønsposter per definition vil have en grad af usikkerhed

er det efter min mening forventeligt at revisor, ved væsentlige skønsposter, er nøjsom i sin gennemgang heraf.

Der er med ISA540 sat øget fokus revision af regnskabsmæssige skøn.

Det er min erfaring at det som regnskabsaflægger er godt for processen proaktivt at tage en dialog med revisor om væsentligheden af de enkelte regnskabsmæssige skøn således revisor udfører tilstrækkeligt arbejde på de væsentlige poster og risikoen for ”for meget arbejde” på mindre eller uvæsentlige poster mindskes.

7. Mener du at du får tilstrækkelig med rapportering fra revisor? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Ja.

Bilag 7

Navn:	Preben Vinkler Lindgaard
Selskab:	Lauritz.com A/S
Titel / Rolle:	Direktør (CFO)
Antal års erfaring:	28
Primære arbejdsopgaver:	Ledelse
Begrundelse for valg af respondent:	Som direktør er Preben regnskabsbruger af konkurrenternes og samarbejdspartners regnskaber. Derudover har Preben tidligere erfaring fra økonomi stillinger fra bl.a. GSK, DONG Energy og A. P. Møller Mærsk. Derudover er Preben uddannet statsautoriseret revisor i Deloitte, hvor han har været i alt 8 år i perioden 1993 - 2001.

Fra: Morten Buus Pedersen
Sendt: 3. december 2021 13:02
Til: preben@lauritz.com
Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK) <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
Emne: Interview/spørgeundersøgelse

Hej Preben

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-fil og herefter fremsende til os. Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde og godkende præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveløb i afgangsprøvet vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøvet som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Venlig hilsen

Morten Buus Pedersen

Direkte tel.: 96 34 79 39 | mbp@beierholm.dk

Mikkel Glenn Lauritsen

Direkte tel.: 96 35 40 22 | mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com

SV: Interview/spørgeundersøgelse

 Preben Vinkler Lindgaard <preben@lauritz.com>
Til: Morten Buus Pedersen
Cc: Mikkel Glenn Lauritsen (DK)
Opbevaringspolitik: Privat - Slet aldrig (Aldrig)

 Svar Svar til alle Videresend
ma 13-12-2021 14:18

 Spørgsmål Preben Vinkler Lindgaard - med svar.docx
19 KB

Udløber: Aldrig

Hej Morten,

Vedlagt svar.

Mvh
Preben

Med venlig hilsen/Best Regards/Mit Freundlichen Grüßen
Preben Lindgaard
CFO
preben@lauritz.com
Dynamovet 11C, 2860 Søborg, Danmark
Tlf: (+45)44509800
Mobil: (+45)44509800
Fax: (+45)44509801
E-mail: preben@lauritz.com
<http://www.lauritz.com>

Spørgsmål til regnskabs interessenter (Virksomhedsejere, ansatte) (Gruppe 2-1)

1. Er du klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførelsen af revisionen. Ja/nej - hvad er din holdning hertil?

Svar fra respondent: Ja – helt naturligt at anvende mhp at tilpasse revisionen til den konkrete virksomhed

2. Ved du hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau? Hvis ja, uddyb gerne hvordan du mener revisor fastsætter dette. Hvis nej, burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent: Ja

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Nej, når revisionen er færdig og regnskabet er påtegnet kan brugeren forvente at regnskabet giver et retvisende billede uden at der er behov for yderligere uddybning.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England. Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Samme som spm 3.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Ja, væsentlige skøn beskrives

6. Har du erfaring med revisors revision af skønsposter i regnskabet (fx nedskrivning på goodwill, hensættelse til tab på tilgodehavender, nedskrivning på varelager) Hvis ja, hvad er din erfaring hermed, og mener du revisor udfører tilstrækkeligt eller for meget arbejde heromkring? Hvis nej, mener du, at du burde være mere inddraget?

Svar fra respondent: Ja. Min erfaring er at der udføres relevante revisionshandlinger, og at jeg har været involveret i tilstrækkeligt omfang.

7. Mener du at du får tilstrækkelig med rapportering fra revisor? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Ja. Revisionsprotokollen giver en fornuftig rapportering omkring revisionens gennemførelse og konklusioner.

Bilag 8

Navn:	Kristian Mathiasen
Selskab:	Entertainment Trading A/S
Titel / Rolle:	Chief Accountant / regnskabschef
Antal års erfaring:	2
Primære arbejdsopgaver:	Regnskaber og budgetter
Begrundelse for valg af respondent:	Kristian er regnskabschef i Entertainment Trading, bedre kendt som Coolshop. Når Jacob Risgaard investerer i tv-programmet Løvens Hule er det Kristian, som står for den regnskabsmæssige behandling investeringerne, herunder vurdering af værdiansættelsen af investeringerne i forbindelse med indregning.

Interview/spørgeundersøgelse

→ **Mikkel Glenn Lauritsen (DK)** <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>
to Kristian, Morten ▾

Mon, Dec 6, 2021, 4:17 PM ☆ ↶ ⋮

Hej Kristian

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-filer og herefter fremsende til os.

Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen. (Kristian du skal nok lige være særligt opmærksom på, at vi under punktet "Begrundelse for valg af respondent" ikke har skrevet noget som dig/Jakob Risgaard/Coolshop ikke kan stå inde for)

Af hensyn til vores videre skriveforløb i afgangsprøven vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021 (hvis muligt).

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøven som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Med venlig hilsen / Best regards

Mikkel Glenn Lauritsen
PwC | Manager
D: +45 9635 4022 | M: +45 3141 4599
Email: mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com | www.pwc.dk
Skelagervej 1A, DK-9000 Aalborg

PwC - Revision. Skat. Rådgivning.

RE: Interview/spørgeundersøgelse

Kristian Mathiasen <krma@coolshop.com>

Til 'Mikkel Glenn Lauritsen (DK)'

Cc Morten Buus Pedersen

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Udløber Aldrig

 Du svarede på denne meddelelse den 18-12-2021 16:12.

Spørgsmål til respondenter - Kristian.docx
19 KB

13-12-2021

Hej Mikkel,

Havde lige en koncernrapportering som havde deadline i fredags, så var lige lidt presset på tid.

Vedhæftet er besvarelse, håber det kan bruges. Såfremt I gerne vil have uddybet noget, så ring eller skriv lige.

God aften 😊

Venlig hilsen / Best Regards

Kristian Mathiasen

Chief Accountant

Coolshop.com

Bøgildsmindevej 3, DK-9400 Nørresundby, Denmark

Tel. +45 76 93 3000

Mobil. +45 81 88 4368

E-mail. krma@coolshop.com

Web. Coolshop.com

CoolGroup.eu - CoolUnite.com

Spørgsmål til regnskabets interessenter (Virksomhedsejere, ansatte) (Gruppe 2-1)

1. Er du klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførelsen af revisionen. Ja/nej - hvad er din holdning hertil?

Svar fra respondent: Ja, jeg er godt klar over, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med revisionen, samt et væsentlighedsniveau i forhold til, hvornår de rapporterer fejl til ledelsen.

2. Ved du hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau? Hvis ja, uddyb gerne hvordan du mener revisor fastsætter dette. Hvis nej, burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent: Udgangspunktet er, at en procentdel af resultat før skat anvendes til fastsættelse af væsentlighedsniveauet, da det må forventes, at regnskabslæserens vurdering af årsrapporten primært beror på, hvorvidt virksomheden formår at tjene penge. Andre parametre kan dog spille ind, således det giver mere mening at anvende et andet udgangspunkt end resultat før skat.

3. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Jeg ved ikke om der er brug for mere gennemsigtighed i forhold til revisors anvendelse af væsentlighedsniveau, men jeg tror, at regnskabslæseren ofte ikke er klar over, at revisor anvender et væsentlighedsniveau og der således opstår en forventningskløft i forhold til det udførte arbejde fra revisor og forventningen hertil fra regnskabslæseren.

4. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England. Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Jeg synes ikke, at væsentlighedsniveauet bør offentliggøres, da det efter min mening ikke er relevant for regnskabslæseren at kende selve tallet, men derimod at det er vigtigere, at regnskabslæseren har en forståelse for, at revisors arbejde ikke er ensbetydende med, at regnskabet ikke indeholder fejl, men er en sikkerhed for, at der ikke er væsentlige fejl i regnskabet.

5. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Ja, jeg synes, at de oplysninger som kræves jf. det nuværende regelsæt stiller tilstrækkelige krav til oplysning om usikkerhed ved indregning og måling af regnskabsposter.

6. Har du erfaring med revisors revision af skønposter i regnskabet (fx nedskrivning på goodwill, hensættelse til tab på tilgodehavender, nedskrivning på varelager) Hvis ja,

hvad er din erfaring hermed, og mener du revisor udfører tilstrækkeligt eller for meget arbejde heromkring? Hvis nej, mener du, at du burde være mere inddraget?

Svar fra respondent: Ja, jeg har erfaringer med dette og ved, at det kan være svært at vurdere, hvornår man har udført tilstrækkeligt, da det er vidt forskelligt fra virksomhed til virksomhed, hvornår revisor har opnået tilstrækkeligt revisionsbevis. Jeg kan godt forstå, hvis regnskabsaflægger af og til synes revisor udfører for meget arbejde i forhold til regnskabsmæssige skøn, men tænker samtidig, at dette nok skyldes, at revisor ikke har det samme indgående kendskab til virksomheden og driften heraf, som regnskabsaflægger har.

7. Mener du at du får tilstrækkelig med rapportering fra revisor? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Ja, udover en god løbende dialog med revisor i forbindelse med revisionen udarbejdes der en protokol, som beskriver væsentlige forhold i forbindelse med revisionen.

Bilag 9

Navn:	Anonym
Selskab:	Større bank i Danmark (anonym)
Titel / Rolle:	Acquisition Manager
Antal års erfaring:	15 års erfaringen i pengeinstitut
Primære arbejdsopgaver:	Finde finansiering til mellemstore og store kunder i Nordjylland.
Begrundelse for valg af respondent:	Vedkommende er acquisition manager i en af landets største banker. Vedkommende har en udadvendt salgsprofil, hvor hans opgave er at finde nye potentielle kunder til banken ved at rådgive om finansiering og cash-management. Vedkommende snakker derfor i det daglige med rigtig mange mellemstore og store danske virksomheder omkring kreditgivning.

Da vedkommende ønsker at være anonym, er mailkorrespondancen ikke vedhæftet.

Spørgsmål til regnskabsinteressenter (Kreditgivere) (Gruppe 2 - 2)

1. Venligst beskriv hvilke parametre I vurderer på, når I skal kreditvurdere (yde et lån) til en erhvervskunde. Og om der er nogle parametre I vægter højere end andre.

Svar fra respondent:

Generelt set er vi meget fokuseret på følgende punkter: Forretningsmodel, kompetencer i ejerkreds/bestyrelse, Cash Flow, Indtjeningsevne, Soliditet, historik samt finansielle og forretningsmæssige risici.

Ovenstående er meget af det vi ofte kigger på ved virksomheder når de spørger efter kreditfacilitet – uagtet om det er lån, kreditter, lines, garantier og Trade Finance.

Det er – ud fra forretningsmodel osv - forskelligt hvad vi fokuserer mest på, men ovenstående giver et godt indblik i nogle af de punkter vi altid er inde at vurdere.

2. Er du klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførelsen af revisionen. Hvis ja, hvad er din holdning hertil, hvis nej burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent:

Som bank er vi meget afhængig af at få på præcise og korrekte informationer fra revisor i regnskaberne, men vi har selvfølgelig også forståelse for at revisoren ikke selv kan lave alt optælling osv. I forbindelse med værdiansættelse af varelager, men at dette foregår via stikprøver. Derfor ved vi også at der er opsat regnskabsmæssige retningslinjer der skal overholdes i de forskellige regnskabsklasser.

Generelt set ville vi meget gerne at en større del af kunderne tog det naturlige valg at få lavet regnskaber med revision, da Jeg ofte føler at man får revision til udvidet gennemgang for at kunne give kunden en besparelse i det årlige honorar, i stedet for at tage dialogen med kunden omkring den øgede sikkerhed.

3. Ved du hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau? Hvis ja, uddyb gerne hvordan du mener revisor fastsætter dette. Hvis nej, burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent:

Nej, Jeg har ikke nogen viden omkring hvordan væsentlighedsniveauet fastsættes rent praktisk.

4. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Vi kan ofte læse og til de forskellige metoder i regnskabet, men synes ofte der er tale om et generelt skriv, og derfor vil det give god mening, hvis man i regnskabet kunne se hvilke ting det var revisor havde lavet stikprøve på.

5. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England. Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent:

Ja bestemt, da det øger gennemsigtigheden.

6. Hvordan forholder I jer til skønposter i regnskabet i forbindelse med kreditvurdering. Eksempelvis nedskrivning på goodwill eller hensættelse til tab på et tilgodehavende.

Svar fra respondent:

Vi vurderer det selvfølgelig fra gang til gang, og umiddelbart, så synes Jeg der er stor forskel på de 2 skønposter, da der ene ofte er værdiforringelse af et aktiv i forhold til afskrivninger, men den anden er et potentielt tab for virksomheden i forbindelse med manglende indbetaling fra en debitor.

Men dette er ofte noget man taler om med kunden på et regnskabsmøde hvis der er afvigelser fra tidligere års tal.

7. Mener du, at **der** generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent:

Det er svært at vurdere, men hvis der er mulighed for at åbne op omkring hvordan den regnskabsmæssige skøn vurderes og konkretiseres, så ville det være en god ide.

8. Mener du, at I får tilstrækkelige informationer omkring revisors revision af skønposter i regnskabet. (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent:

Det har jeg ikke nogen viden eller mulighed for at besvare omkring.

9. Mener du at du får tilstrækkelig med rapportering fra revisor? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent:

Det er meget individuelt og tages fra kundecase til kundecase, alt efter hvad der er behov eller brug for, da det ofte er således at der er behov for tættere kreditdialog ved svagere kunder eller kunder som er i en vækstfase. Selve rapporteringsmæssigt, så er det også meget forskelligt fra revisor til revisor hvor meget tid der benyttes på at kommentere – i stedet for blot at sende tallene og opgørelserne, men det er vigtigt at få kommenteringen med retur.

Bilag 10

Navn:	Anders Bundgaard Christensen
Selskab:	Sparekassen Danmark
Titel / Rolle:	Erhvervskundechef
Antal års erfaring:	16 år i sektoren heraf 10 år med erhverv
Primære arbejdsopgaver:	Rådgivning af erhvervskunder
Begrundelse for valg af respondent:	Som erhvervskundechef har Anders en stor del af ansvaret for de udlån der bliver givet i sin afdeling. Anders ved derfor præcist hvad bankerne ser efter og vægter højest i forbindelse med kreditgivning af virksomheder.

SV: Interview/spørgeundersøgelse

Anders Bundgaard Christensen <abc@sparv.dk>

Til Mikkel Glenn Lauritsen (DK)

Cc Morten Buus Pedersen

Opbevaringspolitik Privat - Slet aldrig (Aldrig)

Spørgsmål til respondenter - Anders (Besvaret).docx
20 KB

↩ Svar

↩ Svar til alle

→ Videre send

ma 13-12-2021 23:10

Udløber Aldrig

Hej Mikkel

Beklager mit sene svar – der er lige lidt juletravlhed i mailboksen 😊

Men hermed fremsendt besvarelse, som jeg håber, at I kan bruge i jeres opgave.

I er velkommen til at skrive eller ringe såfremt, at jeg kan bidrage med yderligere.

Rigtig god jul og pøj pøj med opgaven 😊

Venlig hilsen

Anders Bundgaard Christensen

Erhvervskundechef

Telefon: [8222 9659](tel:82229659)

abc@sparv.dk

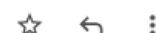
Erhverv Hjørring

Interview/spørgeundersøgelse

→ **Mikkel Glenn Lauritsen (DK)** <mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com>

Mon, Dec 6, 2021, 4:02 PM

to abc, Morten

Hej Anders

Tak fordi du vil deltage i vores interview/spørgeundersøgelse, som vi skal bruge til vores afgangsprøve på Cand. Merc. Aud. uddannelsen på Aalborg Universitet.

Som vi har snakket om telefonisk, har vi udformet en række spørgsmål, som du bedes besvare skriftligt i vedhæftede word-filer og herefter fremsende til os.

Som indledning til spørgsmålene bedes du udfylde præsentationen af dig som respondent til interviewet, som er indsat øverst i word-filen.

Af hensyn til vores videre skriveløb i afgangsprøven vil vi bede dig besvare spørgeskemaet hurtigst muligt og senest d. 10. december 2021 (hvis muligt).

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at besvarelsen IKKE er anonym, og at din besvarelse vil blive brugt i afgangsprøven som vil blive offentliggjort i Aalborg Universitets projektbibliotek.

Hvis du har spørgsmål til os i forbindelse med besvarelse af spørgsmålene er du meget velkommen til at kontakte os enten via telefon eller mail.

Med venlig hilsen / Best regards

Mikkel Glenn Lauritsen

PwC | Manager

D: +45 9635 4022 | M: +45 3141 4599

Email: mikkel.glenn.lauritsen@pwc.com | www.pwc.dk

Skelagervej 1A, DK-9000 Aalborg

PwC - Revision. Skat. Rådgivning.

Spørgsmål til regnskabs interessenter (Kreditgivere) (Gruppe 2 - 2)

1. Venligst beskriv hvilke parametre I vurderer på, når I skal kreditvurdere (yde et lån) til en erhvervskunde. Og om der er nogle parametre I vægter højere end andre.

Svar fra respondent: Først og fremmest om virksomheden har præsteret med positivt resultater og om virksomheden konsoliderer sig. Vi kigger rigtig meget på soliditeten og boniteten i selskabet. Herunder hvad består aktiverne af og er aktiverne opgjort korrekt. Vi vil sikre os at soliditeten beregnes korrekt. Vi screener for mulige sikkerheder i selskabet ved ydelse af lån og hvilken værdi vi kan tage sikkerheden op til.

2. Er du klar over og indforstået med, at revisor anvender et væsentlighedsniveau i forbindelse med udførelsen af revisionen. Hvis ja, hvad er din holdning hertil, hvis nej burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent: Jeg er bekendt med det, men det er ikke noget som vi tænker ret meget over i dagligdagen. Min holdning er, at hvis der udelades en post eller lignende, som ikke påvirker det endelige resultat væsentligt i en virksomhed, så har jeg det fint med det.

3. Ved du hvordan revisor fastsætter sit væsentlighedsniveau? Hvis ja, uddyb gerne hvordan du mener revisor fastsætter dette. Hvis nej, burde der være større fokus herpå?

Svar fra respondent: Jeg vil tro, at det fastsættes ift. den beløbsmæssige størrelse på posten og hvilken slags post det er, som man vælger at anvende væsentlighedsniveau på.

4. Mener du, at der er brug for mere gennemsigtighed i revisors arbejde, herunder revisors anvendelse af væsentlighedsniveau? Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Hvis ikke det er under revisorens kommentarer i regnskabet, så vil jeg mene, at det burde være anført med en lille kommentar eller lignende.

5. Bør revisor offentliggøre det anvendte væsentlighedsniveau. Ligesom man eksempelvis gør i England. Hvis ja, hvorfor - hvis nej, hvorfor ikke?

Svar fra respondent: Ja, det vil give et fint indblik i regnskabet, hvis dette var oplyst.

6. Hvordan forholder I jer til skønsposter i regnskabet i forbindelse med kreditvurdering. Eksempelvis nedskrivning på goodwill eller hensættelse til tab på et tilgodehavende.

Svar fra respondent: Vi bruger oplysningerne og ofte taler vi med virksomhedsejeren eller revisoren for at få et indblik i hvad der er anvendt og hvorfor. Begge dele kan have påvirkning på værdiansættelsen af vores sikkerheder.

7. Mener du, at der generelt er tilstrækkelige oplysninger i regnskabet omkring den usikkerhed der kan være ved indregning og måling af regnskabsmæssige skøn? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Det er ikke fordi at jeg ser så meget efter det, men jeg vil mene, at man godt kan tilføje eller uddybe lidt mere end det man kan finde i dag i regnskaberne,

8. Mener du, at I får tilstrækkelige informationer omkring revisors revision af skønsposter i regnskabet. (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Uddyb gerne dit svar.

Svar fra respondent: Jeg mener godt, at der kunne skrives mere om dette i regnskabet og evt. uddybelse hvor det giver mening.

9. Mener du at du får tilstrækkelig med rapportering fra revisor? (Svares med Ja / Nej / Ved ikke). Forklar gerne dit valg.

Svar fra respondent: Det er forskelligt. Det ville være skønt med direkte fremsendelse af regnskaberne fra revisor med de væsentligste kommentarer om det fremsendte regnskab.